

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Pál Tünde

Unitárius VALLÁSTAN

Tankönyv a IV. osztály számára

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ S.A.

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Pál Tünde

Unitáriuș VALLÁSTAN

Tankönyv a IV. osztály számára

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ S.A.

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:						
Anul	Numele elevului care a primit manualul	Clasa	Școala	Anul școlar	Starea manualului*	
					la primire	la returnare
1.						
2.						
3.						
4.						

* Starea manualului se va înscrie folosind termenii: nou, bun, îngrijit, nesatisfăcător, deteriorat.
Cadrele didactice vor controla dacă numele elevului este scris corect.
Elevii nu trebuie să facă niciun fel de însemnări pe manual.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TÜNDE, PÁL

Unitárius vallástan : tankönyv az IV. osztály számára / Pál Tünde. -
 București: Editura Didactică și Pedagogică, 2018
 ISBN 978-606-31-0627-9

2

© **E.D.P. 2018.** Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate Editurii Didactice și Pedagogice, București.
 Orice preluare, parțială sau integrală, a textului sau a materialului grafic din această lucrare se face numai cu acordul scris al editurii.

© **Pál Tünde**

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ, S.A.
 Str. Spiru Haret nr. 12, sector 1, cod 010176, București
 Tel.: 021.315.38.20
 Tel./fax: 021.312.28.85
 e-mail: office@edituradp.ro
 www.edituradp.ro

Librăria E.D.P.: Str. Gen. Berthelot, nr. 28-30

Comenzi pentru această lucrare se primesc:

- prin poștă, pe adresa editurii
- prin e-mail: comenzi@edituradp.ro
 comercial@edituradp.ro
- prin telefon/fax: 021.315.73.98

Redactor: **dr. Fóris Ferenczi Rita**
Czire Szabolcs
Bak Márta
Baka Judit

Tehnoredactor: **Pál Tünde**
Kovács Mátyás Örs
Cati-Narcizia Lupu

Grafică și ilustrații: **Felházi Ágnes**
Kovács Mátyás Örs

Coperta: **Otilia-Elena Borș**

TARTALOMJEGYZÉK

Talentumaink 5	Megújulás a természetben 34
Ismerkedj önmagaddal 5	Jézus elfogatása 36
Sámson ereje 8	Jézus elítélése
Salamon bölcsessége 11	és kereszthalála 39
Dávid hite 13	Húsvét – az örökélet ünnepe 42
Dániel és barátainak hűsége 15	A tanításaiban élő Jézus 44
Az önvizsgálat bátorsága 17	Húsvéti népszokások 47
Talentumaink 19	Összefoglalás 50
Felelősségünk egymásért –	A lélek növekedéséről 51
Az elveszett juh példázata 22	Mivé fejlődhet a mag? 51
Megbocsátás –	Legyünk termő talaj –
A gonosz szolga példázata 24	A magvető példázata 54
Összefoglalás 26	A Biblia – növekedésem segítője . . 56
Örök megújulás 27	A „magától” növekedő vetés 58
Változás, fejlődés –	A tökéletesedés nehéz útja –
Zákeus története 27	A gazdag ifjú története 61
Megbánás és megújulás –	Pünkösöd – a lélek kitöltése 64
A tékozló fiú példázata 29	Összefoglalás 68
Megújulás a történelemben –	Szöveggyűjtemény 69
Dávid Ferenc 31	

JELMAGYARÁZAT

Olvasd el!

Tudtad?

Játék

Jegyezd meg!

Kérdések

Feladatok

Kedves Barátom!

Úgy illene, hogy az előszóban arról beszéljek neked, hogy mennyi okos dologra tanít meg téged ez a könyv. Ehelyett csak azt remélem, hogy segít elgondolkozni azokon a kérdéseken, amelyeket Istennel, a világgal, önmagaddal kapcsolatban felteszel. Segít elindulni önmagad felé, „ösvény” önmagadhoz, Istenhez, és szeretné megsejtenni veled, hogy rábízhatod magad a Gondviselőre.

Hiszem, ha érzékeny vagy a jelzésekre, jó „ösvényen” jársz, és biztosan nem fogsz eltévedni.

A tankönyv használatához csak arra van szükséged, hogy **merj gondolkodni**, még a legfurcsábbnak tűnő **gondolataidat, ötleteidet is mondd ki**, és **merj kérdezni**.

Kedves Tanárok és Lelkészek!

A tankönyv alap gondolata: Isten jelen van életemben, bennem lakik. Megismeréséhez ismer-nem kell önmagamot.

A tankönyv a tantervet követve három fejezetet tartalmaz és ezeknek megfelelően három összefoglaló leckét. Az egyes fejezetek céljai és követelményei részletesen megtalálhatók a tantervben. Az **Ismerkedj önmagaddal** című lecke feldolgozására két óra javasolt. Ugyancsak két órában taníthatjuk az **Önvizsgálat bátorsága** című leckét is. Ha csak egy órát szánunk rá, akkor az óra céljának megfelelő mesét válasszuk ki! A **Húsvét – az örökélet ünnepe**, és **Pünkösöd – a lélek kitöltése** című leckeiket szükség szerint feldolgozhatjuk a megadottnál több órában is.

Az egyes leckék felépítése:

Az óra bevezetése: Majdnem minden esetben egy játékkal kezdődik. A játékok önismereti, társismereti céllal kerültek a leckék elejére.

A történet vagy ismertető szöveg: Előadhatja a tanár vagy felolvashatják a gyermekek úgy, hogy megismerjék a történet főbb gondolatait.

Gondolkodási idő: Bár ez nincs bejelölve a tankönyvben, nagyon fontos, hogy a gyermekek megfelelő időt kapjanak a gondolkodásra a történetekről és a kérdésekről egyaránt. Ne féljünk a kérdések utáni csendtől! Gyakran termékenyebb, mint a gyors válasz.

A téma megbeszélése: A gyermekek kérdései, hozzászólásai alapján vitassák meg a fontosnak tartott gondolatokat. A tankönyv által ajánlott kérdések és feladatok is ezekre a gondolatokra irányulnak, de ezeket a tanár – elképzelése vagy a helyzet szerint – bővítheti, helyettesítheti. A kérdések célja a figyelem koncentrációja, az analízis, az indoklás, a meghatározás, a fogalomtisztázás, az alternatív nézetek alkotása, az igazság ellenőrzése, a párbeszéd fenntartása, az érvelés, az összegzés.

A **tudod-e** részek a történettel kapcsolatos érdekességeket tartalmazzák.

A **jegyezd meg** és **afeladatok** az elvégzett, megtanult dolgok áttekintését, értékelését, a jövőre vonatkozó tanulságok megfogalmazását, az összefoglalást szolgálják.

A tankönyv csak eszköz az oktató kezében. Keretet ajánl a téma végiggondolásához, megbeszéléséhez, ezáltal segítve a szövegértést, az erkölcsi ítéletalkotást és olyan valláserkölcsi, cselekvési, gondolkodási mód kialakulását, amely magasabb szintre emeli az Isten és mások iránti tiszteletet, nyitottságot.

TALENTUMAINK

ISMERKEDJ ÖNMAGADDAL!

Már a kezdetek kezdetétől feltette magának az ember az alábbi kérdéseket: Ki vagyok? Miért élek? Hogyan keletkezett a világ? És minden korban meg is válaszolta őket. Ezekből a válaszokból soha nem hiányzott Isten.

Te gondolkodtál-e azon, hogy: *Ki vagy? Milyen vagy?*

Nézd meg egyik kisgyermekkori fényképedet! Miben hasonlítasz az akkori önmagadra? Változott-e a szemed színe, hajad színe, arcformád, testalkatod? Miben változtál még? Azon kívül, hogy nagyobbra nőttél, vajon változtál-e még valamiben?

Ahhoz, hogy kiteljesedj, sőt ahhoz is, hogy Istenhez közel kerülj, először kíváncsinak kell lenned önmagadra, meg kell próbálnod válaszolni a következő kérdésekre: *Milyen vagy, hogyan cselekszel, milyen szeretnél lenni, mi az, amiben nagyon jó, esetleg kiemelkedően tehetséges vagy, mi az, amiben kevésbé vagy ügyes.*

Mindenki nem lehet egyformán jó mindenben, de biztosan mindenkiben van valamilyen „szikra”, valamilyen különlegesség, amitől ő más, mint a többiek. *Lehet, hogy egyik gyermek jól rajzol, a másik a számolásban ügyeskedik, az is lehet, hogy valaki jó szervező. Ugyanígy az is előfordul, hogy valaki folyton megbotlik, gyakran kiejti a kezéből a poharat, sosem sikerül a matematika feladata, vagy tornaórán nem tud olyan gyorsan szaladni, mint mások.*

Tudnod kell, hogy mindezen változtatni lehet! Hiába tehetséges valaki, ha nem gyakorol eleget. A leggyorsabban futó gyermek is lelassul, kifulladás, ha a futásbeli ügyességét nem „tornáztatja”. Ugyanakkor odafigyeléssel, gyakorlással még azt is meg tudjuk tanulni, amiről úgy gondoltuk korábban, hogy sosem lennénk képesek rá.

Láthattad, hogy a kisgyermekkorú fényképen látható önmagadhoz viszonyítva mennyit növekedtél. Észre sem vetted, hogy ez a növekedés mikor, hogyan történt. Nemcsak testben, hanem lélekben is növekszel.

Unitáriusként hisszük, hogy Istentől kapott képességeink által képesek vagyunk tökéletesedni. „*Ti azért legyetek tökéletesek, mint ahogy mennyei Atyátok tökéletes.*” (Mt 5,48)

Az idők folyamán az emberek felfedezték, hogy a különböző tulajdonságok rendszerint együtt fordulnak elő az emberekben.

Van, aki heves, lobbanékony, indulatos, könnyen megharagszik, hamar lelkesedik, de érzelmei nem tartósak. A nehézségeket könnyen elviseli, szereti az új, változatos élményeket. Szorult helyzetekből nem erős kitarásával, hanem ügyességével kerül ki. Kíváncsi és barátságos, mint például **Nyuszi** a *Micimackó* című könyvben.

Van, aki ugyancsak indulatos, heves, de tartósabbak az érzelmei. Haragja veszedelmesebb. Rokonszenve sem szereshető meg könnyen. Ha akadályok elé kerül, dühös. Jellemző rá az erős akarat, céltudatosság, mint például **Bagolyra**.

Van, aki olyan, mint **Füles**. Könnyen megsértődik, de ritkán adja ennek külső jeleit. Zárkózott, félénk, töprengő és hajlamos a borúlátásra. Ha akadályok elé kerül, sokszor megoldhatatlannak hiszi azokat. Gyakran művészi beállítottságú.

Van olyan is, akit nyugalmából nehezen lehet kibillenteni. Csendes, keveset beszél, ha lassan megkedvel vagy megutál valamit vagy valakit, gyakran ezt észre sem lehet rajta venni. Higgadt, józan, kiegyensúlyozott, békés, csendes, feledékeny. Kényelemszerető, olyan, mint **Micimackó**.

🍀 A valóságban nem különülnek el egymástól határozottan a különböző típusok. Te mit gondolsz, mégis melyik típusba sorolhatnád be magad?

🍀 Egyik típusról vagy viselkedésmódról sem mondhatjuk el, hogy jó vagy rossz, mindenkinek vannak előnyös és hátrányos tulajdonságai. Attól lesz egy tulajdonság jó vagy rossz, hogy miként használjuk. *Például: mire használom kedvességem: hogy embertársaimnak segítek, vagy kihasználjam őket?*

🍀 Társíts az alábbi leírások mellé egy-egy megfelelő tulajdonságot!

1. Kivárja, míg a játékban sorra kerül.
2. Mindig betartja az ígéreteit.
3. Szomorú társát megvigasztalja.

Vannak olyan jellemvonásaink, melyek velünk születettek és olyanok is, melyeket szüleinktől vagy másoktól tanultunk el. Mi magunk is és körülöttünk minden állandóan változik. Jellemvonásaink sem állandóak, amit ma megállapítottunk magunkról vagy másról, azt lehet, hogy holnap újra kell gondolni, mert valami változás történt vagy már jobban megismertük.

🌱 Írd le, milyen jellemvonásokat örököltél vagy tanultál el szüleidtől, nagyszüleidtől!

🌱 Mondj példát olyan tulajdonságra, amelyet te fejlesztettél ki magadban kitartás által (*például mesemondást sok olvasással, gyakorlással*)!

Mivel az isteni képmás hordozói vagyunk, mindnyájunkban ott él a teljesség, a tökéletesség utáni vágy. Az önismeret, önfejlesztés hozzásegíthet ezen vágyad eléréséhez.

Bár személyiségedet az öröklött tulajdonságok és környezeted is meghatározták, semmi sem akadályozhat meg abban, hogy a benned rejlő jó jellemvonásokat fejleszd, vagy leküzd azokat, amelyek miatt csalódások érnek.

① Eddigi olvasmányaid szereplői közül keress példát a **tudod-e** részben leírt négy típusra, és a felsorolt viselkedésmódokra: **tettrekész, halogató, támogatást igénylő, a felelősséget másokra hárító.**

② Készíts táblázatot a füzetedbe, amelynek a fejlécébe írd a következőket: *1. jellemző rád; 2. kevésbé jellemző rád; 3. nem jellemző rád; 4. kissé jellemző rád.* Az első oszlopba a következő tulajdonságokat vagy képességeket írd: **pontos, alázatos, tiszta, rendes, illedelmes, őszinte, hűséges, takarékos, szorgalmas, becsületes, lelkiismeretes, szerető, türelmes, bizalomra méltó, megbízható, reménykeltő, hívó, körültekintő.** A táblázatban jelöld be a megfelelő oszlopba, hogy az egyes tulajdonságok, képességek milyen mértékben jellemzőek rád!

Ülj szembe a társaddal! Egyik közületek a tükör, ő utánozza a vele szemben ülő grimaszait (*például: gúnyos, sértődött, vidám*). Azután a társatok természetes arcát utánozzátok. Ez már nehezebb. Amikor végeztetek, cseréljétek. Most az utánoz, akit eddig utánoztak. Beszéljétek meg, mi volt érdekes, milyen volt saját grimaszaitokat a más arcán látni, magatokra ismertetek-e, mi volt nehéz a játékban!

Ima

Istenem, te ismersz engem,
Tudod az én nevemet.
Köszönöm neked, Istenem.
Én is tudom a Te nevedet,
Te vagy a mi gondviselő Atyánk.

SÁMSON EREJE

Alkossatok párokat! Egyiketek szilárdan megveti a lábát a padlón, párja megpróbálja különböző módon elmozdulásra bírni.

Háttal ültök egymásnak, próbáljatok meg úgy felkelni, hogy a hátatok összeér és törzsetek a farcsonttól a nyakig egymáshoz illeszkedik. Tapasztalataitokat, érzéseiteket beszéljétek meg!

A filiszteusok és mások elleni harcok hős vezéreit a zsidók **bíráknak** nevezték. Ők voltak a nép vezetői a királyság előtti időben. Ezen személyek köré az utókor legendákat szőtt. Ilyen legenda **Sámson** története is.

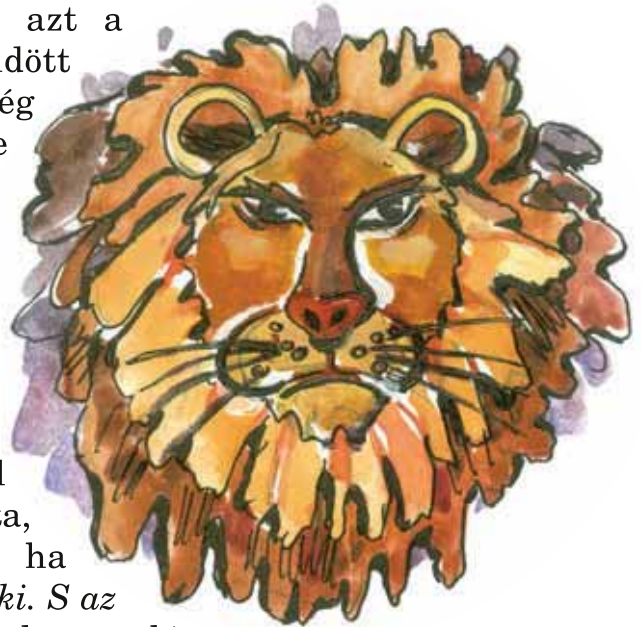
A neve napot jelent. Amiként a nap ereje sugaraiban, úgy

Sámson ereje a hajában rejlett. Sámson azt a szabadítót testesíti meg, akit Isten küldött

népének, hogy kiszabadítsa az ellenség hatalmából. Születése előtt egy angyal közölte anyjával, hogy: „...teherbe fogsz esni, és fiút szülsz. Ne érje annak a fejét borotva, mert Istennek szentelt lesz az a gyermek már anyja méhében. Ő kezdi majd megszabadítani Izráelt a filiszteusok hatalmából.”

(**Bir 13,5**). Amikor Sámson felnőtt, filiszteus feleséget választott magának, szülei óvása, figyelmeztetése ellenére. Az esküvő napján túl akart járni a násznép eszén, ezért felajánlotta, hogy harminc rend ruhát kapnak tőle, ha megfejtik találós kérdését: „Az evőből élet jött ki. S az erőből édes jött ki.” Sámson az általa megölt oroszlán

kiszáradt tetemére gondolt, amelyben egy méhraj telepedett meg. A filiszteusok nem találták volna ki, ha a megfejtést Sámson felesége el nem árulja nekik. Sámson dühében harminc filiszteust ölt meg. A filiszteusok bosszút akartak állni, elfogták Sámson, de ő elszakította köteleit, és ezúttal ezer filiszteust pusztított el egy szamár állkapcsával.

🍷 Mit gondolsz, mi történik tovább?

„¹⁵Delila ezt mondta neki: Hogyan mondhatod, hogy szeretsz, ha nem enyém a szíved? Már háromszor csaptál be, mert nem mondtad meg nekem, mitől olyan

nagy az erőd. ¹⁶Amikor mindennap zaklatta és gyötörte szavaival, halálosan megunta a dolgot. ¹⁷Feltárta előtte egészen a szívét, és ezt mondta neki: Borotva nem érte soha a fejemet, mert Istennek vagyok szentelve születésemtől fogva. Ha megnyírnak, odatesz az erőm, elgyengülök, és olyan leszek, mint bármely más ember. ¹⁸Amikor Delila látta, hogy egészen feltárta előtte a szívét, elküldött, és hívatta a filiszteusok városfejedelmeit, és ezt üzentte: Most jöjjetek, mert egészen feltárta előttem a szívét! A filiszteusok városfejedelmei elmentek hozzá, és a pénzt is vitték magukkal. ¹⁹Ekkor elaltatta Sámson a térdén, hívott egy embert, és levágott hét hajfürtöt a fejről. Azután elkezdte szolongatni, de azt már elhagyta az ereje. ²⁰Ezt mondta Delila: Jönnék a filiszteusok, Sámson! Ő felébredt álmából, de azt gondolta: Kiszabadulok most is, mint máskor, csak megrázom magam! – mert még nem tudta, hogy elhagyta őt az Úr. ²¹De a filiszteusok megragadták, kiszúrták a szemét, és elvitték Gázába. Bilincsbe verték, és malmot kellett hajtania a foglyok házában. ²²De Sámson fején nőni kezdett a haj azután, hogy levágták... ²⁵Oda is hívták Sámson a foglyok házából, hogy szórakoztassa őket, és odaállították az oszlopok közé. ²⁶Sámson ezt mondta annak a fiúnak, aki a kezét fogta: Eressz el, hadd tapogassam meg az oszlopokat, amelyeken a ház nyugszik, és hadd támaszkodjam hozzájuk! ²⁷A ház tele volt férfiakkal és asszonyokkal, ott voltak a filiszteusok városfejedelmei, a tetőn pedig mintegy háromezer férfi és nő, akik Sámson játékan szórakoztak. ²⁸Ekkor Sámson az Úrhoz kiáltott, és ezt mondta: ó, Uram, Uram! Emlékezz meg rólam, és erősíts meg engem még most az egyszer, én Istenem, hogy bosszút állhassak a filiszteusokon a két szememért! ²⁹Azzal átfogta Sámson a két középső oszlopot, amelyeken a ház nyugodott, az egyiket jobb kezével, a másikat bal kezével, és nekik feszült. ³⁰Majd ezt mondta Sámson: Hadd haljak meg én is a filiszteusokkal együtt! Azzal megfeszítette erejét, úgyhogy a ház rádőlt a városfejedelmekre és az egész népre, amely benn volt. Így többet ölt meg halálával, mint ahányat megölt életében.” **(Bir 16,15–22.25b–30)**

Rembrandt van Rijn: Sámson és Delila

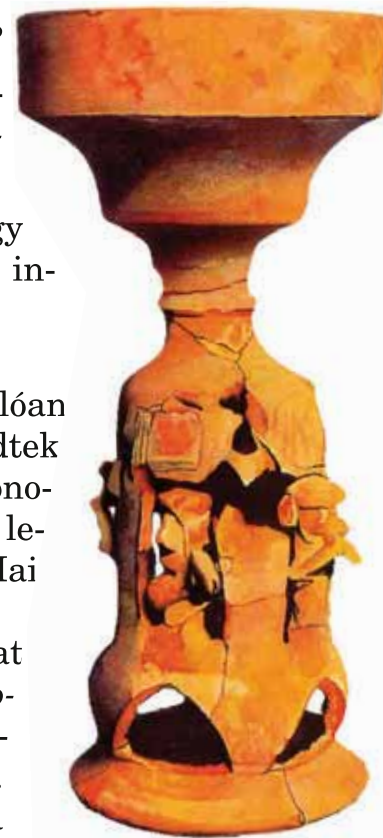

🌿 Mit tettek a filiszteusok Sámsonnal, miután elfogták?

🌿 Ki volt a felelős azért, ami Sámsonnal történt: Delila, Sámson vagy Isten? Válaszodat indokold!

🌿 Adottságaink, tulajdonságaink attól lesznek értékesek, ha a jót szolgálják. Ha valaki a tulajdonságaival visszaél, bátorságát rablásra, erejét a gyengébbek megfélemlítésére használja, akkor vétkezik, bűnt követ el. Az olvasottak alapján állapítsd meg, helyesen használta-e Sámson Istentől kapott tehetségét? Beszéljétek meg!

- 🌿 Látsz-e más megoldási lehetőséget? Te mit tettél volna?
- 🌿 Érvelj Sámson története alapján a következő kijelentés mellett vagy ellen: *Minden tettünknek, cselekedtünknek következménye van!*
- 🌿 Mit gondolsz, Sámson ereje Istenhez fordulása, vagy haja növekedése következtében tért vissza? Válaszod indoklására keress példát a szövegből!

A **filiszteusok** a többi tengeri néphez hasonlóan Európából származtak. Azáltal győzedelmeskedtek szomszédjaik felett, hogy ismerték és meghonosították a vas használatát. Egyedül Dávidnak sikerült legyőznie őket. De soha nem olvadtak be a zsidók közé. Mai utódaik a palesztinok.

Másik nevezetességük, hogy emberi alakú szarkofágokat (*kőből készült, szabadban vagy templomban felállított koporsókat*) használtak a temetkezéshez. Ezek olyan edények voltak, amelyekbe bele lehetett helyezni a holttestet. Sírjaikban (keleten először) vasfegyvereket is találtak a háztartási kellékek mellett.

Minden embernek vannak testi (*például erő*), lelki (*például együttérzés*) adottságai. Ezeket **képességnek**, **hajlamnak** vagy **tehetségnek** nevezzük. **Képességeink Istentől kapott ajándékok.** Nem véletlenül kaptuk őket, hanem azzal a céllal, hogy általuk megvalósítsuk önmagunkat és a teremtett világ javát szolgáljuk.

Jó, értékes képességeinket, tulajdonságainkat **erényeknek** is szoktuk nevezni.

- 1 Válaszolj a kérdésekre! Mi a keresztnéved jelentése? Ki választotta? Miért szereted, vagy nem szereted a nevedet? Írd le!
- 2 Sorold fel azokat a jó tulajdonságaidat, képességeidet, amelyeket családod, barátaid és mások szeretnek, értékelnek benned! Volt-e már olyan alkalom, amikor ezekkel a tulajdonságaidal nem a jót szolgáltad?
- 3 Gyűjts, vagy találd ki olyan találós kérdéseket, amelyekről úgy gondolod, hogy csak te ismered a megfejtését!
- 4 Írj két mondatot annak bizonyítására, hogy a düh, a bosszúvágy rossz tanácsadó!
- 5 Képzeljétek el, hogy valaki dühében, mérgében tesz meg olyat, amit később megbán! **Játsszátok el!**
- 6 Ismersz-e Sámsonhoz hasonló erejű embert a magyar mondavilágból? Ő milyen módon szolgálta nemzetét?

SALAMON BÖLCSESSÉGE

✎ Írd le azt a három tulajdonságot, képességet, amelyet a legfontosabbnak tartasz! Állítsd őket fontossági sorrendbe! Miért döntöttél így? Indokold meg!

A fiatal Salamonnak álmában megjelenik Isten, aki azt mondja neki, hogy teljesíti egy kívánságát. Salamon kérése: „⁹Adj azért szolgáltnak engedelmes szívet, hogy tudja kormányozni népedet, különbséget téve a jó és a rossz között, különben ki tudná kormányozni a te nagy népedet?! ¹⁰Tetszett az Úrnak, hogy ezt kérte Salamon. ¹¹Azért ezt mondta neki Isten: Mivel ezt kérted, és nem kértél magadnak hosszú életet, nem kértél gazdagságot, és nem kérted ellenségeid életét, hanem értelmet kértél, hogy nekem engedelmeskedve tudj kormányozni, ¹²ezért teljesítem kérésedet: olyan bölcs és értelmes szívet adok neked, hogy hozzád fogható nem volt előtted, és nem támad utánad sem. ¹³Sőt azt is megadom neked, amit nem kértél: olyan gazdagságot és dicsőséget is adok egész életedben, hogy nem lesz hozzád fogható senki a királyok között. ¹⁴Ha az én utaimon jársz, és megtartod rendelkezéseimet és parancsaimat, ahogyan apád, Dávid tette, akkor hosszú életet adok neked.” (1Kir 3,9–14)

- ✎ Mit mondott Isten Salamonnak álmában?
- ✎ Mit kért Salamon? Te mit kértél volna?

A **bölcsesség** nagy tudást, tapasztalatot, megfontolt, érett ítélőképességet jelent. A bölcsesség az az erény, amely lehetővé teszi, hogy kellően mérlegeljünk, mi a jó vagy a rossz az ember számára, és ennek megfelelően úgy cselekedjünk, ahogyan kell.

- ✎ Mit gondolsz, miért épp a bölcsességet választotta Salamon?
- ✎ Van, akiről azt mondják, hogy sokat tud, másról azt, hogy bölcs. Mi a különbség?
- ✎ Mit kell tudni a bölcsességhez?
- ✎ Hogyan szól Salamon legismertebb bölcs döntése?

- 🌿 Salamonnak a kormányzáshoz bölcsességre volt szüksége. Szerinted még mihez szükséges bölcsesség?
- 🌿 Történt-e veletek olyan, hogy amikor valamely kívánságotok teljesült, csalódtatok benne? Hát olyan, hogy amit kaptál több, jobb volt, mint amire számítottál?

Platón, ókori görög filozófus, négy sarkalatos (*sarkalat* = alapvetően fontos, jelentős) erényt különböztetett meg: **bölcsesség, bátorság (erő), mértékletesség, igazságosság.**

Az ószövetségben olyan könyvek is vannak, amelyek az isteni bölcsességbe vetett hitről beszélnek. Közülük néhányat a hagyomány **bölcs Salamon királynak** tulajdonít, például **A példabeszédek könyve, A prédikátor könyve, Énekek éneke** Ezek szerint bölcs az, aki alkalmazkodni tud a világot irányító isteni bölcsességhez, és képes feltárni, megérteni lényegüket. Az alkalmazkodásnak megfelelően a bölcs elnyeri a tudást és ennek megfelelően ő derűs életet, míg az ostoba gyötrelmes életet él.

Raffaello Santi:
Athéni iskola (részlet)

Önmagunk helyes értékeléséhez, az önismerethez is bölcsességre van szükségünk.

Egyetlen cselekedet, egyetlen erény sem nélkülözheti a bölcsességet. A bölcsesség olyan, mint a kormány. *„Milyen lenne egy autó kormány nélkül? Nem elég szeretni az igazságosságot ahhoz, hogy igazságosak legyünk, a türelmet, hogy türelmesek legyünk. Helyes megfontolásra, helyes döntésre, helyes cselekvésre van szükség. A bölcsesség dönt ezekről és a bátorság segít, hogy megvalósítsuk.”* (A.C. Sponville)

A **bölcs ember** nemcsak arra figyel, ami bekövetkezik, hanem arra is, ami megtörténhet. Ezért **mértéktartó** és **elővigyázatos**.

① Úgy helyettesítsd az alábbi mondatban a **bölcsesség** szót, hogy a mondat jelentése ne változzon meg! Segítségedre lehet, ha újra elolvasod a bölcsesség megfogalmazását.

Ahhoz, hogy helyesen döntsünk vágyainkat illetően, bölcsességre van szükségünk.

- ② Miért van szükség bölcsességre a helyes cselekvéshez? Érveld a **Jegyezd meg** szövege alapján!
- ③ Számold be olyan esetről, amikor tettetted előzőleg megfontoltad, helyesen döntöttél, és ennek következtében helyesen cselekedtél!
- ④ Gyűjtsd össze a **bölcs** és **ostoba** szavak rokon értelmű megfelelőit!
- ⑤ Mindenki készítsen saját magának egy kis csillagot, amire ráírja mi az, amire mindennél jobban vágyik! Készítsetek egy nagy csillagot, amit az osztályban ki tudtok függeszteni! Ragasszátok fel a kis csillagokat a nagyra!

DÁVID HITE

A filiszteusok újra összegyűjtötték seregeiket, s Izrael ellen vonultak. Volt nekik egy erős harcosuk, Góliát, aki egyezséget ajánlott a zsidóknak: ha egy zsidó vitéz kiáll ellene és győz, akkor a filiszteusok Izrael szolgálói lesznek. De ha Góliát győz, a zsidók kerülnek szolgasorba. A megremült izraeliták között senki sem mert kiállni Góliát ellen. Dávid élelmet vitt bátyjainak a táborba, hallotta Góliát felhívását, és vállalkozott a párbajra. A katonák elvezették Dávidot Saul királyhoz. „³²Dávid ezt mondta Saulnak: Senki se csüggedjen el emiatt, elmegy a te szolgád, és megvív ezzel a filiszteussal. ³³De Saul ezt mondta Dávidnak: Nem mehetsz el, hogy megvívj ezzel a filiszteussal, mert még fiatal vagy, ő pedig harcedzett férfi fiatal kora óta. ³⁴Dávid azonban így felelt Saulnak: Pásztor volt a te szolgád apja juhai mellett, és ha jött egy oroszlán vagy medve, és elragadott egy bárányt a nyájából, ³⁵utánamentem, leterítettem, és kiragadtam a szájából. Ha pedig ellenem támadt, megragadtam a szakállánál fogva, leterítettem, és megöltem. ³⁶Leterítette a te szolgád az oroszlánt is, a medvét is: így jár majd ez a körülméletlen filiszteus is, mint azok közül bármelyik, mivel csúfolta az élő Isten seregét. ³⁷Azután ezt mondta Dávid: Az Úr, aki megmentett engem az oroszlán és a medve karmától, meg fog menteni ennek a filiszteusnak a kezéből is. Saul így felelt Dávidnak: Menj el, az Úr legyen veled!” (1Sám 17,32–37)

Michelangelo Buonarroti:
Dávid (részlet)

- 🕊️ Mi segített Dávidnak győzedelmeskedni Góliát felett?
- 🕊️ Honnan tudhatjuk, hogy Dávid hitt Istenben? Idézd a megfelelő bibliai részt!
- 🕊️ Mondjátok el, mi mindenben lehet hinni! Írjátok le mindenkinek a véleményét egy nagy lapra!

Hinni sok mindenben lehet. Köznapi értelemben lehet hinni embertársainkban, önmagunkban, vágyainkban, törekvéseink valóra válásában, az életben. Vallási értelemben a **hit** bizalom Istenben. A hit tehát arra vonatkozik, amit az ember nem lát, de elfogad. A hit óriási erő, az akarat egyik forrása.

- 🌿 Miben segített téged eddig az Istenbe vetett hited?
- 🌿 Mit tanulhatott meg Dávidtól azon a napon a király, és mit a harcosok?
- 🌿 Érvelj a következő megállapítás mellett vagy ellen: *A legmerészebb vágyaink, kéréseink is teljesülnek, ha hittel kérünk!* Igazold az állítást a fenti bibliai szöveg alapján!

🌿 Volt-e már olyan tervetek, amire mások azt mondták lehetetlen, és nektek mégis sikerült? Ki vagy mi segített ebben?

🌿 Valamilyen cél eléréséhez elég-e a **vágy**, a **szándék** (*elhatározás*)? Válaszodat indokold példával!

🌿 Te mit gondolsz, milyen tulajdonságok segítették hozzá Dávidot célja megvalósításához?

🌿 Mi a különbség a **szeretném** és az **akarom** között?

Dávid az első név szerint is ismert költők egyike. A zsidó hagyomány neki tulajdonítja a Zsoltárok könyvében található 150 ének felét.

A **zsoltár** szó, görög szóból ered (*psalmus*), amely ókori, hárfához hasonló húros hangszer volt (*psalterion*). A zsoltárok között találunk Istent dicsőítő, magasztaló, hálaadó énekeket, de panaszdalokat is. Vannak olyan énekek is amelyek bölcs intelmeket, tanácsokat tartalmaznak. A zsoltároka **Péchi Simon, Bogáti Fazekas Miklós** és **Szenczi Molnár Albert** fordította magyarra.

psalterion

„A hit pedig a remélt dolgokban való bizalom, és a nem látható dolgok létéről való meggyőződés.” (**Zsid 11,1**)

A hit az emberi létezés sajátossága.

① Írd le a füzetedbe, mi jut eszedbe a következő két gondolatról!

„A hit Isten ajándéka.” (*Dávid Ferenc*)

„Az ember számára a hit nem egyéb, mint a fény, a levegő a természetben.” (*Mányoki Endre*)

② Írjátok le vágyaitokat, kívánságaitokat, s azt is, hogy hogyan érhető el, amiben reménykedtek!

③ Mesélj életedből olyan példát, amely szerint vágyad azért valósult meg, mert erős hited, elég kitartásod és akaratod volt!

④ Hallgassátok meg **Beethoven Örömdáját!**

⑤ **Játsszátok el** Dávid és Góliát történetét!

⑥ Tanuljátok meg az unitárius énekeskönyvből a 189. számú éneket (*Mint a szép híves patakra*)!

DÁNIEL ÉS BARÁTAINAK HŰSÉGE

Az alább felsorolt érzelmek közül válasszatok egyet: **megvetés, félelem, türelmetlenség, meglepetés, bizalom, megkönnyebbülés, kitartás, rettegés, gyűlölet, jószándék, aggodalom.**

Mindenki mutassa be az általa választott érzelmet mozgással (gesztussal, taglejtéssel, mimikával)! A többieknek ki kell találniuk, hogy a társuk által eljátszott indulat vagy érzelm mit fejez ki.

🍀 Írd le külön-külön, mi jut eszedbe a két szóról: **hűség, kitartás!**

Olvasd el **Dániel** barátainak történetét!
(Dán 3,7–15)

🍀 Miért fogták el Dániel három barátját? Milyen veszély fenyegette őket?

🍀 Mit gondolsz, mi történhetett a három ifjúval? Szerinted hogyan végződik a történet?

🍀 Keresd ki a Bibliából Dániel történetének folytatását (**Dán 3,16–33**), és olvasd el! Hasonló-e a befejezés az általad kitalálthoz?

🍀 Hogyan szabadul meg a három ifjú a bibliai történet szerint?

🍀 Miért találsz jónak vagy rossznak ezt a befejezést?

🍀 Jellemezzétek a három ifjút!

🍀 A **hűség** kitartó ragaszkodás valakihez vagy valamihez. Kihez, mihez voltak hűségesek a fiúk? Még kihez, mihez lehetünk hűségesek?

🍀 Hogyan van jelen a hűség, az állhatatosság (*valaki, valami mellett szilárdan kitartó, hűséges*) ebben a történetben?

🍀 Emlékezzetek vissza olyan helyzetre, amikor hűségesen ki kellett állnotok valaki vagy valami mellett! Sikerült-e? Miért?

🍀 Hogyan döntöttetek volna a történet szereplői helyében? Miért?

🌿 Soroljatok fel olyan eddig tanult bibliai történeteket, amelyekben Isten hűsége vagy az ember hűsége és kitartása jelenik meg!

🌿 Szerinted mit jelent hűtlennek lenni Istenhez? Mondjatok példát bibliai történetekből is!

A vallásüldözések idején az emberek hajlamosak elbizonytalanodni hitükben, és akár megtagadni azt. *Dániel könyve* ilyen vallásüldözés

idején keletkezett. A könyv célja, hogy Dánielben és barátáiban a vallási hűség és kitartás olyan példaképét állítsa elénk, amely megtanít arra, hogy az őseinktől öröklött drága hitünket semmilyen körülmények között ne tagadjuk meg. Sőt, hitünket nyíltan vállaljuk, mert Isten a legnagyobb veszedelemből is képes megszabadítani azokat, akik hűségesek maradnak hozzá.

Isten változhatatlan, örök szeretettel szereti az embert. Nekünk, Isten gyermekeiként ugyanezzel a változhatatlan, örök szeretettel kell igyekeznünk Őt és embertársainkat szeretni. A hűség is csak akkor erény, ha „jó hűség”.

① Soroljatok fel életekéből, szüleitek életéből vagy a történelemből olyan dolgokat, személyeket, akikhez hűnek lenni ostobaság!

② Mi talál az ostoba, rossz hűségre a következő felsorolásból: **erősza-**
kos, együttérző, kíméletlen, békés, elvakult? Keresd meg a kiválasztott szavak ellentétes értelmű párját és alkoss velük mondatot!

③ Írjatok verset vagy dalt **Dániel barátainak** történetéről!

④ Keress hűségről szóló történetet, mesét, verset! Olvasd el, és számolj be róla az olvasónaplódban!

⑤ Kérdezd meg szüleidet, nagyszüleidet, ismerőseidet, ők kihez, mihez hűségesek? Írd le válaszaikat!

⑥ Igazold idézettel, hogy a három ifjú tudatában van annak, hogy Isten megsegíti őket!

Ima

Adj nekem, Uram
buzgalmat – téged keresni,
bölcsséget – téged követni,
lelket – téged ismerni,
tekintetet – téged látni,
életet – mely néked tetszik. Ámen.

AZ ÖNVIZSGÁLAT BÁTORSÁGA

Lázár Ervin *A csodapatika* (69. oldal)

- 🍷 Miért bukott meg Rimapénteki csodapatikája?
- 🍷 Miért találjátok nevetségesnek a két szereplő viselkedését?
- 🍷 Mit gondoltok, miért nehéz önmagunk számára orvosságot kérni?

🍷 Írd le, te mi ellen vásároltál volna gyógyszert csoporttagjaid számára és magadnak! Olvassátok fel, és beszéljétek meg!

Az első leckében beszéltünk arról, hogy tulajdonságainkat legkönnyebben viselkedésünk, vagyis gondolkodásmódunk, cselekedeteink által ismerjük meg. A lelkiismeret az az erkölcsi érzék, amely segít saját tetteinket, gondolatainkat megítélni. Így a lelkiismeret-vizsgálat, az önelemzés azt jelenti, hogy átgondoljuk, értékeljük gondolatainkat, kijelentéseinket, tetteinket, és megállapítjuk mi volt jó, értékes, erkölcsileg hasznos, és mi volt rossz, értéktelen, erkölcsileg helytelen.

- 🍷 Szoktál-e gondolkodni azon, hogy amit tettél, mondtál az hasznos-e, helyes-e? Beszélj róla!
- 🍷 Kivel szoktad megbeszélni, ha valami rosszat tettél, és az nyugtalanít? Miért jó ezeket megbeszélni?
- 🍷 Alkossatok párokat, és írjatok egymásról öt-öt tulajdonságot, majd beszéljétek meg, mi alapján következtettek az illető tulajdonságokra!

Képzeljétek el, hogy hajón vagytok, és a hajó csak akkor jut át a túlsó partra, ha mindenki kidob két rossz tulajdonságot. Ha nem sikerül, a hajó elsüllyed. Mondjátok el, ti mit dobnátok ki!

Lázár Ervin: *A nagyravágyó feketerigó* (70. oldal)

- 🌿 Miért volt boldogtalan a fekete rigó?
- 🌿 Milyen módon próbálja megnyerni a fiú barátságát? Az emberek hajlamosak embertársaikról első benyomásaik alapján ítélni. Miért lehet ez félrevezető?

🌿 Említsetek néhány gyakran hallott **előítéletet** (ok nélküli jó vagy rossz véleményalkotás, magatartás valakivel, valamivel szemben), és bizonyítsátok be róluk, hogy hamisak! Például: *A falusi ember műveletlen. A városi ember élete könnyű.*

🌿 A fiú miért éppen a fekete rigót akarja barátjának választani?

🌿 Külső vagy a belső tulajdonságai szerint választottad a barátodat? Miért?

🌿 Milyen tulajdonságai vannak egy igazi barátnak?

Jézus azt mondta tanítványainak: *„Bizony, mondom néktek, ha meg nem tértek, és olyanok nem lesztek, mint a kisgyermek, nem mentek be a mennyek országába.” (Mt 18,3)*

- 🌿 Mit gondolsz, mit akart ezzel mondani Jézus a tanítványainak?
- 🌿 Beszéljétek meg, ti már tapasztaltátok-e önmagatokon, hogy időnként elrejtitek igazi arcotokat! Mikor, milyen helyzetben?

Akkor juthatunk önmagunk helyes ismeretéhez, ha őszinték vagyunk magunkhoz. Ebben segítségünkre lehet magatartásunk, tetteink mindennapos megfigyelése. Ha felmérjük képességeinket, tudni fogjuk, hogy melyikre építhetünk. A jobbítás kulcsa, ha tisztában vagyunk egyedi tulajdonságainkkal. Egy elromlott gépet is könnyebben lehet megjavítani, ha tudjuk, hogy mi a hibája.

- 1 Kérd meg szüleidet, meséljenek rólad olyan történeteket, amelyekre te nem emlékszel!
- 2 Jegyezd le a veled kapcsolatban leggyakrabban elhangzó kijelentéseket!

- 3 Készítsd el jó és rossz tulajdonságaid listáját!
- 4 Mondj példát a Bibliából igazi barátságra!
- 5 Ha lehetőséged lenne átváltozni bárkivé, bármivé, ki vagy mi szeretnél lenni? Miért?
- 6 Írj más befejezést az előbbi mesék egyikének!
- 7 **Játsszátok el** valamelyik mesét!

TALENTUMAINK

✚ Írd le pár sorban, melyik képességedre vagy büszke, és miért! Beszéljétek meg!

„¹⁴Mert úgy van ez, mint amikor egy idegenbe készülő ember hívatta szolgáit, és átadta nekik vagyonát. ¹⁵Az egyiknek adott öt talentumot, a másiknak kettőt, a harmadiknak pedig egyet, kinek-kinek képessége szerint, és elment idegenbe.” (Mt 25,14–15)

Az útra készülő gazda szolgáira bízta pénzének kezelését. Távollétében a szolgáknak, lehetőségük szerint, kamatoztatni kellene a kapott összeget. A gazda jószándékkal bízta pénzét szolgáira, azt akarja, hogy szolgálai rátermetségük, vállalkozó kedvük bizonyításával ne beosztottjai legyenek, hanem felelős munkatársak.

- ✚ Milyen feladatot kapnak az alattvalók az útra készülő gazdától?
- ✚ Mit gondoltok, mit szeretne a gazda, mi történjen a pénzével?
- ✚ Vajon mit tettek a szolgák a talentumokkal?

„¹⁶Az, aki az öt talentumot kapta, azonnal elindult, vállalkozásba fogott velük, és nyert másik ötöt. ¹⁷Ugyanígy az is, aki a kettőt kapta, nyert másik kettőt. ¹⁸Aki pedig az egyet kapta, elment, gödröt ásott a földbe, és elrejtette ura pénzét. ¹⁹Hosszú idő múlva aztán megjött ezeknek a szolgáknak az ura, és számadást tartott velük. ²⁰Eljött az, aki az öt talentumot kapta, odavitte a másik öt

talentumot, és így szólt: Uram, öt talentumot adtál át nekem: nézd, másik öt talentumot nyertem. ²¹Ura így szólt hozzá: Jól van, jó és hű szolgám, a kevésen hű voltál, sokat bízok rád ezután, menj be urad ünnepi lakomájára! ²²Odament az is, aki a két talentumot kapta, és ezt mondta: Uram, két talentumot adtál át nekem: nézd, másik két talentumot nyertem. ²³Ura így szólt hozzá: Jól van, jó és hű szolgám, a kevésen hű voltál, sokat bízok rád ezután, menj be urad ünnepi lakomájára! ²⁴Odament hozzá az is, aki az egy talentumot kapta, és ezt mondta: Uram, tudtam, hogy kérelhetetlen ember vagy, aki ott is aratsz, ahol nem vettedél, és onnan is gyűjtesz, ahová nem szórtál. ²⁵Félelmemben elmentem tehát, és elástam a talentumodat a földbe: nézd, itt van, ami a tied. ²⁶Ura így válaszolt neki: Te, gonosz és rest szolga, tudtad, hogy ott is aratok, ahol nem vettem, és onnan is gyűjtök, ahova nem szórtam? ²⁷Ezért el kellett volna vinned a pénzemet a pénzváltókhoz, és amikor megjöttem, kamattal kaptam volna vissza azt, ami az enyém. ²⁸Vegyétek el tőle a talentumot, és adjátok annak, akinek tíz talentuma van! ²⁹Mert mindenkinek, akinek van, adatik, és bővelkedni fog; attól pedig, akinek nincs, még az is elvétetik, amije van.” (Mt 25,16–29)

☞ Mit tesznek a szolgák a rájuk bízott talentumokkal?

☞ A gazda hazatérve számonkéri alattvalóit. Keresd ki a szövegből mindhárom szolga válaszát!

☞ Mit gondolt a harmadik szolga, hogyan szabadulhat meg a rábízott feladattól? Milyen indokkal próbálja mentegezni magát? Keresd ki a szövegből! Miért könnyebb másokra hárítani a felelősséget?

☞ A példázatoknak mindig van jelképes üzenetük. Ha tudjuk, hogy a talentum szó jelenthet *pénzt, súlyt, képességet*, akkor mi lehet ennek a példázatnak az üzenete?

☞ A példázatokban a gazda, az úr általában Istent jelképezi. Te milyen talentumokat kaptál tőle?

☞ Hogyan viszonyulsz hozzájuk? Úgy, mint az első két szolga, vagy úgy, mint a harmadik? Mondj példát!

☞ Emlékezzél olyan helyzetre életedből, amikor úgy tettél, mintha nem tudnád mi a te feladatod!

A vert pénz megjelenése előtt súly szerint lemért nemes fémdarabokkal fizettek. A pénz megjelenésének első időszakában a pénz tényleges értékét az anyagát alkotó nemesfém értéke határozta meg. A talentum tehát eredetileg a súlymértékre utal, körülbelül 35 kg. Napjainkban leginkább átvitt értelemben tehetséget, képességet értünk alatta.

Képességeink, adottságaink elsatnyulnak, ha nem bontakoztatjuk ki őket. Ajándékba kaptuk Istentől, ki többet, ki kevesebbet. Ezek olyan ajándékok, melyeket minden erőnkkel, ügyességünkkel, bölcsességünkkel fejlesztenünk kell. Ha bátran, bölcsen használjuk Istentől kapott talentumainkat, azzal segítjük Isten országának épülését magunkban és egymás között.

① **Játsszátok el** a történetet!

② Válaszd ki, miért kaptak elismerést a jó szolgák!

a. hűségükért

b. ügyességükért

c. bátorságukért

③ Írd le, te milyen módon kamatoztatod képességeidet!

④ Környezetekben te magad is megfigyelhetted, hogy sokszor önmagunk felmentésére másokat hibáztatunk, rossz színbe állítunk (*például: azért kaptam rossz jegyet, mert.....*). Te hogyan szoktad mentetni magad? Sorolj fel példákat!

⑤ Gyűjtsétek össze, milyen tehetségekkel rendelkezik a csoportotok, osztályotok! Milyen feladatokat tudnátok magatokra vállalni az iskolában vagy a tempóban ezekkel a képességekkel?

Például tervezetek kirándulást, egy vásárnapi iskolai tevékenységet vagy bármi mást! Írjátok össze a teendőket! Milyen ügyességre, képességre lenne szükség az adott teendők elvégzéséhez? (1. meghívók készítése: szép, helyes írás, ötletes rajzolás stb.; 2. meghívók szétküldése: pontosság, szervező képesség stb.) Kit bíznotok meg az egyes feladatokkal? Miért?

⑥ Milyen összefüggéseket találsz a példázat és az alábbi szólások között?

Aki mer, az nyer.

Ami szép és hasznos, azt munkával adják.

Az üres szív leghamarabb félelemmel telik meg.

⑦ Tanuljátok meg az unitárius énekeskönyvből a 201. számú éneket (*E földön ti minden népek*)!

Caspar Luiken: Talentumok példázata

FELELŐSSÉGÜNK EGYMÁSÉRT – AZ ELVESZETT JUH PÉLDÁZATA

Keress meg társadat behunytt szemmel!

Válasszon mindenki egy párt magának, és egyeztetek meg egy hangjelben (például csipogásban). A párok szétválnak és felsorakoznak, egyikük a terem egyik oldalán, másikuk a másik oldalán. Megadott jelre az egyik oldalról behunytt szemmel elindulnak a másik oldal felé, ahol párjuk a kiválasztott hanggal hívogatja. Azután cseréljétek szerepet. A játékot beszéljétek meg! Mit éreztetek? Milyen érzés volt megtalálni a társatokat?

„¹A vámszedők és a bűnösök mindnyájan igyekeztek Jézushoz, hogy hallgassák őt. ²A farizeusok és az írástudók pedig így zúgolódtak: »Ez bűnösöket fogad magához, és együtt eszik velük.« ³Ő erre ezt a példázatot mondta nekik: ⁴»Ha valakinek közületek száz juha van, és elveszít közülük egyet, vajon nem hagyja-e ott a kilencvenkilencet a pusztában, és nem megy-e addig az elveszett után, amíg meg nem találja? ⁵És ha megtalálta, felveszi a vállára örömeiben, ⁶hazamegy, összehívja barátait és szomszédait, majd így szól hozzájuk: Örüljétek velem, mert megtaláltam az elveszett juhomat. ⁷Mondom nektek, hogy ugyanígy nagyobb öröm lesz a mennyben egyetlen megtérő bűnösön, mint kilencvenkilenc igaz miatt, akinek nincs szüksége megtérésre.«” (Lk 15,1-7)

🍷 Miért zúgolódtak a farizeusok és az írástudók?

🍷 Jézus szemében nincsenek csak jók vagy rosszak, a bűnösből is lehet igaz ember, az eltévedtből lehet megtalált. Ezt az állítást a példázat melyik részével tudnád igazolni?

🍷 Írjátok le, kiket jelenítenek meg külön-külön a szereplők!

🍷 Mit érezhetett a pásztor, amikor felfedezte, hogy elveszett a juha? És mit, amikor megtalálta?

🍷 Keress meg azokat a bibliai verseket, amelyben a pásztor lelkiállapotáról a tettei árulkodnak!

🍷 Milyen az, *eltévedt* ember? Osztályotokban, környezetetekben van ilyen ember? Miért illik rá az eltévedt jelző? Hogyan viszonyul a közösségek hozzájuk? Te hogyan viszonyulsz hozzá?

- 🍷 Keress példát a szövegből arra, hogy a pásztor felelősséget vállalt az eltévedt juhért!
- 🍷 Érted ki vállal felelősséget?
- 🍷 Milyen módon köszönhetjük meg az irántunk megnyilvánuló gondviselést, felelősségvállalást?
- 🍷 Hogyan kell viszonyulnia a közösségnek az „eltévedt emberhez”, ahhoz, hogy számára a közösség védelmet, biztonságot, és ne kiközösítést, elutasítást jelentsen? Keress megfelelő példát válaszd igazolására!
- 🍷 Egyes emberek mostohán bánnak azon társaikkal, akiket az eltévedés veszélye fenyeget, a gyengékkal, a bűnösökkel. Az alábbiak közül melyik közmondást tudnád társítani ehhez a magatartáshoz?

*Hadd hulljon a férgese.
Amilyen a fája, olyan az árnyéka.
Vad a szelíd gyümölcs is, amíg meg nem érik.
Rossz csikóból is válhat még jó ló.*

A **juh** Izraelben értékes állatnak számított. Egyfelől gyapjút, húst, tejet, vagyis megélhetést jelentett, másfelől áldozati állatként is használták, tehát a vallásos élet része volt. Mivel a pásztornak nem volt kutyája, hangjával vagy a parittyájából a juh mellé kilőtt kővel figyelmeztette az elcsatangolni akaró juhot. Izrael tanítóinak, a rabbiknak az volt a szokásuk, hogy példabeszédekben, azaz a mindennapokból vett hasonlatokban tanítottak. Éppen ezért a példázatokban gyakran találkozunk a juhval és a juhait őrző pásztor alakjával is. Jézus is gyakran használt példabeszédeket. Ezekből kitűnik, hogy a mindennapi élet rendkívül jó megfigyelője és az emberek ismerője volt.

Isten senkit sem zár ki szeretetéből, gondviseléséből. Nemcsak megalkotott, hanem szeretetben kíséri életünket. Istenben bízhatunk, gondoskodó szeretete megóv, ha egyedül maradunk. Hozzá hasonló módon kell nekünk is viselkednünk felebarátainkkal szemben, akik elveszítették a helyes irányt. Felelősek vagyunk egymásért!

- 1 Indokold meg néhány mondatban, miért kényelmes a következő álláspont: *Úgysem változik meg, miért segítenék neki.*
- 2 Egészítsd ki többféleképpen a következő mondatot a füzetedben: *Az felelős embertársaiért, aki.....!*

Az a nyertes, akinek a legtöbb ötlete van.

- 3 Készítsetek a televíziónak egy riportot a következő címmel: *Emberek, akik felelősséget vállalnak felebarátaikért!*
- 4 Írd ki az eddig tanult bibliai történetekből azokat a személyeket, akik valakiért vagy valamiért felelősséget vállaltak, azt is, hogy kikért, mikért!
- 5 Rajzold le azt az élőlényt, amelyért felelősséget vállaltál!

MEGBOCSÁTÁS – A GONOSZ SZOLGA PÉLDÁZATA

„²¹Akkor Péter odament hozzá, és ezt kérdezte tőle: »Uram, hányszor vétkezhet ellenem az én atyámfia úgy, hogy én megbocsássak neki? Még hétszer is?« ²²Jézus így válaszolt: »Nem azt mondom neked, hogy hétszer, hanem még hetvenszer hétszer is. ²³Ezért hasonló a mennyek országa egy királyhoz, aki számadást akart tartani szolgálóival. ²⁴Amikor hozzákezdett, vittek eléje egy szolgát, aki tízezer talentummal volt adója. ²⁵Mivel nem volt miből fizetnie, megparancsolta az úr, hogy adják el őt és feleségét, gyermekeit

és mindenét, amije van, és fizessen. ²⁶A szolga erre leborult előtte, és így esedezett: Légy türelemmel hozzám, és mindent megfizetek neked. ²⁷Az úr pedig megszánta a szolgát, elbocsátotta, és elengedte az adósságát. ²⁸Amikor azonban eltávozott az a szolga, összetalálkozott egyik szolgatársával, aki száz dénárral tartozott neki. Megragadta, fojtogatni kezdte, és ezt mondta neki: Fizesd meg, amivel tartozol! ²⁹Szolgatársa ekkor leborult előtte, és így kérlelte: Légy türelemmel hozzám, és mindent megfizetek neked. ³⁰De az nem engedett, hanem elmelve börtönbe vettette őt, amíg meg nem fizeti tartozását. ³¹Amikor szolgatársai látták, hogy mi történt, nagyon felháborodtak. Elmentek, és jelentették uruknak mindazt, ami történt. ³²Akkor magához hívatta őt ura, és így szólt hozzá: Gonosz szolga, elengedtem minden tartozásodat, mivel könyörögtél nekem. ³³Nem kellett volna-e neked is megkönyörülnöd szolgatársadon, amint én is megkönyörültem rajtad? ³⁴Ekkor haragra lobbant ura, és átadta őt a hóhéroknak, amíg meg nem fizeti neki az egész tartozást. ³⁵Így tesz majd az én mennyei Atyám is veletek, ha szívetekből meg nem bocsátotok, mindenki az ő atyjafiának.«” (Mt 18,21–35)

- 🕊️ Milyen kérdéssel fordul Péter Jézushoz?
- 🕊️ Keresd ki Jézus válaszát, és másold be a füzetedbe!
- 🕊️ Mit gondolsz, mit jelenthet Jézus válasza: hetvenhétszer is meg kell bocsátani?

A **kegyelem** bűnbocsánatot, irgalmat jelent. A Bibliában ez Isten emberek iránti jóindulatát, a mindennapi életben a megbocsátást jelenti.

- 🍃 A szolga kegyelemben részesült. Mit gondolsz, ő miért nem volt megbocsátó szolgatársához?
- 🍃 Mi lett a következménye a gonosz szolga önzésének, bosszúvágyának, érzéketlenségének?

- 🍃 Te hogyan cselekedtél volna a gonosz szolga helyében?
- 🍃 Igazságosnak találod-e a befejezést? Válaszodat indokold!
- 🍃 Szerinted mit kockáztat az az ember, aki nem tud megbocsátani?
- 🍃 Melyik az a gyakran elmondott szöveg, melyben bocsánatot kérünk Istentől, azzal az ígérettel, hogy mi is megbocsátunk embertársunknak. Mikor?
- 🍃 Mit gondoltok, mi a történet legfontosabb kérdése?
- 🍃 Mit értettél meg ebből a példázatból?

Vannak vallási felekezetek, amelyek azt vallják, hogy Ádám és Éva bűne miatt minden ember bűnösnek születik. Ezt nevezik **eredendő bűnnek**.

Hitünk szerint minden ember jónak, tisztának születik. Nincs eredendő bűn, mert a mások által elkövetett bűnért nem lehetünk felelősek.

Isten mindig megbocsát. Ne csak elvárd a megbocsátást, a kegyelmet, hanem gyakorold is! Aki nem tud megbocsátani, előbb-utóbb egyedül marad. Ha valaki kap, tudnia kell adni is. Ha valakinek megbocsátottak, tudnia kell megbocsátani.

- 1 **Játsszátok el** a példázatot!
- 2 Írj fogalmazást az alábbi címek közül valamelyikkel!

Megbocsátottak

nekem

Meg tudtam bocsátani

- 3 Készíts interjút szüleiddel, ismerőseiddel a következő témáról:
Megbocsát-e mindent Isten?
- 4 Milyen mozzanatok utalnak a példázatban arra, hogy a megbocsátás a legfőbb érték?
- 5 Tanuld meg a következő bibliai verseket! „²¹Akkor Péter odament hozzá, és ezt kérdezte tőle: »Uram, hányszor vétkezhet ellenem az én atyámfia úgy, hogy én megbocsássak neki? Még hétszer is?« ²²Jézus így válaszolt: »Nem azt mondom neked, hogy hétszer, hanem még hetvenszer hétszer is.«” (Mt 18,21-22)

ÖSSZEFOGLALÁS

- 1 Írd le a **talentum** szó jelentéseit, és alkoss mondatot mindenikkel!
- 2 Írj példát **megbocsátó, felelős, bölcs, bátor, hűséges, kitartó, bizakodó** magatartásra a tanult bibliai történetek közül!
- 3 Igazold példákkal kikért, mikért kell felelősséget vállalnunk, és miért!
- 4 Fogalmazzatok olyan mondatokat, amelyben a becsületességet, a következő értelemben használjátok: **szavatartó, törvénytisztelő, megbízható!**
- 5 Válaszd ki a mondat megfelelő folytatását: **Isten mindenkinek ad talentumot,**
 - a) hogy éljen vele a teremtett világ javára.
 - b) hogy éljen vele a maga hasznára.
 - c) hogy büszke legyen képességeire.
- 6 Írj ki a bibliai történetekből néhány neked tetsző részt!
- 7 Beszélgetsetek arról, hogy miért fontos a helyes önismeret! Olvassátok el figyelmesen a táblázat szövegét, és húzzátok alá a szerintetek helyes válaszokat!

a)	Fontosak-e a külső tulajdonságok?	Csakis azok fontosak. Azok is fontosak. Nem azok a legfontosabbak.
b)	Hányszor segítettél önzetlenül?	Soha. Néhányszor. Sokszor.
c)	Becsületes vagy-e? Kölcsönkértél osztálytársadtól egy olyan könyvet, amit nagyon szeretsz. Ő megfélekezett arról, hogy Téged is megkérdez. Visszaadod-e?	N e m Még egy ideig magamnál tartom. Azonnal visszaadom. kinek adta kölcsön.
d)	Van-e felelősségtudatod? Piros jelzésen is átkelsz az úton?	Természetesen, ha nem jön autó. Miért állingálnék? Nem, mert megbüntetne a rendőr. Sohasem cselekszem felelőtlenül.
e)	Mennyit adsz mások véleményére ? Nem hordod a fogszabályozót, mert:	Azt mondta a barátom, hogy így szebb vagyok. Gúnyolódnak az osztálytársaim. Az orvos szerint nincs rá szükségem.
f)	Tartasz-e önvizsgálatot? Már megint elégtelent kaptál. Miért?	Mert nem vagyok a tanítóm kedvence. Bennem is van hiba. Nem volt pontos a megoldás.

ÖRÖK MEGÚJULÁS

VÁLTOZÁS, FEJLŐDÉS – ZÁKEUS TÖRTÉNETE

Képzeljétek el, hogy barátok vagytok, akik öt év elteltével találkoztok. Beszéljétek meg csoportokban a következő kérdéseket! Mi történt veletek? Milyen fontosabb események történtek életetekben? Miben változtatok? Miben változott a családotok élete?

A megbeszélés után osszátok meg élményeiteket a többi csoporttal!

„¹Ezután Jerikóba ért, és áthaladt rajta. ²Élt ott egy Zákeus nevű gazdag ember, aki fővámszedő volt. ³Szerette volna látni, hogy ki az a Jézus, de kistermetű lévén, nem láthatta a sokaságtól. ⁴Ezért előre futott és felmászott egy vadfügefára, hogy lássa őt, mert arra kellett elmennie. ⁵Amikor Jézus odaért, felnézett, és így szólt hozzá: »Zákeus, szállj le hamar, mert ma a te házában kell megszállnom.« ⁶Ekkor sietve szállt, és örömmel befogadta. ⁷Akik ezt látták, mindnyájan zúgolódtak, és így szóltak: »Bűnös embernél szállt meg.« ⁸Zákeus pedig előállt, és ezt mondta az Úrnak: »Uram, íme, vagyonom felét a szegényeknek adom, és ha valakitől valamit kiszaroltam, a négyszeresét adom vissza neki.« ⁹Jézus így felelt neki: »Ma lett üdvössége ennek a háznak: mivelhogy ő is Ábrahám fia. ¹⁰Mert az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet.«” (Lk 19,1–10)

🌿 A vámosok a Római Birodalom számára szedték a vámot és az adót. Saját hasznuk érdekében sokszor az adó többszörösét kérték, ezért honfitársaik gyűlölettel, megvetéssel fordultak feléjük. Munkájuk során pogányokkal is érintkeztek, ezért vallásilag is tisztátalannak tekintették őket. Zákeusról megtudtuk, hogy gazdag vámszedő volt.

Mit gondoltok, mi lehetett az oka, hogy szíve mélyén mégis elégedetlenkedett?

🌿 Jézust szeretné látni. Milyen akadályokba ütközik? Milyen lépésre készítetik Zákeust az akadályok?

🌿 Miért akarta látni Zákeus Jézust? Mit hallhatott róla korábban?

🌿 Mi utal arra, hogy Zákeus vágyta, akarta a változást? Keresd ki a szövegből!

- 🌿 Miért nem helyesli a tömeg Jézusnak azt a döntését, hogy egy vámos házában akar megszállni?
- 🌿 Keresd ki a Bibliából a **Lk 5,31–32** verseket! Mivel indokolta Jézus tettének helyességét?
- 🌿 Hogyan nevezzük azt a magatartást, amellyel a sokaság viszonyul a történetekhez? Még melyik példázatban találkoztatok ezzel a magatartással?
- 🌿 Zákeus életében melyik volt az a fordulópont, amelynek következtében megújultnak érezhette magát?
- 🌿 A **megtérés** szó szerint **megfordulást** jelent, amikor utunkon irányt változtatunk. A megtérés nemcsak azt jelenti, hogy szavakkal megvalljuk hibáinkat, hanem igyekszünk, hogy többé ne kövessük el azokat, és cselekedeteinkkel jóvá is tegyük. Ilyen értelemben Zákeus megtért-e? Válaszodat indokold a szöveg alapján!
- 🌿 Írj példát olyan helyzetre, amikor nem csak beismerted tévedésedet, hibádat, hanem jóvá is tetted azt!
- 🌿 Mi kell ahhoz, hogy valaki megtérjen, megváltozzon? Válaszodat indokold a történet alapján!

Az ókori Izraelben valakivel együtt étkezni, asztalközösséget vállalni barátságot, elfogadást is jelentett. A vendégek kerevetre heveredve, könyökükre támaszkodva étkeztek. A nők széken foglaltak helyet, mert nekik nem illet az asztal mellett feküdni.

Egészséges lelki fejlődésünk érdekében fontos, hogy állandóan figyeljünk önmagunkra, és legyen bennünk hajlandóság a változásra. Minden változás beismeréssel, változtatási szándékkal kezdődik, de megvalósulásához szilárd akarat és kitartás szükséges. Jó irányú változásunk, megtérésünk cselekedeteinkben mutatkozik meg.

- 1 A Biblia nem számol be a vacsora közben zajlott beszélgetésről. Képzeljétek el a Zákeus és Jézus között lezajló beszélgetést! Írjátok le, majd játsszátok el!
- 2 A bibliai történet melyik részével tudnád igazolni azt, hogy Jézus előtt minden ember egyenlő, mindenkit egyformán, megkülönböztetés nélkül segített?
- 3 Írd be a megfelelő mozzanathoz a bibliai történet 4., 6. és 8. verseit! **A megtérés mozzanatai:**
 - a változtatás igénye
 - keresés
 - megújulás.
- 4 Miben változtatott rajtad a történettel való megismerkedés?

MEGBÁNÁS ÉS MEGÚJULÁS – A TÉKOZLÓ FIÚ PÉLDÁZATA

Olvasd el a tékozló fiú példázatát! (Lk 15,11–32)

- 🍷 Bontsátok a példázatot jelenetekre! (például: az örökség kikérése)
- 🍷 Határozzátok meg a történések helyét és idejét!
- 🍷 Soroljátok fel a szereplőket!
- 🍷 Keressétek ki a cselekedeteket (például: mondta, megosztotta)!
- 🍷 Keressétek a fenti bibliai részből szavakat, amelyek kapcsolatban vannak:
a testtel (például éhínség)
a lélekkal (magába szállt)
- 🍷 Miért jutott a fiú szolgasorba?
- 🍷 Milyen nehézségekkel kellett megküzdenie szolgaként?
- 🍷 Miből gondolod, hogy ez az időszak számára tanulságos volt?
- 🍷 A fiú valóban megbánta tévedését, vagy csak nem volt más választása? Válaszodat indokold a szöveg alapján! Ha ellenkező nézőpontok vannak, vitassátok meg azokat!
- 🍷 Helyesen cselekedett-e az apa? Válaszodat indokold!
- 🍷 Mit gondolsz, kit testesít meg a példázatban az apa?
- 🍷 Mit gondolsz, az idősebb fiú önző, merev gondolkodású, vagy csak igazságos és jogos a szemrehányása? Miből gondolod?
- 🍷 Az idősebb fiú arra a következtetésre jut, hogy a rosszakat jutalmazták, a jókkal szemben közömbösek. Hogyan helyesbíti apja a mondottakat? Keresd ki a szövegből!
- 🍷 Melyik példázattal rokonítható a tékozló fiú példázata, ha abból indulunk ki, hogy valami elveszett, aztán megkerült, a gazda pedig megosztotta örömét másokkal?
- 🍷 Milyen hasonlóságokat találsz a tékozló fiú és Zákheus példázata között?

MEGÚJULÁS A TÖRTÉNELEMBEN – DÁVID FERENC

„A hit olyan legyen, hogy szeretet által cselekedjék.” (Dávid Ferenc)

Alkossatok csoportokat! Találjatok ki magatoknak egy új ünnepet, ami csak a tietek! A születésnap a családé, a húsvét a közösségé. Ez az ünnep azonban a csoportotoké lehet.

Ha befejeztétek, akkor írjátok a táblára az ünnepek nevét!

Most képzeletben folytassátok a történelmet úgy, hogy kitaláltok egy egész országot! Szülessenek folyók, völgyek, hegyek! Rajzoljátok le az ország térképét! Rajzoljátok le vagy formázzátok meg az ország állatait! Legyenek törvények is! Legyen himnusza! Minden csoport másért legyen felelős.

Az ünnep már a történelem része. Időnként szükség van arra, hogy a történelem is megújuljon, ne csak az egyes emberek.

Mi büszkéek lehetünk **Dávid Ferenc** re, az Unitárius Egyház megalapítójára. Ő olyan korban élt, amikor szerte Európában a különböző felekezetűek egymás ellen harcoltak, a másként gondolkodókat máglyán égették meg. A vallási türelmetlenség és vallásháborúk idején Dávid Ferenc a lelkiismereti és vallásszabadság apostola volt. Közbenjárására született meg a világon elsőként itt, Erdélyben, **a vallásszabadság törvénye 1568. január 13-án**. És ezzel együtt jött létre az Unitárius Egyház. Dávid Ferenc megújulást hozott a történelemben!

A legfontosabb érték, amit Dávid Ferenc elültetett a világban az elfogadás, a türelem (**tolerancia**).

Dávid Ferenc a nyugati kereszténység megújításának, a **reformációnak** a korában élt. Tanulmányai következtében felismerte, hogy sem korábbi egyháza, sem az addigi újítások nem egyeznek

Kőrösfői-Kriesch Aladár:
Az 1568-i tordai országgyűlés

meg a Biblia Istenről és Jézusról szóló tanításával. A kereszténység valódi megújulását a tiszta jézusi kereszténységhez való visszatérésben látta. Követőiből alakult az Unitárius Egyház.

A legjellegzetesebb sajátosságok, amelyek az unitárius hitet megkülönböztetik a többi keresztény felfogástól a következők:

Isten oszthatatlan egysége.

Jézus emberi (nem isteni) volta.

A közvetlen, személyes istenkapcsolat.

A belső tekintély (értelem, lelkiismeret) elsőbbsége a külső tekintéllyel (egyház, Biblia) szemben.

Dávid Ferenc úgy gondolta, hogy nincs egyetlen igaz vallás, hanem mindenik megragad valamit Isten valóságából, de Istent a maga teljességében egyik sem ismerheti meg. Ezért kell tisztelettel, elfogadással fordulnunk minden vallás felé.

☞ Milyen újításokat hozott Dávid Ferenc a vallás történetében?

☞ A fentieket milyen Dávid Ferencsel kapcsolatos ismeretekkel tudod kiegészíteni? Mit juttatnak eszedbe Dávid Ferenc életéből a következő városok: Wittemberg, Kolozsvár, Torda, Déva?

„Kerek kő” – Unitárius templom, Kolozsvár

Az unitárius vallást **a türelem vallásaként** is szokták emlegetni.

A **toleráns** szó jelentése: türelmes, elfogadó. A vallásilag felnőtt, érett ember magatartása. Ellentéte a mások jogait, felfogását megvető, semmibe vevő magatartás, mely vallási elvakultságról árulkodik.

„²⁰Ha valaki azt mondja: »Szeretem Istent«, a testvérét viszont gyűlöli, az hazug, mert aki nem szereti a testvérét, akit lát, nem szeretheti Istent, akit nem lát.» (1Jn 4,20)

☞ Tudod-e, hogy milyen vallásfelekezeteknek volt Dávid Ferenc korábban a papja, püspöke?

☞ Mondj példákat, hol és milyen helyzetben találkoztál türelmetlenséggel, a másságot (például más nemzetiséget, hajléktalanságot) elítélő magatartással?

☞ Te milyen helyzetekben vagy türelmetlen? Milyen helyzetekben vannak előítéleteid?

☞ Hogyan tudjuk megmutatni másoknak, hogy toleránsak vagyunk? Mondjatok példákat!

- ☞ Türelmes-e az, aki csak az igazakkal igazságos, az irgalmasokkal irgalmas, csak azokat szereti, akik őt szeretik?
- ☞ Elfogadható-e az a másság, amely mások törvényeit és értékrendjét megsérti, tönkreteszi? Érvelj válaszod mellett!
- ☞ Milyen tulajdonságokra, képességekre van szükségünk ahhoz, hogy képesek legyünk az állandó megújulásra?

A türelem egymás értékeinek, hitének tisztelete. Lehetővé teszi, hogy képesek legyünk szeretni, megismerni, megérteni egymást. Az előítéletből, türelmetlenségből könnyen lesz ítélet, megbélyegzés, kiközösítés, az újat elutasító magatartás. Csak a rugalmas, érdeklődő, toleráns ember képes az állandó megújulásra, fejlődésre. Dávid Ferenc jó példája ennek!

- ① Milyen hasonlóságot találsz az alábbi idézetek és a vallásszabadság törvénye között?

Az emberek ésszel és lelkiismerettel bírván, egymással szemben testvéri szellemben kell viseltessenek.

Minden személynek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához.

- ② Válaszd ki a helyes választ:

Az Istennel való személyes kapcsolatot az jelenti:

hogy bármikor beszélhetek Istennel, mert ő mindig meghallgat.

hogy soha ne tegyünk rosszat senkinek.

hogy megvalljuk bűneinket Istennek, mert Ő mindig megbocsát.

- ③ Írd le, mit gondolsz, miért tartották veszélyesnek minden korban az újítani akaró személyeket!
- ④ Milyen újításokat hozott **Dávid Ferenc**? Sorold fel!
- ⑤ Írd le azokat a legfontosabb jellemzőket, amelyek megkülönböztetik az unitárius vallást a többi keresztény vallástól!
- ⑥ Írd le, miért jó unitáriusnak lenni!
- ⑦ Tanuljátok meg az unitárius *Ifjúsági indulót!*

Ima

Emlékezzél, Urunk, egyházadról!
 Szabadítsd meg minden bajtól,
 és tökéletesítsd a szeretetben.
 Gyűjtsd össze a szél minden irányából,
 és vezesd országodba,
 amelyet számára készítettél.
 Mert tiéd a hatalom és a dicsőség
 mindörökké. Ámen.

MEGÚJULÁS A TERMÉSZETBEN

☘ Melyik szóval társítanád a tavaszt: *pihenés, megújulás, érés, kiteljesedés*? Indokold meg a válaszodat!

Az ember a teremtett világ, a természet szerves része. A természet életében az ember kezdettől fogva saját életének törvényeit ismerte fel. Ahogy a természet virágba borul, majd meghal, úgy van ez az emberrel is.

Az évszakok változásaihoz az ember ünnepeket társított, amelyek megélésével könnyebb volt elfogadni saját sorsának *évszakait*". Azzal, hogy megünnepelte a természet halálát és újjászületését, elfogadhatóbbá vált számára saját halála, és hitet nyert az örökélet valóságáról.

☘ Harmadik osztályban beszéltetek az **ünnepekről**. Itt olvashattok egy összefoglalást az akkor tanultakról. Írd ki azokat a legfontosabb fogalmakat, szókapcsolatokat, amelyek szerinted az ünnep jellemzői!

Az ember kezdettől fogva ünnepelt. Az ünnepben fejezte ki személyes vagy közösségi élete egy-egy eseménye fölött érzett örömét vagy bánatát.

Az ünnepek évről évre ismétlődnek. Őseink számára a kör az örökkévalóság, az isteni, a tökéletes jelképe volt. A körben összeér a kezdet és a vég. A természet és az ünnepek mindig változatlan körforgása a biztonság, az otthon érzését nyújtja az ember számára.

Az ünnep az embert kiemeli a mindennapokból, gyökereivel kapcsolja össze. Bár a megemlékezéssel a múltba tekint, mégis új utakat nyit a jövő felé: felmutatja reményeit, lehetőségeit. A tavasz, a természet kizöldülése az újrainduló életet jelenti. A tavaszt minden időben ünneppel köszöntötték. Megünneplése ma is jelen van életünkben, ezek a szokások beolvadtak a keresztény húsvéti szokások közé.

Jót tesz testünknek-lelkünknek, ha át vesszük a természet ritmusát és összhangban élünk vele.

☘ Beszéljétek meg, hogyan segítik az ünnepek a lélek megújulását!

Az ember korán felfedezte, hogy minden, amivel a természet megajándékozott: a gyógynövények, a zöldségek, a gyümölcsök, a víz, segít megőrizni egészségünket. A tavasz a legalkalmasabb időszak arra, hogy megtisztítsuk szervezetünket. Fontos, hogy több nyers és kevesebb zsíros ételt fogyasszunk, és sokat mozogjunk!

1. Alkossatok két csoportot: **baglyok** (későn fekvők) és **pacsirták** (korán kelők).

Írjátok le csoportonként, milyen a ti biológiai órátok, életritmusotok! Megegyezik-e a természet ritmusával, vagy sem? Mind a két csapat keressen egy közmondást jelmondatként! (Például: **Ki korán kel, aranyat lel.**)

2. Alkossatok négy csoportot aszerint, hogy milyen évszakban születtetek! Írjátok össze az illető évszak pozitívumait és beszéljeteK arról, hogy ezek jellemzőek-e rátok is! Észrevételeitekről számoljateK be a többi csoportnak is!

A tavasz lehetőséget ad a testi-lelki nagytakarításra, a **megújulásra**. Ennek vallási formáját böjtnék, egészségügyi formáját tisztítókurának nevezik. Készülj te is az ünnepre! Tisztítsd meg lelkedet azzal, hogy keresed a csendet, törekszel a jóra, jóváteszed vétkeid, kibékülsz haragosaiddal. Természetesen a testeddel is törődsz, lemondasz az egészségtelen szokásaidról (például a túlzott édesség fogyasztásáról). A lemondás az akaraterő próbája.

1 Írd össze, milyen gyógynövényeket, fűszernövényeket használtok otthon, és mire használatosak!

2 Képzeld el, hogy az eddig olvasottak alapján tanácsot kell adnod valakinek, aki a következő panasszal fordul hozzád! „Nem értem, miért van szükség ünnepekre. Nekem minden nap egyforma.” Mit mondanál neki?

3 Kérdezd meg otthon, milyen tavaszi testet-lelket megújító szokásokat ismertek és használtak régen! Írd le ezeket a szokásokat!

4 Írd le, melyik évszakhoz milyen ünnep kapcsolódik!

5 Keresd ki a földrajzi atlaszból, mikor vannak a **napfordulók**! Írd le, milyen ünnep esik az egyes napfordulók közelébe!

6 Készíts egy neked tetsző húsvéti díszet, amely az osztályodat ráhangolja az ünnepre!

JÉZUS ELFOGATÁSA

El Greco: A kufárok kiűzése a templomból

Jézus tanítványaival a többi zsidóhoz hasonlóan Jeruzsálemben zarándokolt a **Pászka ünnepére** (zsidó húsvétra). A zsidók ezen az ünnepen az egyiptomi rabszolgaságból való szabadulást ünneplik.

Ezt az ünnepet minden zsidónak életében legalább egyszer kellett Jeruzsálemben, a templom szertartásain résztvevőként megünnepelni. Jézus idejében a zsidók római megszállás alatt éltek. A Pászka ünnepének ideje ilyen szempontból a legveszedelmesebb időszak volt, mert az ünnep a szabadság ünnepe volt, ezért könnyen felszította az idegen uralom alatt élő zsidók indulatait. A templom vezetői egyféle békemegegyezést kötöttek a rómaiakkal, ezért igyekeztek elhárítani mindenféle lázadást.

Az evangéliumi beszámolók szerint a vidéki zarándokok élén érkező Jézust felháborították a templomban látottak. A templom előcsarnoka zsibongó piaci

árusokkal, pénzváltókkal, nyilvántartásokat vezető és adószedő hivatalnokokkal volt tele. Jézus ostort ragadott, és kiűzte őket, asztalaikat és edényeiket felborogatta: „Az én házamat imádság házának nevezik; ti pedig rablók barlangjává tesztetek.” Jézus tettét úgy értelmezték, mint a templomi vezetőség, és azon keresztül a római uralom elleni lázadást. A rómaiak mindenféle lázítást és zendülést keresztrefeszítéssel büntettek.

„²⁹**Péter** ezt mondta neki: »Ha mindenki meg is botránkozik, én akkor sem.« ³⁰Jézus így szólt hozzá: »Bizony, mondom néked: te még ma, ezen az éjszakán, mielőtt kétszer megszólal a kakas, háromszor tagadsz meg engem.« ³¹Ő azonban annál inkább mondta: »Ha meg kell is halnom veled, akkor sem tagadlak meg.« Ugyanígy beszéltek a többiek is.” (Mk 14,29–31)

El Greco: Szent Péter

Júdás: „⁴⁴Az árulója ezt az ismertető jelet adta meg nekik: »Akit megcsókolok, az lesz ő: fogjátok el, és vigyétek be biztos kísérettel.« ⁴⁵Amikor odaért, azonnal hozzálépett, és így szólt: »Mester!« - és megcsókolta.” (Mk 14,44–45)

- 🌿 Mit ígért meg Péter Jézusnak? Miért nem sikerült betartani az ígéretet?
- 🌿 Mit gondolsz, Péter miért kezdett el sírni? Olvassátok el a **Mk 14,66–72** részt!

- 🌿 Júdás milyen módját választotta az árulásnak?
- 🌿 Júdás gyáva vagy kétszínű? Érvelj a megállapításod mellett!
- 🌿 Miért nem tartotta be a szavát Péter? Te tettél-e elhamarkodottan ígéretet? Ennek milyen következményei voltak?
- 🌿 Mit szoktál tenni olyankor, amikor nem tudod betartani az adott szavad?
- 🌿 Fontos-e mindenféle körülmény között betartani ígéretünket? Érvelj válaszod mellett!
- 🌿 Hagytak-e cserben téged valaha a barátaid, a szüleid vagy valaki más? Mit éreztél akkor?
- 🌿 Milyen hasonlóságokat és különbségeket találsz Júdás és Péter viselkedése között? Keress az életedből olyan példát, amikor „**Júdás**” és olyant, amikor „**Péter**” voltál!

Júdást sokáig elvetemült, durva, sunyi, pénzéhes árulónak ábrázolták, mint ahogy olvashattad az evangéliumban. Később az irodalomban Júdás alakjának a megítélése változott. Abból az ellentmondásból indultak ki, hogy ha Júdás valóban elvetemült ember volt, akkor hogyan volt lehetséges, hogy Jézus a tizenkét legkiválóbb tanítványa közé választotta?

Te hogyan vélekedsz minderről?

Felebaráti kötelességünk segíteni egymásnak, hűségesnek lenni és adott szavunkat betartani. Felelősök vagyunk embertársainkért és önmagunkért!

- 1 Figyeld meg és jegyezd fel naplódba, hogy ezen a héten milyen ígéreteket tettél, és hogy azokat betartottad-e vagy sem!
- 2 Tagadtál-e meg valamit csak azért, mert szégyen lett volna, ha kiderül? *Például: Az osztályodból senki nem jár templomba, csak te. Ezért a pap bácsi vallásórán megdicsér, te pedig szégyelled magad a többiek előtt, mert ők kigúnyolnak a templomba járásért, és azt mondogatszünnetben társaidnak, csak egyszer voltál, vagy hogy nem is téged látott.*
- 3 Írjátok fel egyenként egy nagy kartonra, mit jelent számotokra az adott szó megtartása és függesszétek ki a falra!
- 4 A tanúk közül senki sem tudott semmilyen vádat felhozni Jézus ellen. Keresd ki a **Mk 14,55–59** részt és állapítsd meg, igazságosan ítékeztek-e Jézus fölött? Válaszodat indokold meg!
- 5 A főpapok mindig arra voltak büszkék, hogy szigorúan betartják a parancsokat. Ebben az esetben melyiket sértik meg?
- 6 Keressetek szólásokat, közmondásokat a becsületről!
- 7 Olvasd el, és tanuld meg a következő versrészletet!

„Mikor nagyokat ütnek rajtunk,
Milyen jó lenne nem ütni vissza
Se kézzel, se szóval,
Világítani a napvilággal,
Elaltatni az éjszakával,
Szólni a gyávaság szavával,
De sose ütni vissza.“

(**József Attila**: Milyen jó lenne nem ütni vissza – részlet)

JÉZUS ELÍTÉLÉSE ÉS KERESZTHALÁLA

Munkácsy Mihály: Krisztus Pilátus előtt

„²⁰Miután kigúnyolták, levették róla a bíborruhát, felöltöztették saját ruhájába, és kivitték, hogy megfeszítsék őt. ²¹Kényszerítették egy arra menő embert, cirénei Simont, Alexander és Rufusz apját, aki a mezőről jött, hogy vigye a keresztet. ²²Elvitték őt a Golgota nevű helyre, ami ezt jelenti: Koponya-hely, ²³és mirhás bort adtak neki; de ő nem fogadta el. ²⁴Ekkor keresztre feszítették, és megosztották a ruháin, sorsot vetve, hogy ki mit kapjon. ²⁵Kilenc óra volt, amikor megfeszítették. ²⁶Felirat is volt a kereszten az ellene emelt vádról, amely így szólt: A ZSIDÓK KIRÁLYA. ²⁷Vele együtt feszítették keresztre két rablót, egyet jobb, egyet pedig bal keze felől. ²⁸(És így teljesedett be az Írás, amely ezt mondja: »És bűnösök közé számlálták.«) ²⁹Az arra járók fejüket csóválva káromolták, és ezt mondták: »Nosza te, aki lerombolod a templomot, és felépíted három nap alatt, ³⁰mentsd meg magadat, szállj le a keresztről!« ³¹Hasonlóan csúfolódtak a főpapok is maguk között az írástudókkal együtt, és így szóltak: »Másokat megmentett, de magát nem tudja megmenteni. ³²A Krisztus, az Izráel királya, szálljon le a keresztről, hogy lássuk, és higgyünk.« Azok is gyalázták, akik vele együtt voltak

megfeszítve. ³³Amikor tizenkét óra lett, sötétség támadt az egész földön három óráig. ³⁴Három órakor Jézus hangosan felkiáltott: »Elói, elói, lámá sabaktáni!« - ami ezt jelenti: »Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?« ³⁵Néhányan az ott állók közül, akik meghallották, így szóltak: »Nézd, Illést hívja.« ³⁶Valaki elfutott, megtöltött egy szivacsot ecettel, nádszálla tüzte, inni adott neki, és így szólt: »Lássuk csak, eljön-e Illés, hogy levegye?« ³⁷Jézus azonban hangosan felkiáltva kilehelte lelkét.” (Mk 15,20–37)

- 🌿 Hogyan cselekedtél volna, ha te is ott lettél volna a tömegben?
- 🌿 Mit gondolsz, miért válnak bátrabbakká az emberek a tömegben? Ilyenkor mi befolyásolja inkább a viselkedésüket: az értelem vagy az érzelmek? És ha egyedül vannak?

🌿 Volt-e olyan helyzet életedben, amikor csoportban sokkal nagyobb önbizalmat és határozottságot éreztél, mint amekkorával egyedül rendelkezel? Meséld el!

A csoportban könnyen kikerülnek tetteink saját ellenőrzésünk alól, eluralkodik rajtunk a **nyájszellem** (vakon követ valakit vagy valamit, meggondolás nélkül azonosul egy ember vagy csoport elveivel). A motoros bandák bőrruhája, a futballszurkolók kedvenc jelvényei és maszkjai mind azt a célt szolgálják, hogy megkönnyítsék a nyájszellem eluralkodását, erősítsék a csoporttal való azonosulást.

Munkácsy Mihály: Ecce homo!

- 🌿 A bibliai szövegnek melyik része utal arra, hogy a nyájszellem eluralkodott a tömegben?
- 🌿 Írd ki a fenti bibliai részből, milyen Jézus viszonyulása a megaláztatásokhoz!

🌿 Mit gondolsz, Jézus szenvedéséért ki volt felelős: az emberek vagy Isten? Indokold meg válaszodat!

🌿 A te szenvedéseidért vagy a téged ért rossz miatt ki a felelős? Miért?

Isten az embert megajándékozta **szabad akarattal**. Az-

zal a képességgel, amely által a jó és rossz ismeretében ő maga dönthet, hogy jót vagy rosszat cselekszik. Elkövetett tetteinkért mi magunk vagyunk felelősek. A Jézus szenvedéseiért azok az emberek tehetők felelőssé, akik saját önzésük, az újat elfogadni nem tudó, merev magatartásuk miatt keresztre feszítették.

Munkácsy Mihály: Golgota

☞ Szerinted milyen érzéseket tapasztalt meg Jézus az elítélése és a halála között: **bizalom, elhagyatottság, csalódottság, félelem, szomorúság, szeretet, unalom, reménytelenség, önvád, düh?**

☞ A felsorolt érzések közül melyiket élted már át? Milyen helyzetben?

A Jézus szenvedését elbeszélő evangéliumi részek kiemelten alkalmasak arra, hogy cselekedeteink, vágyaink, érzelmeink, gondolataink megfigyelésére készítsenek. Rávilágítanak gyengéinkre, hiányosságainkra, ezáltal ösztönözve a lelkiismeret-vizsgálatra, fejlődésre.

Az üzenet „...végtelenül egyszerű. Az egész ennyi: embernek lenni.”
(**Hamvas Béla**)

① A **jegyezd meg** részben olvasottakra keress példát a bibliai szövegből!

② Jelöld be a bibliai szövegben az erőszak testi és lelki formáit! Írd le, szerinted melyiket nehezebb elviselni és miért?

③ Válaszd ki a mondat helyes folytatását, és másold be a füzetedbe!

A szabadakaratot azért kaptuk Istentől, hogy...

a. bármit megtehessünk, amit akarunk.

b. a jót és rosszat mérlegelve igyekezzünk mindig a jót tenni.

c. a tetteinkért felelősek legyünk.

④ Figyeld meg ezen a héten a környezetedben történő eseményeket, és írd le egy olyan helyzetet az osztályod vagy más közösség életéből, amelyben úgy látod, hogy eluralkodott a nyájszellem!

⑤ Hogyan alakult volna Jézus elítélésének története, ha a főpapok toleránsak, elfogadóak? Beszéljétek meg, **játsszátok el!**

HÚSVÉT – AZ ÖRÖKÉLET ÜNNEPE

Az emberek minden korban sok szállal kapcsolódtak a természethez. Munkájukat, mindennapi életük rendjét befolyásolta a természet örök változása. A tavaszi napéjegyenlőséggel egyre hosszabbodott a Nap útja, s ez jelentette számukra a fényt, a Nap feltámadását. Nagyon sok népnél hiedelmek és szokások kapcsolódtak a tavasz megérkezéséhez. Sok nép teremtett olyan napistent magának, akinek élete, halála, feltámadása az évszakok természeti ritmusát követi. Ők jelképezték az emberek örök reményét a megújulásban, az élet győzelmét a halál fölött.

Húsvét a keresztények többsége számára a feltámadás ünnepe. **Nekünk, unitáriusoknak az örökélet ünnepe.** Mindkettő alapvetően azt a mély emberi vágyat fejezi ki, hogy az élet győzedelmeskedjen a halál fölött.

Jézus ártatlanul esett a római helytartó és a főpapok áldozatává. Az a tanító, aki különleges személyiségével, tanításaival, gyógyításaival megnyerte azok szívét, akikkel kapcsolatba lépett, meghalt. A magukra maradt, kétségbeesett tanítványok a próféták jóslataiból merítettek vigaszt, melyek alapján egyre inkább hitték, hogy Jézus nem halt meg, hanem Isten feltámasztotta. A tanítványok ördögűző, gyógyító képessége továbbra is megmaradt, ezért úgy gondolták, hogy mindez csak azért lehetséges, mert Jézus továbbra is velük van, feltámadt. Jézus a tanítványai szívében támadt fel, akik szerették és úgy érezték, hogy ott van a közelükben. A lélekben feltámadt Jézus jelenlétét a benne hívők közül többen átélték **1Kor 15,3-6**). Pál apostol tanítása alapján Jézus feltámadását összekapcsolták saját feltámadásuk reménységével (**1Kor 15,12**).

Mi unitáriusok Jézusban Isten legigazabb tanítóját, prófétáját tiszteljük. Jézus tanításaiban nem a feltámadásról, hanem az örökéletéről beszélt. Ő tanított arra is, hogy Isten nem bosszúálló, kegyetlen, ítélkező Isten, hanem a szeretet Istene, a mi mennyei Atyánk. Így halálunk után is Isten szeretetében élünk tovább. Jézus mondta, hogy *“az Isten nem a holtak Istene, hanem az élőké”*. Mert számára mindenki él. Húsvétkor Jézus tanítása szerint az örökéletet ünnepeljük.

Azt valljuk, hogy a test, ha egyszer meghalt, nem támadhat fel, a léleknek pedig azért nincs szüksége feltámadásra, mert Isten szeretetében él tovább, mint addig is. Az élet tehát örök.

A TANÍTÁSAIBAN ÉLŐ JÉZUS

Képzeld el, hogy van egy fényképalbumod, amelyben életed szép eseményei vannak megörökítve. Nyisd ki az albumot, és elevenítsd fel ezeket!

Most válaszd ki a képek közül azt, amikor valaki nagyon szeretett téged!

Idézd fel, hogyan nyilvánul meg ez a szeretet: szóban, tekintetben, érintésben, elfogadásban, megbocsátásban, türelemben? Éld át az akkori örömet! Jelen van-e Isten ebben az örömben? Hogyan? Beszéljétek meg az élményeteket!

☺ Ki az a személy, aki számodra követendő példának számít **szere-
tetben, megbocsátásban, ir-
galmasságban, türelemben?**

„³⁰és szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és teljes erődből. ³¹A második ez: Szeresd felebarátodat, mint magadat. Nincsen más, ezeknél nagyobb parancsolat.” (Mk 12,30-31)

Jan Vermeer: Jézus Márta és Mária házában

„Mi a szeretet? Vess egy pillantást egy rózsára. Mondhatná-e a rózsa azt, hogy ő csak a jó embereknek fog illatozni, de a rosszaknak nem? Vagy el tudsz képzelni egy olyan lámpát, amely megtagadná a fényét a gonosztól, aki a lámpa fényénél akar járni? Csak úgy tehetné ezt meg, ha megszűnne lámpa lenni. És figyelj meg, hogy mennyire tehetetlenül és megkülönböztetés nélkül adja árnyékát a fa mindenkinek, jónak, rossznak, fiatalnak és öregnek, nemesnek és egyszerűnek, állatnak és embernek, minden élőlénynek, még annak is, aki kivágja. Ez a szeretet első jellemzője: megkülönböztetés nélküli. Ezért buzdítottak bennünket, hogy legyünk olyanok, mint Isten, »aki felkelti Napját jókra és gonoszakra egyaránt, esőt ad igazaknak és bűnösöknek. Ti olyan tökéletesek legyetek tehát, mint a mennyei Atyátok«” (Anthony de Mello).

- ☞ Melyek a szeretet jellemzői? Használd fel a *Szeretet himnuszának* a szövegét! (1Kor 13,1–13)
- ☞ Jézus tanításának kiemelkedő üzenetei: **a megtérés, megbocsátás, az Istenben való hit, Isten országának jelenvalósága.** Társítók a szeretet jellemzőit a felsorolt jézusi tanításokkal! Mit figyeltek meg?

☞ Melyek azok a tulajdonságok, képességek Jézusban, amelyeket értékesnek találsz? Ezek közül melyik van meg benned? Melyiket szeretnéd elültetni és fejleszteni magadban?

☞ Emlékezetünkben Jézus örökérvényű tanításai által él, ahogyan meghalt szeretteink is. Mondjatok példát arra, hogy még mi által élnek bennünk tovább Jézus és szeretteink!

☞ Milyen hasonlóságokat találsz **Jézus és Dávid Ferenc** élete és tanítása között?

☞ Jézus tanítása felkészít és megmutatja az utat az örökélet felé:

*a megtérés, megbocsátás által
az Istenben való hit által
a feltámadás által
az Isten országának építésére való
buzdítással.*

Válaszd ki a helyes megállapításokat!

☞ Mit gondolsz, Jézus szerint melyek az embernek Istentől kapott feladatai? A válaszához használd fel az eddig tanultakat!

A vallások kialakulásának történetében először a kereszténységben nevezték meg Istent a **szeretet** fogalommal. Azt mondják, hogy ha szeretettel közeledsz embertársaidhoz, ők is hasonlóan viselkednek. Ha rosszkedvű, gyanakvó, elutasító vagy, mások is így állnak hozzád. Ha szeretetteljes világban akarsz élni, te magad meg tudod teremteni azt szereteteddel.

A szeretet magába foglalja a hitet, a megbocsátást, a türelmet, az igazságosságot stb., vagyis minden erényt. Ezek gyakorlása Isten országának építését jelenti.

A szeretetnek a szívünkben kell laknia és onnan tekintetünkön, beszédünkön, tetteinken keresztül kell áradnia az embertársaink felé.

„⁷Szeretteim, szeressük egymást; mert a szeretet Istentől van, és aki szeret, az Istentől született, és ismeri Istent; ⁸aki pedig nem szeret, az nem ismerte meg az Istent; mert Isten szeretet... ¹²Istent soha senki sem látta: ha szeretjük egymást, Isten lakik bennünk, és az ő szeretete lett teljessé bennünk.” (1Jn 4,7–8.12)

1 Írd le, hogyan tanít Jézus minket: **szeretetre, türelemre, irgalomra, megbocsátásra, elfogadásra, bizalomra, alázatra, szerénységre, szelídségre, igazságosságra!**

2 Írd le, vagy mondd el, mit tanultál Jézustól!

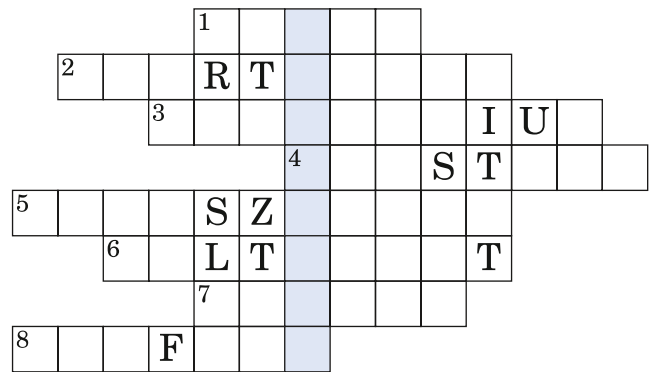
3 Írj egy fogalmazást ezzel a címmel: *A legfontosabb érték a szeretet!*

4 Adj példát életedből olyan helyzetekre, amikor a szeretetre szeretettel válaszoltak mások, vagy szeretettel válaszoltál te!

5 Tanuld meg az unitárius énekeskönyvből a 190. számú éneket (*No, minden népek!*)!

6 Oldd meg a keresztrejtvényt és egészítsd ki a mondatot a kiemelt oszlopban szereplő szóval!

1. Aki Jézust megtagadta; 2. Liturgia, istentisztelet más szóval; 3. Jézus életét, tanításait elbeszélő könyv; 4. A törvények magyarázója, a nép tanítója, gyakran szerepel Jézus példázataiban; 5. Az a szeretés, amely által befogadnak az egyházba; 6. Amit a keresztények többsége hisz Jézusról; 7. Az örökélet ünnepe; 8. Isten elhívott, kiválasztott embere.

Jézus mindig közvetlen volt, gyakran tartalmazott rövid, közmondásszerű elemeket.

7 Tanuld meg a verset!

A templomba menj csendesén,
Amint illik, szemérmesen.
Ott ne beszélj, ne is neved,
Jámbor szelídséget kövess.
Ha a székben szoros a hely,
Az érdekesb előtt kikelj.
Állj vagy ülj szokott helyedre,
Vigyázz az illedelemre.

Énekelj az éneklőkkel,
Könyörögj a könyörgőkkel.
Ne aludjál, se ne olvass,
Csak a szent beszédre hallgass.
Az igét a szívedbe rejtse el,
A hallottat ne felejtse el.
Alamizsnát adj, ha telik!
Az Istent így tisztelik.

HÚSVÉTI NÉPSZOKÁSOK

A legszebb pillanat

Adottak a következő tárgyak: kölnivíz, kalács, Biblia, képeslap, cipő, hímestojás, ibolyacsokor, elvékonyodott pengéjű konyhai kés stb. Találjuk ki, mi volt a tárgy életének legszebb pillanata! Találjuk ki e tárgyak legszomorúbb pillanatát is! Ne feledkezzünk meg arról az emberről, aki ezeket használta!

Virágvasárnap

Virágvasárnaphoz két jellegzetes leányszokás kapcsolódott: a kiszejárás vagy a kiszehajtás és a villőzés.

A **kisze** többnyire menyecskének öltöztetett szalmabáb, melyet *kici*, *kiszőce*, *kicevice*, *banya* néven emlegettek. A lányok énekszóval vitték végig a falun, a falu végén vízbe tették, vagy elégették. A bábu a különböző magyarázatok szerint a tél, a böjt, a betegség megszemélyesítője volt.

A **kiszi** szó korpából készült savanyú levest, ciberét, böjti ételt jelent.

A **villőzés** fő kelléke a különböző nagyságú villó ág, amelyeket felszalagoztak vagy kifújt tojásokkal díszítettek, és ezzel jártak házról házra. A szó jelentését a szláv **wila**, **vily** (*tündér*) szóval hozták kapcsolatba, vagy a latin eredetű **villus** (*lomb*) szóval.

Nagyhét

A virágvasárnap után következő nagyhét vagy sanyarú hét jeles napjai: **nagycsütörtök**, **nagypéntek** és **nagyszombat**.

A természet tavaszi újjászületése az ember megújulásának jelképe. Az ember jólétének és egészségének biztosítására, a háztáj és a jószágok megoltalmazására különböző varázserejűnek hitt tevékenységeket végzett. Az alábbiakban erre olvashatsz néhány példát.

A **nagycsütörtököt** „zöldcsütörtöknek” is nevezték, ilyenkor spenótot, fiatal csalánt főztek, hogy jó termés legyen. A csirkék ételébe is vagdalt csalánt kevertek. Országszerte szokásban volt, hogy **nagypéntek** en hajnalban patakra mentek mosdani, hogy frissek, egészségesek legyenek. Kalotaszegen élt az ehhez a naphoz fűződő aranyosvíz-vivés szokása: a patakról hozott vízben először a gazda, majd az egész család megmosdott. Azt tartották, hogy ez a víz minden sebet meggyógyít.

Húsvétvasárnap

Virradatkor a legények gallyakat vagy fenyőágot tűztek kedveseik kapujára: ennek neve **hajnalfa** vagy **májusfa**.

Húsvétvasárnap tiltották a seprést, a csorda kihajtását, állatok befogását. E napon is nagy szerepe volt a víznek. Szokás volt **piros-tojást** tenni a mosdóvízbe, s abban mosakodni, hogy az egész család egészséges legyen.

Húsvéthétfő

Valamikor vízbevető, víz-behányó hétfőnek nevezték húsvét hétfőjét, ami a locsolás egykori módjára utal, ugyanis gyakran erőszakkal a kúthoz, a vályúhoz hurcolták a lányokat és vödörszám öntötték rájuk a vizet.

- 🌿 Milyen szokások kapcsolódtak virágvasárnaphoz?
- 🌿 Az ember életében minek a jelképe a nagyhét?
- 🌿 Az elolvasott szokások közül melyiket ismerted? Válaszd ki közülük azokat, melyeket a megújítás céljával végeztek!

🌿 A ti helységetekben milyen húsvéti szokások élnek?

🌿 Hogyan ünneplitek meg a családban húsvétot?

A **tojásban** az ókor népei az élet, a teremtés jelképét tisztelték.

A *Kalevalában Lunnotar*, a természet leánya, az ősvízen lebeg, amikor egy kacsra jön, és fészket rak a térdei közé. Arany tojásokat tojik bele, melyek a harmadik napon már égetik a leány térdét, mert sárgájukban a nap melegét zárják magukba.

A természet leánya kiejti a tojásokat, azok eltörnek, és mindenikből teremtődik valami. Az egyik alsó feléből a föld, tetejéből lesz az ég, sárgájából a nap, fehérjéből a hold és a tojáshéj pettyeiből a csillagok.

A **piros tojás** a megújulás, a szerelem, a tavasz, a kicsírázó élet jelképe. Úgy hitték, hogy a piros színnek varázsereje van. A kereszténység ezeket az ősi népszokásokat továbbvitte, de sajátos tartalmat kapcsolt hozzájuk.

Életünkben nemcsak kimondott vagy leírt szavakkal tudunk üzenetet közvetíteni mások számára, hanem jelképek, jelek által is. Ezzel a jelképek, jelek jelentésüknél többre hívják fel a figyelmünket. *Például: a hóvirág megjelenése a tavaszt hirdeti, de vázába kerülve még többet üzen: az ajándékozó szeretetét, figyelmességét tanúsítja.* A néphagyomány, az egyház cselekményei, a szertartások ilyen jelek által jelenítik meg a megfoghatatlant, Isten láthatatlan világába vezetnek.

- ① Gyűjts szüleidtől, nagyszüleidtől húsvéttal kapcsolatos népszokásokat, szólásokat, időjósításokat!
- ② Mutass be társaidnak részletesen egy, szerinted csak általad ismert húsvéti szokást!

③ Magyarázd meg a következő szavak jelentését: **villózás, kiszehajtás!**

④ Igazold a lecke alapján és saját életedből a következőket!

A tavasz lehetőséget ad a testi-lelki nagytakarításra.

Az ünnepi időkhöz igazítjuk életünket, melyekre készülünk, így életünk nem válik egyhangúvá.

Az ünnep az embert gyökereivel kapcsolja össze.

⑤ Társítsd a következő fogalmakat:

<i>tavasz</i>	<i>várakozás</i>	<i>húsvét</i>
<i>nyár</i>	<i>születés</i>	<i>karácsony</i>
<i>ősz</i>	<i>növekedés</i>	<i>pünkösd</i>
<i>tél</i>	<i>érés</i>	<i>őszi hálaadás</i>

⑥ Rajzolj vagy készíts hímes tojásokat!

ÖSSZEFOGLALÁS

- 1 Keresd meg, melyik példázatban fordul elő az **atya-gazda** kapcsolat mint Isten-jelkép!
- 2 Milyen tulajdonságok kapcsolódnak az **atya-gazda** kapcsolathoz a különböző példázatokban?
- 3 Válassz ki egy neked tetsző példázatot, melyet előbb sűrít össze egy-két mondatba, aztán bővítsd ki úgy, hogy írd bele **párbeszédet, személy-, tárgy-, tájleírást stb.!**
- 4 Sorold fel, milyen összefüggést találsz a tavasz és a felsorolt nevek között: **Jézus, Dávid Ferenc!**
- 5 Mondj példát arra, hogy **Jézus** sal és **Dávid Ferenc**cel szemben a tömeg gyűlölködő, agresszív volt!
- 6 Igazold, hogy az előítéletek mindig rossz hatással vannak az emberi kapcsolatokra!
- 7 Beszélj az ember, a természet, a vallás megújulásáról! Találsz-e ezek között valamilyen összefüggést? Írd le!
- 8 Miben újult meg a vallás **Jézus** és **Dávid Ferenc** által?
- 9 Hogyan volt jelen **Jézus** és **Dávid Ferenc** életében a tolerancia, az emberszeretet, az együttérzés?
- 10 Adj választ a következő kérdésekre!
*Minek az ünnepe húsvét?
Mi az örökélet?*
- 11 Kinek és kitől érkeztek az alábbi képeslapok?

Arról a fáról, amely alatt találkoztunk, ilyen gyönyörű a kilátás a jerikói út felé. Szeretettel üdvözöl az, aki Neked köszönheti, hogy élete új fordulatot vett.

*Ünnepelni jöttem ebbe a városba s most olyan nehéz a szívem. Megtagadtam a számomra legfontosabb embert. Bárcsak jóvá tehetném!
Üdvözöl az, akinek neve kösziklát jelent!*

Tudom, sok szomorúságot okoztam Neked és apánknak. Mindent megbántam. Kérlek, bocsáss meg!

A LÉLEK NÖVEKEDÉSÉRŐL

MIVÉ FEJLŐDHET A MAG?

Üljetek körbe becsukott szemmel! Képzeld el, hogy mag vagy, amit a földre tettek, és csak akkor kelhetsz ki, ha valaki a homlokodra lehel, és füledbe súg egy üzenetet. Felébredve jegyezd meg a kapott üzenetet, és adjál tovább egy másikat annak, akinek a homlokára lehelsz.

Beszélgjétek meg, mit éreztetek, amikor kiválasztottak? És mit éreztetek, amikor ti választottatok ki valakit?

A jel, a jelpép legfontosabb tulajdonsága, hogy helyettesít valamit. A jelpép, valamilyen elvont eszmét ábrázol, például a népi díszítésben a napraforgó az Isten felé forduló lélek jelpépe. Népünk jelpépeire jellemző, hogy ember és állatalakjait is különböző mértani és virágmintákba rejtve ábrázolja. A jelpépek mindig valami fontosat közölnek a világról azoknak, akik használják. Vannak olyan jelpépek is, amelyek a világ minden táján ugyanazt jelentik, például a mag.

A mag a születés, az újjászületés jelpépe. Az elvetett magnak meg kell halnia, hogy új életet hozzon létre, és így megsokszorozódhasson. A magból minden növényi élet létrejöhet.

A magból fejlődő növények is jelképek. Valamit üzennek nekünk a világról, így a fa az örök fejlődés és növekedés, folytonos megújulás, az idő, az élet (élőfa), a halál (szárazfa) jelképe.

A virág a világmindenség, illetve a világmindenség eredetének jelképe. A virág tartalmazza, kifejezi a négy elem együttes hatását, a földből nő az ég felé s fejlődéséhez vízre meg az égi tűzre, a Nap fényére van szüksége.

🌱 Minek a jelképe a mag?

🌱 Miért a virág a világmindenség jelképe?

🌱 Mit gondolsz, miért választotta az ember a növekedés jelképévé a fát?

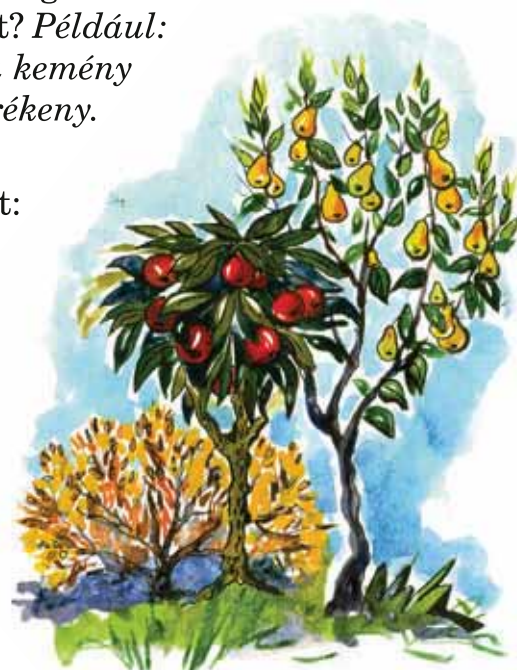
🌱 Az emberek a fákat emberi tulajdonságokkal is felruházták. Ha te fa lennél, melyik lennél? Miért? *Például: ha fa lehetnék, nyírfa lennék, mert szívós, bírja a kemény teleket, miközben azt a látszatot kelti, hogy törékeny. Rajzold is le az általad kiválasztott fát!*

🌱 Társíts a következő tulajdonságokhoz egy-egy fát: **szilárd, erős, árnyékot adó, féltékeny, reszkető, oltalmazó, büszke, szomorú, egyenes!** Ezek a tulajdonságok egyben emberi tulajdonságok is? Miért? Mondj példát!

🌱 Sorold fel, melyik tulajdonságainknak kell „*meghalniuk*” ahhoz, hogy mindig nyitottak legyünk a változásra, hogy képesek legyünk megújulni, növekedni!

🌱 Hogyan születik egy magból növény, virág?

🌱 Milyen feltételekre van szüksége a fejlődéshez?

🌱 Neked milyen feltételekre van szükséged a növekedéshez?

🌱 Mi lehetne szerinted az isteni gondviselés jelképe? Rajzold le!

🌱 Mit gondolsz, miért váltak a növények az isteni gondviselés jelképévé is?

Régi európai szokás szerint a gyermek születésekor az apa fát ültetett. Ez volt a gyermek életfája. Azt tartották, hogy ha a gyermek megbetegszik, és átadják életfája két ága között, akkor meggyógyul, újjászületik.

Az ember minden korban a növények (*fák, virágok*) és más jelképek segítségével fejezte ki tudását önmagáról és a világról.

A növények megsejtetik velünk, milyen az, ha Isten szeret minket, ha van, akire teljes bizalommal ráhagyatkozhatunk.

„²⁸Mit aggódtok a ruházatért is? Figyeljétek meg a mezei liliomokat, hogyan növekednek: nem fáradoznak, és nem fonnak, ²⁹de mondom nektek, hogy Salamon teljes dicsőségében sem öltözködött úgy, mint ezek közül akár csak egy is. ³⁰Ha pedig a mező fűvét, amely ma van, és holnap a kemencébe vetik, így öltözteti az Isten, nem sokkal inkább titeket, kicsinyhitűek?” (Mt 6,28–30)

1 Mit fedeztél fel magadról azzal, hogy fához, virághoz hasonlítottad magad? Írd le a naplódba!

2 Igazold az alábbi zsoltár alapján, hogy az ember önmagáról szerzett tapasztalatait jelképekben mondja el! „³Olyan lesz, mint a folyóvíz mellé ültetett fa, amely idejében megtermi gyümölcsét, és nem hervad el a lombja. Minden sikerül, amit tesz. ⁴Nem így járnak a bűnösök, hanem úgy, mint a polyva, amelyet szétszór a szél.” (Zsolt 1,3–4)

3 Ültessetek különböző magokat, helyezétek különböző körülmények közé, például **sötét sarokba, világos ablakba** stb., és kövessétek nyomon fejlődésüket!

4 Készítsd el családod címerét fa- és virágmotívumok felhasználásával! Segítségére lehet néhány növény szimbolikus jelentése.

barack = a bátorság, jellemesség jelképe

bazsarózsa = a tavasz és méltóság jelképe

krizantém = az ősz, kitartás, előkelőség és erényesség jelképe

mák = a bőség jelképe

margaréta = a sors jelképe

napraforgó = az Isten felé forduló lélek jelképe

szegfű = az életöröm, hűség jelképe

rózsa = a halál, a szenvedés jelképe

hóvirág = a remény jelképe

ibolya = a szerénység jelképe

5 Ültessetek közösen egy fát, amely az osztályotok életfája lesz!

6 Az alábbi szólások is igazolják, hogy az ember jelképekkel is kifejezheti önmagáról és a világról alkotott tudását. Olvasd el, értelmezd, és gyűjts te is néhányat!

Csalán és bürök jó pajtások.

Fehér liliomnak is fekete az árnyéka.

Későn érő alma tovább tart.

Megterem a virág gazban is.

Szomorúfüzfának is van virága.

LEGYÜNK TERMŐ TALAJ – A MAGVETŐ PÉLDÁZATA

Mutassátok be az előző lecke feladataiban elkészített családi címereket és beszéljétek arról, hogy mit akartok üzeni vele a világnak magatokról és családotokról!

„³»Halljátok! Íme, kiment a magvető vetni, ⁴és történt vetés közben, hogy egyik mag az útfélre esett, de jöttek a madarak, és felkapkodták. ⁵Másik meg a sziklás helyre esett, ahol kevés volt a föld, és azonnal kihajtott, mert nem volt mélyen a földben; ⁶amikor pedig felkelt a nap, megperzselődött, és mivel nem volt gyökere, kiszáradt. ⁷Egy másik a tövisek közé esett, de a tövisek megnőttek, megfojtották, és így nem hozott termést. ⁸A többi pedig a jó földbe esett, és termést hozott, miután kikelt és szárba szökken, és meghozta egyik a harmincszorosát, másik a hatvanszorosát, sőt némelyik a százszorosát is.« ⁹Majd hozzátette: »Akinek van füle a hallásra, hallja!«” (Mk 4,3–9)

🌱 Minek a jelképe a példázatban a mag?

A tanítványok nem értették a példázatot. Ezért Jézus elmagyarázta nekik:

„¹⁴A magvető az igét veti. ¹⁵Akik az útfélen vannak: oda hull az ige; de amikor meghallják, azonnal jön a Sátán, és kiragadja a beljükből vetett igét. ¹⁶Akiknél a mag a sziklás talajra hullott: amikor meghallják az igét, azonnal örömmel fogadják, ¹⁷de nem gyökerezik meg bennük, ezért csak ideig való, és ha nyomorúságot vagy üldözést kell szenvedniük az ige miatt, azonnal eltántorodnak. ¹⁸Másoknál a tövisek közé hullott a mag: ezek meghallják az igét, ¹⁹de e világ gondja, a gazdagság csábítása, vagy egyéb dolgok megkívánása megfojtja az igét, úgyhogy ez sem hoz termést. ²⁰Akiknél a jó földbe hullott a mag: ezek hallgatják az igét, befogadják, és az egyik harmincszoros, a másik hatvanszoros és némelyik százszoros termést hoz.” (Mk 4, 14–20)

🌱 Milyen hasonlóságokat találtok a ti értelmezésetek és a Jézusé között?
🌱 Mi lesz az elvetett magok sorsa? Rajzold le a példázatban említett földtípusokat, és beszéljétek meg, hogy melyikben hogyan tudott fejlődni a mag!

- 🌱 A példázat magyarázata a tanítások befogadásáról szól. Milyen típusú befogadóról beszél Jézus? Sorold fel! A felsoroláshoz használd a példázat szövegét!
- 🌱 Te melyik típusú befogadó vagy? Gyökeret vernének-e benned a hallott, olvasott tanítások?
- 🌱 Mit gondolsz, a magvető miért vet magot a száraz út, a sziklás, tövises helyre is? Válaszd ki a számodra legelfogadhatóbb indokot!
 - a. Mert ügyetlen és nem készítette elő a talajt.
 - b. Mert abban bizakodik, hogy az útmente, a sziklás, tövises helyek is hozhatnak termést.

- 🌱 Milyen összefüggéseket találsz a példázat, és az alábbi kijelentés között? *Jézus mindenféle embernek hirdette tanításait. Nem csak a jókhoz szólt, hanem mindenkihez, mert úgy gondolta, még a legelvetemültebb ember is képes a jóra.*

- 🌱 Mi a példázat üzenete, ha a magok talentumaink, képességeink jelképei?

Abban az időben, amikor a példázat elhangzik, Izraelben a fel nem szántott földbe vetettek, és csak vetés után szántották be a magokat. Ezért van az, hogy a magok különböző minőségű talajra hullottak, mert a magvető nem tudhatta, milyen mély a talaj.

„Csak az születhet meg a szívben, ami behatolt a fülbe.” (Hans Uns von Balthasar)

Isten országa úgy teljesedhet ki bennünk, ha mindig nyitottak és érdeklődők vagyunk. Nem elég hallgatni a szót, hanem elmélkedni kell fölötte, gyökeresztetni kell a szívünkben, akárcsak a magot. Ha sikerül „meggyökeresztetni”, minden akadály ellenére is termést hoz.

1 Jelöld meg a helyes válaszokat!

A példázatban szereplő mag: a) Isten igéje.

b) Isten.

c) Az emberek szíve.

A talajtípusok jelentése: a) Isten gondviselése.

b) Palesztina földje.

c) Az ember szíve.

A magvető példázata: a) A megtérésről, megbocsátásról szól.

b) Az Istenbe vetett hitről szól.

c) Isten országáról szól.

2 Mi a jelentése a **Mk 4,8** versnek, ha önmagadra vonatkoztatod?

3 Írd le, milyen „magokat” szeretnél elvetni magadban, és miért éppen azokat!

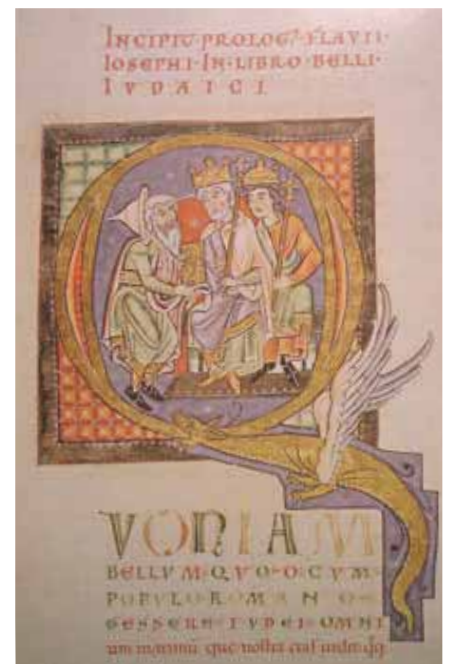

A BIBLIA – NÖVEKEDÉSEM SEGÍTŐJE

A legtöbb vallásnak van szent könyve, a zsidóknak a Biblia *ószövetségi* része, a keresztényeknek a *Biblia*, a muzulmánoknak a *Korán*. Ezek a könyvek leírják az illető vallásnak a világról alkotott képét. A Biblia is a világot, az Istent és az embert mutatja meg nekünk.

A **Biblia** görög szó, jelentése könyvek. A Biblia tehát nem egy könyv, hanem egy iratgyűjtemény, egy kicsi „könyvtár”. Olyan iratok gyűjteménye, amelyeket az a vallási közösség, amelyik használja, szentnek tart, mivel Istentől ihletettnek tudja.

A Biblia első része, az **ószövetség**, ősi héber nyelvű iratokat tartalmaz. Ezeket először görögre, majd különböző nyelvekre fordították. A zsidó nép történetét és a vallási tanítását tartalmazza. Az Isten és választott népe közötti szövetségről beszél, például a *zsidók megszabadulása az egyiptomi rabszolgaságból, a tízparancsolat*. A második rész, amelyet **Újszövetség** néven ismerünk, görög nyelven íródott. Jézus életét beszéli el az evangéliumokban, **Máté, Márk, Lukács, János** evangélisták segítségével. **Az apostolok cselekedetei** és az apostolok levelei iratok bemutatják, hogyan tanított az első keresztény nemzedék Jézusról, az ősegyház életét és a különféle közösségek alapítását.

Iniciálé

☞ Sorolj fel példákat annak igazolására, hogy az ószövetség a zsidó nép történetét és vallási tanításait tartalmazza!

☞ Igazold idézetekkel, példázatokkal, hogy az evangéliumok Jézus tanításait és életét beszélik el!

☞ Csoportosítsd a bibliai történeteket aszerint, hogy Istenről, a világról vagy az emberről beszélnek! **Salamon bölcsessége, Kain és Ábel, teremtéstörténet, a tékozló fiú példázata, az elveszett juh példázata.**

☞ Melyik az a bibliai történet, amelyiket azért szereted, mert valami nagyon fontosat üzen számodra?

👉 Olvasd el a következő bibliai verseket, és állapítsd meg, miben segíthetik a növekedni vágyó olvasót: **önvizsgálatban, istenismeretben, emberismeretben:**

Zsolt 46,2 Zsolt 55,23 Zsolt 103,8

Zsolt 37,5 Mt 21,22

👉 Találjatok ki egy példázatot a szeretet gyakorlásáról, és **játsszátok el!**

Az első teljes magyar bibliafordítás **Károli Gáspár** munkája. 1590-ben jelent meg Vizsolyban. Ezért nevezzük még Vizsolyi Bibliának is. A tankönyvben az új protestáns fordítás változatát olvashatod.

A Vizsolyi Biblia címlapja

A **Biblia** emberi alkotás, tartalmaz olyan részeket is, amelyek az akkori emberek életére vonatkoztak, de megtalálhatóak benne az emberi lét nagy, örökérvényű témái: *Isten, élet, halál, szeretet, közösség*. Ezért a Biblia lelked csiszolásának, növekedésének egyik eszköze lehet. A Bibliát úgy olvasd, mint a költeményeket, mindennap egy keveset.

- 1 Mondjatok három-három olyan dolgot, amit a bibliai történetek által tanultatok meg az emberekről, a világról, Istenről!
- 2 **Játsszátok** biblia-focit! *Hozzatok létre két csoportot! Mindenkinél legyen egy Biblia. Aki a játékot indítja, mond egy bibliai idézetet, például **Zsolt 1,3–4**. Aki elsőként megtalálja, az mondhatja a következő megkeresendő részt. A nyertes csoport az, amelynek tagjai a legtöbb idézetet találták.*
- 3 Melyik bibliai történetre ismersz az alábbi idézetek alapján?
„*Szeretteim, szeressük egymást, mert a szeretet Istentől van, és aki szeret, az Istentől született, és ismeri Istent.*”
„*Ne aggódjatok tehát a holnapért, mert a holnap majd aggódik magáért, elég minden napnak a maga baja.*”
„*Ha az én utaimon jársz, és megtartod rendelkezéseimet és parancsaimat, ahogyan apád, Dávid tette, akkor hosszú életet adok neked.*”
„*Az Úr, aki megmentett engem az oroszlán és a medve karmától, meg fog menteni ennek a filiszteusnak a kezéből is.*”
- 4 A könyvnyomtatás megjelenése előtt kézzel másolták a könyveket, így a Bibliát is. Készíts magadnak egy idézetes könyvet, amelybe a kedvenc bibliai és más idézeteidet írod be!

A „MAGÁTÓL” NÖVEKEDŐ VETÉS

„Egyetlen parancs van, a többi csak tanács:
Igyekezz úgy érezni, gondolkodni, cselekedni, hogy
mindennek javára legyél.
Egyetlen ismeret van, a többi csak toldás:
Alattad a föld, fölötted az ég, benned a létra.”
(Weöres Sándor)

✿ Írjátok le egy perc alatt azt, ami a fenti idézet-
ből első olvasásra eszetekbe jut!

„²⁶Jézus ezt is mondta: »Úgy van az Isten országa, mint amikor az ember elvetette a magot a földbe, ²⁷azután alszik és felkel, éjjel és nappal: a mag sarjad és nő, ő pedig nem tudja, hogyan. ²⁸Magától terem a föld, először zöld sarjat, azután kalászt, azután érett magot a kalászban. ²⁹Amikor pedig a termés engedi, azonnal nekiereszti a sarlót, mert itt az aratás.«” (Mk 4,26–29)

✿ Mihez hasonlítja a példázat Isten országát?

✿ A valóságban nem szokott megtörténni, hogy a földműves ne gondozza a vetést. Itt ez történik. Szerinted mit akar ezzel üzeni Jézus a hallgatóinak?

✿ Kire bízta a földműves az elvetett magot?

✿ A te életedben hogyan nyilvánul meg Isten növekedésedet segítő gondviselése, szeretete?

✿ Olvasd újra a 28. verset, és állapítsd meg, mi utal arra, hogy a növekedés lassú folyamat!

Vincent van Gogh: A magvető

- 🌱 A természet bőven nyújt példát arra, hogy minden változás lassan megy végbe: *lassan lesz éjszaka, lassan nő a búza vagy más növény, szemmel nem lehet követni növekedésüket.* Mondjatok példát arra, hogy a talentumok, képességek növekedése is lassan, csendesen történik!
- 🌱 Sorolj fel öt talentumot (képességet), és írd oda mindenik mellé, milyen örömet nyújt számodra (például: *beszéd – megoszthatom gondolataimat, érzéseimet társaimmal!*)
- 🌱 Beszéljétek meg, hogy az előző feladatban felsorolt képességek, tehetségek közül, melyek „növekednek” szinte maguktól, és melyekért kell megdolgozni, megküzdeni!
- 🌱 Hasonlítsd össze a következő szövegrészletet a példázattal! Mi a közös bennük?

„Eszembe jutott egy reggel, amikor egy fenyőfán kicsi lepke bábját vettem észre abban a pillanatban, amikor felpattant a burok, és a lepkévé vált hernyó készült napvilágra törni. Vártam, vártam, de elkésett, s mivel siettem, ráhajoltam és elkezdtem leheletemmel melegíteni. Türelmetlenül melegítettem, és a csoda kezdett kibontakozni előttem, gyors és természetellenes ütemben, kinyílt az egész burok, és kibújt a lepke. Ám sohasem felejttem el undoromat, szárnyai ráncosak maradtak, az összehúzódtott testecske remegett, s küszködött, hogy kitárja a szárnyát, de nem tudta, s én igyekeztem, hogy segítek neki a leheletemmel. Hiába, hiányzott neki a türelmes érés és a napfényen való lassú kibomlás, most már késő volt. Leheletem idő előtti kibomlásra kényszerítette a lepkét, ráncosan, koraszülöttként jött a napvilágra. Éretlenül bújt ki, reménytelenül mozdult meg, és nemsokára meghalt a tenyeremben. Azt hiszem, e lepke pelyhes teteme a legnagyobb teher az életemben, lelkiismeretem legsúlyosabb terhe. És íme, ma értettem meg mélyen: halálos bűn siettetni az ősi törvényeket, bizalommal kell követnünk a hallhatatlan ritmust.” (Nikosz Kazantzakis)

- 🌱 Miért van szükségünk türelemre a növekedéshez?
- 🌱 Jelöld meg, mi segíti Isten országának növekedését benned: **a jó cselekedetek gyakorlása, embertársaid szeretete, Isten szeretete, a teremtett világra való rácsodálkozás, tökéletességed bizonyítása!**

Az ókori ember számára, ahogy számunkra is, a **mag** szárba szökkenése és mindaz, ami a maggal történt, csoda volt. Csoda volt, hogy egy látszatra élettelen életté változik és **környezeti károsító tényezők** (szárazság, kártevők) ellenére is termést hoz. Ezt a csodát használja fel Jézus példázatában, hogy érzékeltesse, Isten gondoskodik a termésről, a növekedésről.

Mindenhez idő kell, semmit és senkit, még magunkat sem lehet megismerni első nekifutásra. Szerető, türelmes várakozásra van szükség, ahogy a magot is hagyta a gazda növekedni. Isten gondviselésére bízta. Istent és Isten országát ne kívülről várjad, hanem keresd meg szíved által, belső hangodra hallgatva. Csak így ismerheted meg. A valódi Isten olyan valóság, amely szíved közepéből virágzik ki.

① Olvasd el a **Lk 17,20–21** verseket!

② Mihez hasonlítja Jézus Isten országát a következő versekben?

„³¹Olyan, mint a mustármag: mikor elvetik a földre, kisebb minden magnál a földön, ³²miután pedig elvetették, megnő és nagyobb lesz minden veteménynél, és olyan nagy ágakat hajt, hogy árnyékában fészket rakhatnak az égi madarak.” (Mk 4,31–32)

„²¹Hasonló a kovászhoz, amelyet fogott egy asszony, és belekevert három mérce lisztbe, míg végül az egész megkelt.” (Lk 13,21)

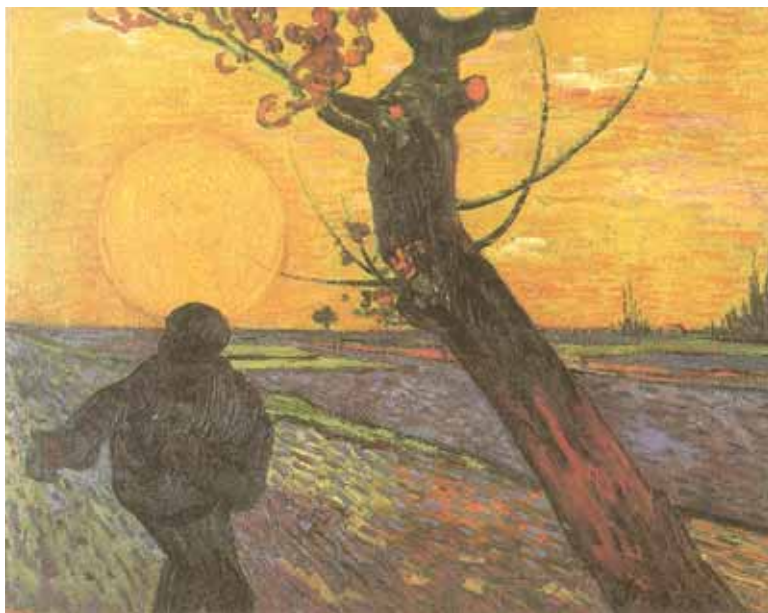
„⁴⁴Hasonló a mennyek országa a szántóföldben elrejtett kincshez, amelyet az ember, miután megtalált, elrejt, örömeiben elmegy, eladja mindenét, amije van, és megveszi azt a szántóföldet.” (Mt 13,44)

③ Találj ki újabb hasonlatokat! Az Isten országa olyan, mint...

④ Mi segíti elő leginkább a te lelked növekedését?

⑤ Keresd meg az összefüggést az „Alattad a föld, fölötted az ég, benned a létra.” kijelentés és a példázat között!

⑥ Írj példákat a következő állításnak az igazolására: „Isten országának épülése ugyanaz, mint... lelkünk növekedése”!

Vincent van Gogh: Magvető

Ima

Köszönöm Istenem, hogy megajándékoztál szereteteddel és megtanítottál szeretni is.

Köszönöm, hogy szereteted által növekedhetek és megajándékoztál lelkemmel, mellyel alakíthatom magam.

A TÖKÉLETESEDÉS NEHÉZ ÚTJA – A GAZDAG IFJÚ TÖRTÉNETE

🌱 Írd le, mi mindenre van szükséged elképzelésed szerint ahhoz, hogy jól érezd magad!

Számodra mi lenne a lelkedet leginkább betöltő öröm? Írj róla újsághirdetést a következő mondattal: **Keresek..., Kínálok...!** Bármit lehet: személyt, tárgyat.

„¹⁷Amikor útnak indult, odafutott hozzá egy ember, és térdre borulva előtte, azt kérdezte tőle: »Jó Mester, mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet?« ¹⁸Jézus így szólt hozzá: »Miért mondasz engem jónak? Senki sem jó az egy Istenen kívül. ¹⁹Tudod a parancsolatokat: Ne ölj, ne paráználkodj, ne lopj, ne tanúskodj hamisan, ne károsíts meg senkit, tiszteld apádat és anyádat.« ²⁰Az pedig ezt mondta neki: »Mester, mindezeket megtartottam ifjúságomtól fogva.« ²¹Jézus miután rátekintett, megkedvelte, és ezt mondta neki: »Egy valami hiányzik még belőled: menj, add el, amid van, és oszd szét a szegények között, akkor kincsed lesz a mennyben; azután jöjj, és kövess engem.« ²²A válasz miatt elborult az ember arca, és szomorúan távozott, mert nagy vagyona volt. ²³Jézus ekkor körülnézett, és így szólt tanítványaihoz: »Milyen nehezen mennek be Isten országába a gazdagok!« ²⁴A tanítványok megdöbbenek szavain, Jézus azonban ismét megszólalt, és ezt mondta nekik: »Gyermekeim, milyen nehéz az Isten országába bejutni! ²⁵Könnyebb a tevének a tű fokán átmenni, mint gazdagnak az Isten országába bejutni.« ²⁶Ők még jobban megrökönyödtek, és ezt kérdezték egymás közt: »Akkor ki üdvözülhet?« ²⁷Jézus rájuk tekintett, és ezt mondta: »Az embereknek lehetetlen, de az Istennek nem, mert az Istennek minden lehetséges.«” (Mk 10,17–27)

🌱 Mit keres a gazdag ember? Ha te lettél volna Jézus, mit válaszoltál volna?

🌱 Mit válaszol Jézus? Keresd ki a szövegből!

🌱 A gazdag ifjúról kiderül, hogy minden parancsolatot betart kora ifjúságától kezdve. Keresd meg a szövegben, hogy melyek ezek a parancsolatok, és írd le!

🌱 A parancsolatok betartása ellenére a gazdag ifjú úgy érzi, hogy mégis van benne valamilyen „fogyatkozás”. Jézushoz fordul tanácsért. Nézzük meg, mit jelenthet a fogyatkozás!

a) *Először rajzolj le egy fogyatkozó holdat, majd egy tökéletesen kereket!*

b) *Válaszd ki a következő szavak, kifejezések közül azokat, amelyeknek a fogyatkozáshoz hasonló jelentésük van: **valami, ami nem teljes; nem egész; valami hiányzik belőle; tökéletlen; nem tökéletes!***

c) *Alkoss mondatot azzal a szóval vagy kifejezéssel, amelyiknek a jelentése szerinted a legközelebb áll a fogyatkozás jelentéséhez!*

Bartolomeus Breenberg:
Jézus és a gazdag ifjú

🌱 Véleményed szerint az ember lehet-e tökéletes?

🌱 Mit jelent a *tökéletesedés*? Próbáld leírni egy olyan történetet, amelyből kiderül, hogy valaki törekszik arra, hogy tökéletesebbé, jobbá váljék!

🌱 Kire jellemző a tökéletesség, a tökéletes jóság? A válaszadásban segíthet, ha kiegészíted a bibliai szöveg alapján a következő mondatot, és elgondolkozol Jézus első válaszában: „*Miért kérdezel engem a jóról? Csak egy van, aki jó*”

🌱 Az ember is törekszik arra, hogy tökéletes és jó legyen. Mi az a hiányosság, az a *fogyatkozás*, amely a gazdag ifjút megakadályozza abban, hogy tökéletes legyen?

Jeruzsálemet falak vették körül. Éjszakára mindig bezárták a nagy kapukat, de a városfalakon keskeny nyílások voltak, amelyeken bezárás után be lehetett menni. A nyílások olyan keskenyek voltak, mint a „tűfoka”, hogy azon csak ember fért be. Ahhoz, hogy a teve átjusson a tűfokon, le kellett térdelnie, terhét le kellett venni róla, és úgy csúsztatott át rajta.

🌱 Próbáld megmagyarázni, miért mondja Jézus a következőket: „*Könnyebb a tevének a tűfokán átmenni, mint a gazdagnak az Isten országába bejutni!*”

🌱 „*Gyermekeim, milyen nehéz az Isten országába bejutni!*” (Mk 10,24)

Vajon kire mondta ezt Jézus? Húzd alá azt a választ, amelyet helyesnek ítélsz!

csak a gazdag ifjúra

minden emberre

🌱 Melyek azok a tárgyaid, amelyekről nehezen tudnál *lemondani*?

- 👉 Figyeld meg, miképpen segített a szöveg abban, hogy megértsük ezt a hasonlatot! Egészítsd ki a következő táblázatot úgy, hogy a megadott szavakhoz társítsd a megfelelő fogalmat!

tűfok

.....

.....

gazdag ifjú

teher

.....

- 👉 Szerinted Jézus a tökéletesség legmagasabb fokát az anyagi javakról való lemondásban látja? Vagy valami egyebet akar megértetni a jelenlevőkkel? Fogalmazd meg, mire akarja felhívni a figyelmünket!
- 👉 Képzletben ülj a tükör elé, és nézz magaddal szembe! Nagyon őszintén írd le (ha akarod csak úgy magadnak), hogy melyek a jó, illetve rossz tulajdonságaid, és melyekről sikerült leszoknod, „lemondanod”? Miért nehéz valamiről lemondani?
- 👉 Mit gondolsz, ha az ember felismeri valamely rossz tulajdonságát, és próbál leszokni róla, vajon azt jelenti-e, hogy a tökéletesedés útján jár? Válaszod indokold meg!

A gazdag emberben megvolt a jó szándék, a vágyakozás a helyes választáshoz, de nem volt hozzá elég elszántsága, akarata és bölcsessége. Mindenki képes a fejlődésre, növekedésre, csak hinnie kell, hogy Isten segíti őt, és természetesen akarnia is kell ezt a növekedést.

① Keresd meg a különbséget és a hasonlóságot **Zákeus** és a **gazdag ifjú** között!

② Olvasd el a szöveggyűjteményből **Móra Ferenc** *A csaló* (75. oldal) és *Történet az egyik csalóról* (78. oldal) című elbeszéléseit! Válaszolj a következő kérdésekre!

Az elbeszélésekben mit okoz a lemondás: örömet vagy szenvedést? Válaszodat indokold meg!

Milyen erényei voltak Pétörnek és Palkónak?

Mit tanultál az elbeszélések szereplőitől?

③ Tanuld meg a neked tetsző részt az alábbi idézetekből!

„Ha vágyaidat megszelídíted: igába foghatod őket és sárkányokkal szánthatsz és vethetsz, mint a tökéletes hatalom maga...”

„Ha arra törekszel, hogy az örök mértéket kövesd: ne bontráncolj azokon, akik nem erre igyekeznek, hanem törekvéseik ingadozva ágaznak a sokféle véges és változó mérték között. Ne azt nézd, hogy miük nincsen, hanem hogy miük van; mert még a legnyomorultabbnak is van olyan lelki kincse, mely belőled hiányzik. Kifogásolni, fölényeskedni bárki tud; tanulj meg mindenkitől tanulni.” (Weöres Sándor)

PÜNKÖSD – A LÉLEK KITÖLTÉSE

Menjete ki az udvarra és próbáljátok megérezni a szelet. Azután gyűjtsatok gyertyát, és közelítsétek annyira kezetekhez, hogy érezzétek melegét.

Beszéljétek meg, mit tapasztaltatok!

Milyen színeket társítanátok a szélhez és a tűzhöz?

És ezekhez a színekhez milyen érzelmeket, tulajdonságokat?

„¹Az Úr ezt mondta: Jöjj ki, és állj a hegyre az Úr színe elé! És amikor elvonult az Úr, nagy és erős szél szaggatta a hegyeket, és tördelte a sziklákat az Úr előtt; de az Úr nem volt ott a szélben. A szél után földrengés következett; de az Úr nem volt ott a földrengésben. ¹²A földrengés után tűz támadt; de az Úr nem volt ott a tűzben. A tűz után halk és szelíd hang hallatszott.” (1Kir 19,11–12)

A **szél** az élet, a lélek, a szabadság jelképe. A héber nyelvben lélegzetet is jelent.

A **tűz** a lélek, a szenvedélyek, a lelkiismeret, a szellem, a szerelem, az élet, a megtisztulás jelképe a világ minden táján.

🕯️ Keress más példát is a Bibliából arra, hogy Isten tűz vagy szél képében jelenik meg!

A tanítványok Jézus halála után magukra maradtak. Nem volt velük a bölcs vezető, akiben megbízhattak. Elrejtőzve éltek, attól való félelmükben, hogy ők is Jézus sorsára juthatnak, és Jézus halála után 50 nappal csoda történt velük.

„¹Amikor pedig eljött a pünkösd napja, és mindnyájan együtt voltak ugyanazon a helyen, ²hirtelen hatalmas szélrohamhoz hasonló zúgás támadt az égből, amely betöltötte az egész házat, ahol ültek. ³Majd valami lángnyelvek jelentek meg előttük, amelyek szétoszlottak, és leszálltak mindegyikükre. ⁴Mindnyájan megteltek Szentlélekkel, és különféle nyelveken kezdtek beszélni; úgy, ahogyan a

A szentlélek leszáll az apostolokra.
Szent Gereon Szakramentáriumából
(Köln)

Lélek adta nekik, hogy szóljanak. ⁵Sok kegyes zsidó férfi tartózkodott akkor Jeruzsálemben azok közül, akik a föld minden nemzete között éltek. ⁶Amikor a zúgás támadt, összefutott ez a sokaság, és nagy zavar keletkezett, mert mindenki a maga nyelvén hallotta őket beszélni. ⁷Megdöbrentek, és csodálkozva mondták: »Íme, akik beszélnek, nem valamennyien Galileából valók-e? ⁸Akkor hogyan hallhatja őket mindegyikünk a maga anyanyelvén: ⁹pártusok, médek és elámiták, és akik Mezopotámiában laknak, vagy Júdeában és Kappadóciában, Pontuszban és Ázsiában, ¹⁰Frígiában és Pamfíliában, Egyiptomban és Líbia vidékén, amely Ciréné mellett van, és a római jövevények, ¹¹zsidók és prozeliták, krétaiak és arabok: halljuk, amint a mi nyelvünkön beszélnek az Isten felséges dolgairól.« ¹²Álmélgodtak mindnyájan, és nagy zavarban kérdezték egymástól: »Mi akar ez lenni?« ¹³Mások azonban gúnyolódva mondták: »Édes bortól részegedtek meg.«
(ApCsel 2,1–13)

🕊️ Olvastad, hogy a szél a lélek, míg a tűz a megtisztulás jelképe. Ebben az értelemben mit jelenthet hogy „hirtelen hatalmas szélrohamhoz hasonló zúgás támadt az égből, amely betöltötte az egész házat, ahol ültek.”?

🕊️ Mi történt pünkösöd napján az apostolokkal?

🕊️ Melyik „beszéd” az, amely minden nyelven érthető?

🕊️ Juttasd a melletted ülő tudomására, hogy fontos neked, elfogadod, szereted, anélkül, hogy egy szót is szólnál! Csak az arcod, tested „beszéljen”.

🕊️ Isten hogyan juttatja tudomásodra szeretetét?

🕊️ Isten lelke, a szentlélek betöltötte az apostolokat. Személyes kapcsolatba

kerültek Istennel, megtapasztalták, hogy Isten teremtő és gondviselő ereje bennük folytatódik. Felfedezték, hogy képesek Jézus munkáját folytatni, mert Isten lelke erőt ad ehhez a munkához.

🕊️ Isten teremtő, gondviselő szeretete bennünk is folytatódik. Te hogyan tudod Jézus munkáját folytatni?

🕊️ Minek a tökéletesítésén dolgozhatunk a szentlélek segítségével az alábbiak közül:

- a lelkünk
- a közösség
- a teremtett világ?

Jean Restout: Pünkösöd

Az unitárius káté szerint a **szentlélek** Isten ereje, jóra való segítése, amely értelmünket világosítja, szívünket tisztítja, akaratunkat erősíti.

Olvasd el a következő bibliai részt és állapítsd meg, milyen feltételekhez kötötte Péter a kereszténnyé válást!

„³⁷Amikor ezt hallották, mintha szíven találták volna őket, ezt kérdezték Pétertől és a többi apostoltól: »Mit tegyünk, atyámfiai, férfiak?« ³⁸Péter így válaszolt: »Térjete meg, és keresztelkedjete meg valamennyien Jézus Krisztus nevében, bűneitek bocsánatára, és megkapjátok a Szentlélek ajándékát. ³⁹Mert tiétek ez az ígélet és gyermekeiteké, sőt mindazoké is, akik távol vannak, akiket csak elhív magának az Úr, a mi Istenünk.« ⁴⁰Még más szavakkal is lelkükre beszélt, és így kérlelte őket: »Szabaduljatok meg végre ettől az elfajult nemzedéktől!« ⁴¹Akik pedig hittek a beszédének, megkeresztelkedtek, és azon a napon mintegy háromezer lélek csatlakozott hozzájuk.» (ApCsel 2,37–41)

🌱 Mit gondolsz, miért a megtérést tette a kereszténnyé válás feltételévé Péter?

🌱 A megtérés milyen módon járul hozzá tökéletesedésünkhöz?

🌱 Mi által tökéletesedhetünk? A válaszadáshoz használd fel a **2Kor 3,17–18** részt!

🌱 Beszéljétek meg, hogy tökéletesedéseketek milyen módon tudja segíteni Isten, az egyház, a család!

🌱 Mondj saját életedből példát arra, hogy Isten jóra segített, akaratodat erősítette!

A hagyomány szerint Péter volt a **keresztény egyház** első püspöke. A keresztény egyház alapítójának Jézust tartjuk, pedig Jézus nem alapított egyházat. Az ő tanítását alapul véve a tanítványai, az apostolok alapították az ősegyházat.

Pünkösöd a lélek kitöltésének és a keresztény egyház megalakulásának ünnepe.

„⁷A Lélek megnyilvánulása pedig mindenkinek azért adatik, hogy használjon vele.» (1Kor 12,7)

① Olvasd el a pünkösödhöz kapcsolódó népszokásokat és gyűjts te is néhányat!

a. Magyarországon csakúgy, mint Európa számos országában a Pünkösöd ünneplésében keverednek a keresztény, illetve az ősi pogány virág ünnepek elemei. Pünkösöd ünneplésében ma is fontos szerepet játszanak a virágok, elsősorban természetesen a pünkösdi rózsza, a rózsza, a jázmin és a bodza.

b. Pünkösöd a néphagyományban ugyanakkor a párválasztás ünnepe is ezt őrizték meg a pünkösdi gyermekjátékok. *Például: Uborkáné, Honnét jössz, Hová mész te Magyar Ilona? Itthon vagy-e hidas mester? Miért küldött úrasszony?*

Szokás volt a pünkösdi királyné és királyválasztás. A pünkösdi királynét a falubeli kislányok közül választották. A "királynő" feje fölé kendőből sátrat formálnak a többiek, így járják sorba a falu házait, ahol rózsát, virágot hintenek az udvarra. Köszöntőt, jókívánságokat mondanak a jó termésért.

- 2 Keress szép, érdekes szavakat, kifejezéseket a leckében szereplő bibliai részekből és írd ki!
- 3 Írj néhány bizonyítékot a következő kijelentésekre!

*A szentlélek ma is működik bennünk.
Az egyház segíti növekedésemet.*

- 4 Tanuljátok meg az unitárius énekeskönyvből a 141. számú éneket (*A pünkösztnek jeles napján*)!
- 5 Tanuld meg a következő pünkösdi köszöntőt vagy az éneket!

El Greco:
A szentlélek alászállása (részlet)

Én gyöngé morzsácska vagyok, ím látjátok,
Szavaim halljátok, friss éjszaka járok.
Kisasszony rózsája kihajlott az útra
Szedje fel a menyasszony, tegye koszorúba!

*El - hoz-ta az Is - ten pi - ros pün - kösd nap - ját,
Nem a - nyá - tól let - tem ró - zsa - fán ter - met - tem.*

*Mi is meg - hor - doz - zuk ki - rály - né asz - szony - kát,
Pi - ros pün - kösd nap - ján haj - nal - ban szü - let - tem.*

Alakítsatok ki párokat! Kezdetek el egy általatok kitalált nyelven beszélgetni. A hangok jellegéből és kézmozdulataitokból kell megértenetek egymást. Most beszélgetsetek hárman. Miről volt szó? A témát nem lehet előzőleg megbeszélni, de legalább egyikőtök tudja, miről szól a beszélgetés, a többiek meneteközben módosíthatják az ajánlatát, de csak testbeszéddel jelezhetnek. Ha zavar támad, ne hagyjátok abba! Meg kell oldani a zavart, mert hátha valami fontos dologról van szó!

ÖSSZEFOGLALÁS

- 1 Miről szólnak az alábbi példázatok: *Zákeus példázata, a gonosz szolga példázata, a tékozló fiú példázata, az elveszett juh példázata, a magvető példázata, a magától növekedő vetés példázata, a gazdag ifjú példázata, a talentumok példázata?*
- 2 Istentől kapott talentumaid fejlesztésében kik, mik lehetnek segítségedre?
- 3 Írd le, hogy lemondás által mely képességeinket tudjuk fejleszteni!
- 4 Az alábbi kijelentések közül melyik egyezik hitünkkel? Miért?
 - a) *Istentől kapott tehetségeink által képesek vagyunk fejlődni, tökéletesedni.*
 - b) *Bűnösök vagyunk, mert bennünk van a rosszra való hajlam.*
 - c) *Tetteinkért nem vagyunk felelősek, mert sorsunk előre meg van írva.*
- 5 Válaszolj írásban az alábbi kérdésekre!
 - a) *Ki a keresztény vallás megalapítója?*
 - b) *Ki az Unitárius Egyház megalapítója?*
 - c) *Mit ünnepelünk pünkösdkor?*
 - d) *Mi a szentlélek?*
- 6 Írd le, mit tudsz a Bibliáról!
- 7 Csoportosítsd a felsorolt bibliai könyveket, részeket aszerint, hogy az ószövetségből vagy az Újszövetségből vannak!

<i>Mózes III. könyve</i>	<i>Ámós próféta könyve</i>
<i>A királyok II. könyve</i>	<i>Máté evangéliuma</i>
<i>Példabeszédek könyve</i>	<i>Jónás próféta könyve</i>
<i>Márk evangéliuma</i>	<i>Pál levele a galatákhöz</i>
<i>Énekek éneke</i>	<i>Jeremiás próféta könyve</i>
<i>Az apostolok cselekedetei</i>	<i>A bírák könyve</i>
- 8 Ki mondta:
„A hit Isten ajándéka.”
„¹⁶Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket, és ne akadályozzátok őket, mert ilyeneké az Isten országa. ¹⁷Bizony, mondom néktek: aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint egy kisgyermek, semmiképpen nem megy be abba.” (Lk 18,16–17)

SZÖVEGGYŰJTEMÉNY

Lázár Ervin

A HÉTFEJŰ TÜNDÉR

Nem volt nálam csúnyább gyerek Rácpácegresen. Azaz-hogy mit beszélek, hetedhét országon nem akadt nálam csúnyább gyerek. A lábam gacsos volt, a hasam hordóhas, a fejem úritök, az orrom ocsmonda, egyik szemem balra nézett, másik szemem jobbra nézett, hívtak emiatt kancsalnak, bandzsálnak, sandának, bandzsának, kancsinak, bandzsinak, árokba nézőnek; tyúkmellem volt, suta voltam, fülem, mint az elefánté, harcsaszám volt, puklis karom, a termetem girbegurba.

Hát ilyen csúnya voltam.

Vagy tán még annál is csúnyább.

Úgy szégyenkeztem emiatt, ahogy még senki Rácpácegresen. És forrt bennem a düh, emésztett a méreg, rágtam

magam, előntött az epe. Miért vagyok én ilyen csúnya? Kiért? Miért? Mi végre? Ki végre?

Két zenész lakott a szomszédomban Rácpácegresen. Jobbról Rácegresi, balról Pácegresi. Rácegresi tudott furulyázni, Pácegresi nem.

Rácegresi azt mondta nekem:

- Csúnya vagy, csúnya vagy, de azért rád is süt a nap. Ha egyszer jó szíved lesz, el is felejtet, hogy csúnya vagy. És meg is szépülsz tőle.

De én nem jó akartam lenni. Szép akartam lenni. Mérgeződtem, acsarkodtam, kardoskodtam, epéskedtem.

Pácegresi meg azt mondta:

- Olyan randa vagy, hogy nem lehet rád nézni. Téged elvarázsoltak. Ez a hétfejű szörny varázsolt el téged biztos, aki itt lakik Csodaországban. Azt kellene megölnöd.

- De amikor olyan szépen énekel - mondtam neki.

Pácegresi legyintett.

- Álnok ének az - mondta. - Így csalja törbe az áldozatait.

Ez a hétfejű szörny vagy hétfejű sárkány, avagy hétfejű boszorka ott élt hozzánk közel. Mert Rácpácegres a Négyszögletű Kerek Erdő közepén van, s innen csak egy ugrás Ajahtan Kutarbani király fajsindelyes palotája, s a palota mögött meg rögtön kezdődik

Csodaország. Ott lakott ez a hétfejű micsoda. És esténként gyönyörűen énekelt. Hét szólamban. Mind a hét szájával más szólamot. Hát ő varázsolt el engem. Őmiatta lettem ilyen rút. Na megállj! - gondoltam magamban. Elhatároztam, hogy megölöm.

- Ez az egyetlen lehetőség - helyeselt Pácegresi, a zenész, aki annyira nem tudott furulyázni, hogy már nem is akart, a furulyája is tömör arany volt, lyuk se volt rajta.

Ettől kezdve mindennap edzettem, hogy legyőzhessem a hétfejű szörnyet. Hétfőn sárkánytejet ittam, kedden lándzsát szórtam, szerdán karddal hadakoztam, csütörtökön baloskával, pénteken péklapáttal, szombaton szablyával, vasárnap vassal, vérrel, vencesellővel.

Meg is erősödtem hamar, s egy éjszaka nekiindultam. Karddal, lándzsával, baloskával, péklapáttal, szablyával, vassal, vérrel, vencesellővel.

- Megöllek, gonosz szörny, megöllek, elvarázslóm - ropogtattam a fogaim között.

A talpam alatt rídogáltak a füvek. Csak mentem: bimm-bumm. Mit nekem füvek! A fejem felett recsegték, sírdogáltak a fák. Csak mentem: dimm-dömm. Mit nekem fák! Az ég sóhajtozott, a föld nyöszörgött. Csak mentem: zitty-zutty. Mit nekem ég, mit nekem föld!

Hajnaltájt értem Csodaországba, még alig-alig pirkadt. De rátaláltam a hétfejűre. Ott aludt egy eukaliptuszfa alatt, be volt hunyva mind a tizennégy szeme.

Nosza, nekiestem. Suttu, levágtam az első fejét - mintha egy húr pattant volna el, földtől holdig érő, megzengett a világ. Fölébredt persze, álmélkodva bámult rám tizenkét szemével. Nem kíméltem, nyissz, levágtam a második fejét is! Illatok szabadultak el ekkor, kikerics, fodormenta, kakukkfű, orgona és nárcisz illata. Felém nyúlt, meg akart

fogni. De nem hagytam magam. Dolgoztam keményen a karddal, lándzsával, baloskával, péklapáttal, szablyával, vassal, vérrel, vencesellővel.

Lehullt a harmadik feje is - források, csermelyek bugyogtak fel egy pillanatra.

A negyedik is - aranyhajfonatok libbentek s tűntek el a fák közt.

Az ötödik is - felcsilingeltek s elhaltak szánhúzó lovak téli csengettyűi.

A hatodikat nagyon féltette, húzta, óvta, de nem menekült. Lenyisszantottam. Harang szólalt meg akkor, sok békességes harang. Egyre halkabban, egyre halkabban...

De akkor, jaj, elkapott! Szorosan magához ölelt, mozdulni se tudtam. A fejem épp a mellére szorult, hallottam a szívdobbanásait. Kopp-kopp - dobogott a szíve. És azt kérdezte tőlem:

- Mit vétettem én neked, ember fia?

- Megölhetsz - mondtam neki -, szétropanthasz. De akkor is jól tettem, amit tettem, mert ilyen csúnyává varázsoltál. Én vagyok a legsúnyább ember a földön.

Fölpillantottam, megláttam a szemét. Fénylett a szeme, mint a szép távoli csillag. Megláttam az arcát. Tavak jóságos tükre, föld barna nyugalma, templomok békéje, májusi rétek szépsége - ilyen volt az arca.

- Te bolond, te bolond - mondta kedvesen.

Megcsókolt jobbról, megcsókolt balról, megcirógatott.

Ez nem öl meg engem, ez nem varázsolt el engem, ez nem bánt engem, ez szeret engem. És már sírtam is; te úristen, hat fejét levágtam!

Elengedett. A szeme tükrében megláttam magam. A lábam egyenes volt, a hasam sima, a fejem hosszúkás, nem voltam se bandzsa, se lapátfülű, se tyúkmellű, se harcsaszájú. Térdre estem előtte.

- Nem érdemlem én ezt - mondtam neki -, változtass vissza rúttá. Hiszen hat fejed levágtam. Jaj, csak visszaragaszthatnám!

Rázta a fejét, hogy nem lehet. Mosolygott.

Ekkor kelt föl a nap, rásütött. Akkor jöttem rá, hogy hiszen a Hétfejű Tündért akartam megölni, a világ legjóságosabb tündéréét. Balga ésszel hat fejét levágtam.

Mi lesz, ha ez az egy feje is elvész?

- Engedd meg, hogy a testöröd legyenek, engedd meg, hogy őrizzelek - mondtam neki. Bólintott.

Soha többé nem mentem vissza Rácpácesgresre, ott maradtam a tündért vigyázni.

Őrzöm őt ma is, lándzsával, karddal, baloskával, péklapáttal, szablyával, vassal, vérrel, vencesellővel.

Ne is próbáljatok rossz szándékkal közeledni hozzám! Nem engedhetem bántani.

Mert egy bolond levágta hat fejét, csak egy maradt neki. Erre az egyre vigyázzunk hát mindannyian. Lándzsával, karddal, baloskával, péklapáttal, szablyával, vassal, vérrel, vencesellővel. És szeretettel.

Lázár Ervin
A NAGYRAVÁGYÓ FEKETERIGÓ

A feketerigó a ligetben élt. Sárga csőre volt, ragyogó cipőgomb szeme - és persze fekete volt, mint a szurok. Azért is hívják feketerigónak.

Nem tudom, ki hogy van ezzel a fekete színnel. Nyilván van, aki nek nem tetszik, mert hiszen a narancssárga sokkal vidámabb, a türkizkékről és a meggypirosról nem is beszélve. De aki jobban odafigyel, annak a fekete is tetszik, ebben bizonyos vagyok. Hiszen annyiféle fekete van. Kékesen fénylő fekete, puha fekete, éjfekete, játékos fekete, meleg fekete és ki tudja, még hány.

A feketerigó fénylő fekete volt.

És nem tetszett neki a fekete szín.

Se fénylőn, se puhán. Dühösködött. Egy darabig még csak nem is fütyörészett - mert még vidámnak gondolná valaki. Azt mondogatta mérgesen: „Csk, csok, csok!” Olyan szép piros tollakat akart, mint a vörösbecgélyé, zöldek, mint a gyurgyalagé, fehér, mint a kócsagé, s olyan cifrát, mint a papagájé.

Ezért volt dühös. Úgy hitte, ő a legrútabb madár a ligetben.

Bánata akkor vált mégis szívbe markolóvá, amikor a kisfiú eljött a ligetbe, és azt mondta a madaraknak:

- Kellene nekem egy barát. Egy madár barát. Aki reggelként megkocogtatná az ablakomat, és mindennap megajándékozhatnám kenyérmorzsával meg kölessel.

- Aha - mondták a madarak.

Egyedül az uhu mondta, hogy „uhu”. Talán azért, mert nem szereti a kölest meg a kenyérmorzsát, de az is lehet, azért, mert mást nem tud mondani.

A barátság nem könnyű dolog. Mert jó, a kisfiúnak szüksége volt egy madár barátára. Csak hát olyan madár nélkül, akinek viszont éppen egy kisfiú barátára lenne szüksége, ez nem megoldható. A madarak legtöbbször volt már barátja. A barázdabillegetőnek a szőriszarka, a gyurgyalagnak a szalakóta, a gólyának a kanalas gém, a búbos vöcsöknek a bölömbika. Csak a macskabagolynak meg a szürke varjúnak nem volt barátja, de ők igen mogorvák,

nincs is szükségük barátára.

Na és persze a feketerigónak sem volt barátja, mert szégyellte a színét, s emiatt fönn hordta az orrát. Furcsa dolog, de így volt. Mással is megesik: szégyell valamit, és azt hiszi, csak úgy tudja elviselni a szégyenét, ha fönn hordja az orrát.

Így aztán nem talált barátira a kisfiú. Pedig ott lapult a fűben a feketerigó, és azt gondolta magában: „Én szívesen lennék barátja ennek a kisfiúnak. Nagyon szeretem a kenyérmorzsát meg a kölest. - S kis szünet után még azt is hozzágondolta: - És a kisfiút is nagyon szeretem. - De mégsem mert előbújni. - Éppen én kellenék neki - morfondírozott -, amikor ilyen csúnya vagyok! Fekete!”

Barát nélkül ment el a kisfiú, igaz, majdnem sírva fakadt, de megpróbálta a liget széléig visszatartani. Nem szeretett mások előtt sírni. De azért a madarak észrevették, hogy lefelé görbül a szája, és nagyon megsajnálták. Tulajdonképpen szerették a kisfiút. Akik barátokra vágnak, és elgyalognak érte a ligetbe, azokat szeretni kell. Egyikük utána kiabált:

- Gyere vissza egy hét múlva!

Talán ha az öreg festőművész nem lakik a közelben, minden másképpen alakul. De ott lakott a liget mellett. Nagyon vidám, mosolygós öregúr volt, csak éppen a szakálla volt furcsa, ezerszínű - mert abba szokta törölgetni az ecsetjeit. A feketerigónak eszébe jutott a tarka szakállú festő meg a sok szép festék, röppent egyet, s már ott is volt a festékesdoboz mellett. „Majd ragyogok én egy hét múlva” - gondolta, s mivel a zöld festékestubus volt legközelebb, kifestette magát zöldküllőnek. Hát elég furcsa zöldküllő volt, azt meg kell hagyni! Mert a zöldküllő nem egyszínű zöld - és a csőre meg különösen nem az, de a kis feketerigó nagy buzgalmában még a csőrét is zöldre mázolta. „Na, most jöhet a kisfiú” - gondolta, s úgy óvta magán a zöld festéket, hogy egy hétig enni is elfelejtett.

Eltelt a hét, semmi különös nem történt, csak a tarka szakállú festő pingált lila fákat meg lila mezőt - mivelhogy szőrén-szálán eltűnt a zöld festéke.

Megjött a kisfiú, köréje sereglettek a madarak, biztatták:

- Ne félj, most lesz valaki!

- Én szívesen lennék a barátod - mondta ekkor elváltoztatott hangon a zöldre festett feketerigó, és elősétált egy bokor mögül.

Hirtelen szóhoz sem jutott a sok madár, tátva maradt a csőrük. A feketerigó (azazhogy

zöldrigó, nem is tudom, hogy nevezzem) meg nagy peckesen sétált a tisztáson, abban a hitben, hogy ő a legszebb madár a ligetben.

A vándorsólyom ocsúdott fel elsőnek.

- Nicsak - mondta -, egy uborkamadár.

Nevettek, ahogy a torkukon kifért.

- Vagy netántán egy nagyra nőtt szöcske - toldotta a búbos banka, s szegény feketerigó legszívesebben elsüllyedt volna szégyenében.

A kisfiú is mosolygott, és szelíden, nehogy megbántsa ezt az uborkamadarat vagy kicsodát, azt mondta:

- Ne haragudj, de én nem ilyen madárra gondoltam.

Huss - elröppent gyorsan a feketerigó.

„Cskcskcsk - korholta magát mérgesen -, mert ostoba módon szintiszta zöldre kentem magam, pedig a zöldküllő nem is egyforma zöld. Kétféle zöld is van rajta (mert a zöld sem egyforma, éppen úgy, mint a fekete), a feje teteje meg piros, a szárnya vége meg fehér pettyes fekete. Na de majd legközelebb. A jövő héten ügyesebb leszek!”

Hát nem sokkal lett ügyesebb! Hogy, hogy nem, az jutott eszébe, hogy gólyának festi

magát. Sok fekete meg fehér festéket kent magára, és a lábát meg a csőrét pirosra festette. Eszébe sem jutott, hogy a gólya legalább tízszer akkora, mint ő. Ki látott már ilyen pici gólyát, rövid lábút, rövid csőrút. (Arról nem is beszélve, hogy a hátán átütött a zöld festék a fehérén!)

Ritkán látott a liget olyan viháncolást, mint amikor a gólyának álcázott feketerigó odaállt a kisfiú elé.

- Te meg miféle szerzet vagy? - kérdezte a kisfiú.

- Nem látod, gólya vagyok - mondta kicsit ijedten a feketerigó, mert akkor már sejtette, nem nagyon sikerült ez a gólyává alakulás.

- Még hogy gólya! Talán golyhót akartál mondani - mondta a gólya, és olyan nevetőgörcsöt kapott, hogy ki kellett hívni a mentőket.

Bizony ez a gólyahistória is csúfos véget ért, mert a kisfiú nagy sajnálkozva megint azt mondta:

- Ne haragudj, nem ilyen madárra gondoltam.

A feketerigó fél évre elbujdosott bánatában. Hiába jött a kisfiú, hiába keresett madár barátot.

A feketerigónak meg fájt a szíve: „Hej, csak szebb madár lennék, akkor biztosan barát - jává fogadna a kisfiú!”

A kisfiú egyre szomorúbb lett.

- Most már az uborkamadár sem akar velem barátkozni - mondta.

A madarak vigasztalni próbálták, de neki barát kellett volna. Hogy lehetne megvigasztalni azt, aki nem talál baráttra!

A feketerigó legalább olyan bánatos volt, mint a kisfiú, ha nem bánatosabb. Magát is sajnálta, meg a kisfiút is. Magát talán egy kicsit jobban.

Ezért aztán fél év elteltével elhatározta: újra próbálkozik. De most már nagyon gondosan látott munkához. Egy teljes napig tanulmányozta a sárgarigót. A sárgarigó a legszebb madár - gondolta -, még a latin neve is a legszebb a madárnevek közül, úgy hívják, hogy Oriolus Oriolus (mert minden madárnak van latin neve is). Eszébe sem jutott, hogy őt meg Turdus Merulának hívják latinul, s az semmivel sem csúnyább, mint az Oriolus Oriolus. Talán még szebb is.

És elkezdte magát sárgarigónak festeni. Egy hétig tartott a festés, de ez aztán tökéletesen sikerült. A feketerigó olyan lett, mint egy igazi sárgarigó. Talán csak az alakja különbözött kicsit a sárgarigóétól, de ahhoz igazán jó szem kellett, hogy ezt észrevegye valaki.

Azon a héten is eljött a kisfiú barátot keresni. Nem csüggedhetett, tudta, baráttra kell találnia.

A sárgarigónak festett feketerigó elősétált a bokrok közül. A madaraknak elállt a lélegzetük a gyönyörűségtől.

- Nicsak, egy csodálatos sárgarigó - mondták.

A kisfiú is elbámulva nézte a szép madarat, a szíve hangosan dobogott. Csak az igazi sárgarigó gyanakodott. „Valami nagyon furcsa ezen a madáron” - gondolta, és oda is szólt neki:

- Füttyents egyet!

- Nem füttyentek - mondta nyeglén a feketerigó.

Persze, hiszen a sárgarigó azt is ki tudja füttyülni, hogy „Huncut a bíró” meg „Füttyül a rigó”, a feketerigó meg csak annyit tud: „Tiutu.” Ez legalább olyan szép, mint a sárgarigó éneke, de mégis más. Én biztos vagyok benne, hogy a sárgarigó nagyon szeretné néha azt füttyülni, hogy tiutu, de nem megy neki. Ő csak azt tudja: „Huncut a bíró.”

Csakhogy megszólalt a kisfiú:

- Ne haragudj - mondta elszomorodva -, te valóban csodálatosan szép madár vagy, de én egy másik baráttra gondoltam. Láttam valamikor egy nagyon kedves madarat. Nem volt ilyen tarka, mint te, de nekem ő kellene barátnak. Az a madár fénylő fekete volt,

csak a csőre volt sárga. Azt hiszem, úgy hívják, feketerigó. Megértheted, hogy ki kell tartanom mellette, hátha egyszer megjön, és akkor ki lesz a barátja?

A feketerigó keserves sírásra fakadt, hullottak a könnyei, mint a záporosó. A kisfiú nagyon megsajnálta.

- Miért sírsz? Ne sírj! - mondta neki.

- Azért sírok - zokogta a madár -, mert a feketerigó én vagyok.

Ámulva néztek rá, nem akarták hinni, de akkor a madár könnyei már lemosták a melléről a sárgarigó sárga, a gólya fehér és a zöldküllő zöld színét - előtűnt az igazi fekete.

- Istenem, de buta madár vagy te - mondta boldogan a kisfiú, fölkapta, és sokáig mosdatta a feketerigót a patakban. De a sok szín nem egykönnyen jött le róla; amikor hazaindultak, még akkor is zöld, sárga meg fehér foltok éktelenkedtek a madáron. Nem is volt olyan, mint egy igazi feketerigó.

- Mit gondolsz, lekopik? Leszek én még igazi szép fekete? - kérdezte a madár.

- Biztos - mondta a kisfiú, azután elszomorodott; arra gondolt, hogy már fél éve lenne barátja, ha ez a szamár feketerigó nem pingálja magát.

Lázár Ervin
A CSODAPATIKA

- Mit nem képzels?! - ordított első vevőjére torkaszakadtából Rimapénteki Rimai Péntekh vadonatúj patikájában, amit éppen az imént nyitott meg Rimapéntek főterén.
 - Hogyhogy mit képzels?! - emelte fel a hangját az első vevő. - Talán nem az van kiírva a maga boltjára, hogy patika?!
 - De az - mondta Rimapénteki Rimai Péntekh.
 - Akkor meg mit ordítózik, ha aszpirint kérek? Hol kérjem, ha nem patikában?
 - Az is ki van írva, hogy ki a cégtulajdonos - mondta fölényesen Rimapénteki Rimai Péntekh.
 - Mit érdekel engem a cégtulajdonos - háborgott az első vevő -, nekem aszpirin kell, és kész.
 - Csak nem képzeli, hogy egy Rimapénteki Rimai Péntekh vacak aszpirineket, fejfájás elleni porokat, lázcsillapítókat, lábizzadásgátlókat és popsikenőcsöket árul?!
 - Mi a szösz árulna mást egy patikában? - mérgelődött az első vevő.
 - Embernek fia - mondta kissé lecsillapodva Rimapénteki Rimai Péntekh -, ez nem a test, ez a lélek patikája.
- Az első vevő szemében érdeklődés csillant.
- Lelki bajok ellen?
 - Igen - mondta Rimapénteki Rimai Péntekh.
- Most már teljesen elpárolgott a mérge, szinte kedvesen nézett az első vevőre. Ami az ő esetében elég nagy szó.
- Tisztelt barátom - folytatta kissé ünnepélyesen -, mivel ön az első vevőm, bármit vásárol, ingyen kapja. Válasszon!
 - Hogy őszinte legyek - toporgott izgatottan az első vevő -, nem pontosan értem, hogy mire lehet gyógyszer kapni az ön patikájában... bár reménykedem... de reményemet ki sem merem mondani.
 - Mondja csak bátran - biztatta Rimapénteki Rimai Péntekh.
 - Netalán irigység, gőg, nagyképűség, gyávaság, káröröm, rosszindulat...
- Rimapénteki Rimai Péntekh átszellemült arccal bólogatott és folytatta:
- Meg kicsinyesség, kapzsiság, nagyravágyás, álszerénység, alamusziság, lustaság, torokosság, tohonyaság, lelki restség, pénzsóvárság és mindenféle gonoszság, eltévelyedés és átok ellen vannak írjaim, balzsamjaim, cseppjeim és pasztilláim.
 - Ez egyszerű! Uram, bocsásson meg, hogy az imént emeltebb hangot merészelt megengedni magamnak. Akkor még nem tudhattam, hogy ön egy zseni, az emberiség megmentője. Egyúttal az én megmentőm is. Házsártosság ellen is van gyógyszere?
 - Van - mondta gyanakodva Rimapénteki Rimai Péntekh. Az első vevő tapsikolt és

ugrándozott örömeiben.

- Tetszik tudni, van egy házsártos, irigy, lusta és nagyképű feleségem, egy kicsinyes, kapzsi napam, egy torkos, tohonya, pénzsóvár ipam, egy alamuszi ángyikám, egy kárörvendő bácsikám, mindnek kérek, ami jár, ír, balzsam, pasztilla egyre megy, csak használjon.

Rimapénteki Rimai Péntekh vakarta a feje búbját.

- Van egy bökkenő - mondta.

- Engem már semmi meg nem akadályoz, hogy megmentsem a feleségemet, ipamat, napamat, ángyikámat, bácsikámat. Mindenre hajlandó vagyok a gyógyszerekért. Halljam azt a bökkenőt!

- Annyicska csak - mondta Rimapénteki Rimai Péntekh -, hogy a gyógyszert mindenkinek magának kell kérnie a bajára, különben nem használ.

- Úgy érti... - tátotta el a száját az első vevő.

- Úgy - bólíntott a mondat végét meg sem várva Rimapénteki Rimai Péntekh.

- Hát azt várhatja - mondta elkeseredetten az első vevő.

- Mit?

- Hogy, mondjuk, a feleségem idejőjön, és gyógyírt kérjen irigység, lustaság, házsárt és nagykép ellen a saját maga számára.

- Már miért ne történhetne meg?

- Mert azt hiszi magáról, hogy jóindulatú, szerény, szorgalmas. Éppen rólam állítja, hogy irigy, lusta, veszekedős és nagyképű vagyok.

- Szívesen állok rendelkezésére - készségeskedett Rimapénteki Rimai Péntekh -, kérjen csak akármelyik ellen, egy szempillantás alatt meggyógyul.

- Csak nem képzeli, hogy igaz?! Még hogy én irigy?! Még hogy én lusta?! Még hogy én nagyképű?! Nevetséges!

- De veszekedősnek csak veszekedős. Velem is mindjárt veszekedni kezdett, ahogy belépett.

- Én?! Ember, maga veszekedett! Legjobb lenne, ha beszédne valamit veszekedősség ellen a híres gyógyszereiből. Tablettát, írt vagy balzsamot.

- Maga nagyképű fajankó! - ordította el magát Rimapénteki Rimai Péntekh. - Takarodjon innét, mert úgy kivágom, mint a sicc!

Az első vevő sem volt rest, visszaordított. Egy darabig válogatott sértéseket ordígtattak egymásnak, aztán a vevő elunta, nagy dérrrel-dúrral becsapta maga után a patikaajtót. Durr!

Hátha mégis igaza van - gondolta Rimapénteki Rimai Péntekh -, és be kellene vennem egy hirtelen harag elleni tablettát. Ugyan - legyintett azonnal -, nem hirtelen harag ez, egyszerűen csak igazságosság. Igazságos vagyok, annyi az egész. Abból meg kár volna kigyógyulni.

Nem is vett be semmilyen tablettát. Leült, várta a vevőket. Jöttek is, de mind másnak akart venni a balzsamokból, írokból, tablettákból. Saját magának egyik sem. Minek, hiszen nekik aztán semmi hibájuk sincs!

Lassan-lassan el is maradoztak a vevők. Nem akadt senki Rimapénteken, aki elismerte volna magáról, hogy nagyképű, rosszindulatú, irigy, kétszínű, kicsinyes, kapzsi, nagyravágyó, álszerény, alamuszi, torkos, tohonya, pénzsóvár, lelki rest. Nem tudom, ha te Rimapénteken laksz, elmentél volna-e Rimapénteki Rimai Péntekh patikájába valamilyen gyógyszerért? Igen? Nem?

Mert így bizony fölkapott az álla szegény csodapatikusnak. Írjai megpenészedtek, balzsamjai megpimpósodtak, tablettái szétporladtak, ő maga meg bűvában-bánatában elbujdosott, ma sem tudja senki, hol lakik, mit csinál - hacsak Bab Berci nem. De ő mélyen hallgat felőle.

Móra Ferenc
A CSALÓ

A csaló neve: Pétör. Írhatnám Péternek is, de akkor mi lesz a történeti hitellel? Pétör az ő neve, senki se hívja másnak, és ha valami tudatlan ember Péternek szólítja, arra nem ért. Tudom magamról, mert én már kipróbáltam. Bent jártam az iskolájukban, és megkérdeztem, melyikük az a híres Péter: ötvenkét gyerek közül egy se vállalta. Nem a hírességet, hanem a Péterséget. Ezt abból hiszem, hogy arra se állt föl senki, mikor azt mondtam:

- Mert én ezt a körtét akarom odagurítani annak a Péternek, akit keresek.

A Pétereket a körte se szédítette meg. Pedig akkora körte volt, hogy négy Péter is beleharap hatott volna egyszerre az aprajából. De hát, akit nem annak hívnak, az nem nyújtogathatja az ujját.

- Hát nem itt van az a bizonyos csaló Péter? - kérdeztem a tanító úrtól.

- Dehogynem - mosolyog a tanító úr -, csak nem jól tetszett fölteni a kérdést. Pétörök, fölállni!

Fölugrott hat gyerek, Pétör nevezetű valamennyi.

- Melyik ezek közül most már az én Pétöröm?

- Ez ni - mutatott rá a tanító úr a legrongyosabbra. - Mondd meg a nevedet, Pétör fiam, szép értelmesen.

- Deák Pétör.

Mintha a magam gyerekhangja csendült volna vissza negyvenegynéhány omladék esztendő elejéről. Amúgy is formázza Pétör a magam kisiskolás korát. Éppen olyan tatárképű, éppen olyan fésűt nem álló bozontú, no meg éppen olyan rongyoskás. Ha összemelegszünk, lehet, hogy le is fényképeztetem, s kielégítem a képével azokat a jó lelkeket, akik ifjúkori ábrázatom után érdeklődnek.

- Aztán tudsz-e olvasni valami szépet, Pétör?

- Tudok.

- No, akkor olvass!

- De mit olvassak?

- Hát az olvasókönyvedet.

- Az ám, ha vóna!

- No, kérd el a szomszédodét, és nyisd föl akárhol - segíti ki a tanító úr.

Pétör szót fogad, s éppen arra az olvasmányra nyit, amelyik a világháborúról szól. Borzasztó szép olvasmány, nyolc- és kilencéves gyermekek örömeire szerkesztve, így kezdődik:

„Alig pergett le ezer év az idők rokkáján, a balsors nagy megpróbáltatásnak tette ki imádott hazánkat. I. Ferenc József uralkodása alatt kitört a vészjeljes és végzettes világháború.”

Pétörnek tagadhatatlanul okozott némi gyötrelmet a vésteljes és végzetterhes mondat, amiből szemmel láthatóan csak az idők rokkája tetszett neki, mert azt háromszor is előlről kezdte. De azért végigküzdötte emberül az egészet, csak egy kicsit beleizzadt.

- No, most csukd be a könyvet - vezényelt a tanító úr. - El tudnád-e mondani, amit olvastál, Pétör fiam?

Nem Pétör fiam ijedt meg, hanem én. Megkaptam a tanító úr karját.

- Kedves barátom uram, hiszen én sem tudnám elmondani, de még tán az se, aki írta. Pedig megérdemelné a lapátravaló, hogy kívülről meg kelljen neki tanulni a saját olvasmányát. Hanem majd mást kérdezek én ettől a híres Pétörtől. Azt mondd meg nekem, pajtás, tudod-e ki volt az az első Ferenc József!

- Igenis, tudom.

- Mondjad, no!

- A Ferenc Jóska.

- Jól van, Pétör. Ugye, megvan a képe otthon nálatok?

- Mög. Az édesapám apja, aki vót, annak az obsitos levelin.

- Megállj Pétör, látom, hogy ügyes gyerek vagy. Most még csak azt kérdezem tőled, hogy mért mondod Ferenc Jóskát első Ferenc Józsefnek.

Pétör egyet szippant, és egyet nyel. Aztán még egyszer szippant, de most már nem nyel hozzá. Kivágja lelkesen, milyen elhatározásra jutott. Mégpedig teljes mondatban, ahogy a pedagógiai becsület kívánja:

- Azért mondom Ferenc Jóskát első Ferenc Józsefnek, mert a legelső magyar ember a király.

Ebben a kiskunfélegyházi nádtetős kis házban született Móra Ferenc, 1879. július 19-én a család nyolcadik gyermekeként

Pétör ezt fölszegzett fejjel mondja, az orra hegyén is látszik, hogy igen meg van elégedve magával, a tanító úr azonban kicsit zavartan mosolyog.

- Igen, tetszik tudni, ez mint jelmondat vastag betűkkel van nyomtatva az olvasókönyvben.

A tanító úr azonban nem hagyja magát, se Pétört. Mindenáron ki akarja belőle szikráztatni a talentumot. Melyik a legelmeéletesebb köszörűkő? Persze, hogy a nyelvtan. Pétörnek tehát a nyelvek mezején kell valami káprázatosat termelni.

- Mondj hamar valami időhatározó mondatot!

Pétör fölnéz a feje fölé, ott nem talál semmit. Aztán az ablakra veti okos kis szemét, és ott megtalálja, amit keres. Az ablakot befogta a pára, nem lehet rajta kilátni, ennél fogva Pétör így határozza meg az időt:

- Kutya hideg van odakint.

Ez olyan szabályos időhatározás, mintha az esőcsináló intézet adná, de azért a tanító úr nincs megelégedve, s neki a maga szempontjából igaza lehet. De nekem is igazam van a magam szempontjából, mikor odanyomom a nagy körtét Pétör markába. Mert én csak arról akartam meggyőződni, hogy csakugyan létezik-e az a Pétör, akiről hallottam egy történetet, amelyik egészen olyan, mintha én találtam volna ki. Azt én nem bánom, hogy Pétör egyelőre másképp határozza meg az időt, mint az Akadémia nyelvtudományi osztálya. Beérem annyival is, hogy Pétör van, és Pétör nagyon értelmes gyerek, holott már harmadik esztendeje fúrja, faragja, gyalulja, csiszolja az eszét az ötaraszos emberek számára rendeztetett és szabotott tudomány.

Igen, és Pétör még most se unta meg az iskolát, sőt minden reggel késedelem nélkül megjelenik benne. Pétör nagyon is szeret itt lenni, talán még jobban, mint otthon, és minden oka megvan rá, hogy telente így kedvelje a tudományok csarnokát. Először is, itt melegebb van, mint otthon. Másodszor, itt borzasztó sok gyerek van, és Pétör olyan mint a bárány: nagyon szeret sokadmagával lenni. Harmadszor, itt úgy bánnak az emberrel, hogy az édesszülője se keresi annyira kedvét, mostanában még tejjel is megítájkák, akár az úrigyerekeket. Szép kis csészékben adják a tejet, van rajta nefelejcsvirág is, s nagyon jó azt a kézbe fogni, mert olyan jó sütős, hogy a dermedt, vörös kis ujjacskák egyszerre fölmelegednek rajta.

No, Pétört mégis a tej keverte gyanúba, és juttatta olyan díszítőjelzőhöz, ami szokatlan a világtörténelemben, noha nyilván sok alakja megszolgált a világtörténelemnek. Az egyszerű Péterből a tej miatt lett Pétör, a család.

A gyanú a tanító úrban ébredt föl, aki talán kelleténél szerelmesebb ugyan az időhatározókba és a többi neveléstudományi köszörűkövekbe, de azért aranyból van a szíve. A tanító úr, akinek mindenütt ott a szeme, azt vette észre, hogy Pétör és a tej közt zavaros a viszony. A többi gyerek, ahogy megkapja a részét az ingyentejből, elbánik vele mind-

járt a helyszínen. Pétör azonban egy idő óta sajátos stratégiát vett alkalmazásba. Tudniillik amikor megkapja a teli csészét, akkor elvörösödik az örömtől, és orrcimpái reszketnek a gyönyörűségtől, ahogy szívja be a meleg párát. Szívja, szívja, de azonban egyre visszavonulóban van az ajtó felé, s mire odaér, akkorra már fehérebb az arcocskája, mint a fal.

Egyszerre aztán Pétör elvész, s néha öt perc is beletelik, mire újra felbukkan kócos buksija a látóhatáron.

Az ábrázata egyre vörösebb lesz, ahogy közelebb kerül az asztalhoz, ami attól lehet, hogy roppant elszántsággal szopogatja ki a csészikéből az utolsó csöppet.

A tanító urat persze ilyen ravasz fondorlattal nem lehet megcsalni. A tanító úr megsejtette, hogy Pétör embör nem szereti a tejet, de mivel tudja, hogy az ilyesmit nem lehet nyilvánosságra hozni, hát titokban leeresztgeti a tejecskét az udvaron a csatornába. Mert bizonyos, hogy Pétör az emeletről az udvarra szökik le tejivás örvivel, elárulja a hideg arcocskája.

Végre eljött a nap, mikor Pétör üzelmei teljes mivoltukban napvilágra kerültek. A tanító úr figyelte minden mozdulatát. Lassan somfordált a gyerek az ajtóig, de a lépcsőn már nyargalva ment lefelé, tenyerét a csésze szájára tapasztva.

Mire a tanító úr utolérte, Pétör már ott térdelt a kapusarokban, s öntögette befelé a tejet egy nagykendőbe. Beható vizsgálat kiderítette, hogy a nagykendő alul két kis lábacs-kában, felül pedig egy gémberegett kis arcocskában végződött.

- Ki ez, Pétör? - kérdezte a tanító úr.

Pétör - szégyen, nem szégyen - nagyon megijedt. Reszketett a szája széle.

- Marika.

- Húgod?

- Az - mondta Pétör, és férfiasan sírásra fakadt. - Mindig el szokott kísérteni, osz itt várja meg, míg hozom a tejet.

Már akkor sírt Marika is, és a tanító úr addig tiltotta kettőjük sírását, míg az ő könnye is ki nem csordult.

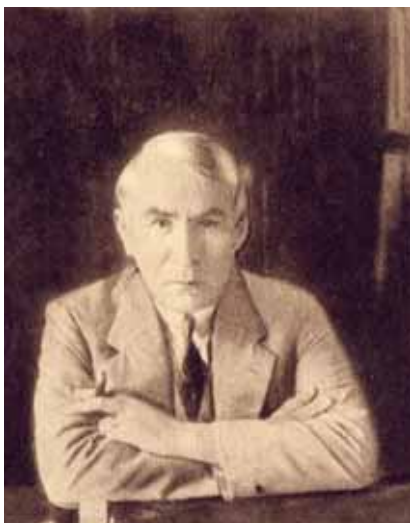
- Hány nap csaltál már meg, Pétör? - kérdezte a fiút.

- Öt - mutogatta Pétör az ujjain, mert szólni még nem tudott a sírástól.

Öt nagy csatát nyert meg Pétör az éhes kis gyomra ellen. Ha én isten volnék, nekem nagyobb örömem volna ebben a teremtésben, mint a vésteljes és végzetterhes világháború összes nagy hadvezéreiben.

Ne haragudjatok meg, emberek, hogy mikor úgy tele van a világ tökéletes nagy csalókkal, én erről a tökéletlen kis csalóról írtam. De látjátok, arra gondoltam, ti is örülni fogtok neki, hogy vannak még olyan csalók is, akik nem magukért csálnak, csak magukat csalják meg a testvéreikért.

Móra Ferenc
TÖRTÉNET AZ EGYIK CSALÓRÓL

Azért mondom, hogy az egyikről, mert a másikról is tudok történetet. Szeretek róluk beszélni így, tél elején, mikor a jó Isten elparancsolja az égről a napocskát, a földi rongyosok és éhesek oltalmazóját, és szabadjára engedi a rémítőket, a ködöket, szeleket, havakat. Mért ne hozakodnék elő ilyenkor e két különös csalóval? Hátha a jó Isten csak azért parancsolja le ilyenkor a napot az égről, hogy addig, míg a rémítőknek engedi át a földet, az emberek szívében süssön ki a nap, és onnan oltalmazza a rongyosokat és éheseket?

Az egyik csalót Palkónak hívták, ugyan még tán most is úgy hívják - Törőcsik Palkónak. Lehet, hogy van is, aki találkozott már vele, ha egyebütt nem, a kis iskolás gyerekei olvasókönyvében. Mert Törőcsik Palkó oda is bejutott, a többi nevezetes ember közé, és én voltam benne a ludas, hogy bejutott. De ott egy kicsit simítani kellett a Palkó bűnén úgy, ahogy a tanterv kívánja, itt elmondom úgy, ahogy történt.

Palkó abban az időben valamelyik újságosbolt fityfirittyje volt, aki a mi utcánkba beadogatta az újságokat a világi dolgok iránt érdeklődő nemzetnek, s ezért rendes fizetést húzott a bódéstól, mint nagyvállalkozótól. Minden tíz lap kézbesítéséért három szem sült gesztenyét, amelyek közül csak egy volt férges. Amikor én tudomást szereztem a dolgról, marékra is fogtam a bátorságom, és erős támadást intéztem a nagytőke ellen, annál is inkább, mert kiderült róla, hogy álláshalmozó. Ez a sarki nagytőke a bódében újságot árult, és a bódé előtt gesztenyét sütött, s ehhez képest csakugyan elég rongyos is volt.

- Ugyan kérem - legyintett mérgesen -, csak nem kívánja tőlem az úr, hogy gesztenyével zabáltassak meg egy ötesztendős kölyköt? Mikor én ötesztendős voltam, örültem, ha a gazdám hajába főtt krumplit vágott hozzám. Mert én is a létminimumon kezdtem, kérem alássan.

Ezt a fölmagzott és kiművelt emberek kettős göggyével mondta a nagytőke, és láttam, hogy a Palkó három szem gesztenyéje is veszélyben forog, ha tovább is buzgok az érdekében. Siettem tehát kiengesztelni a nagytőkét. Ötszáz korona árú gesztenyét vettem tőle egyszerre - mert az még a koronás világban volt -, megkértem, hogy a fityfirittynek szánt férgeseket is számítsa az enyémekek közé, s csak azután mertem megkérdezni: nincs tán panasza a gyerek ellen?

Jólelkű elnézéssel válaszolt:

- Őlég fürge a gyerök, úgy megszaladja az emeletöket is, mint a pocok, csak abbul van baj, hogy írástudatlan, és néha megcseréli az újságlapokat. Tetszik tudni, a munkásújságot viszi föl az emeletre a táblabíró úrnak, és a táblabíró úr lapját hajítja be a pincelakásba a suszternak.

Isten bocsássa bűnömet, én azt gondolom, nem is olyan nagy hiba ez, mert így tudja meg az ember, mit gondolnak róla a másik parton, s majd aztán ahhoz képest forgatja magát a világi életben. De szólni nem szóltam semmit, csak elhatároztam, hogy ezek után jobban föltekintem a hüvelykpici férfiút, aki ilyen kiegyenlítő hivatást teljesít az emberi társadalomban.

Másnap reggel magam mentem ki az előszobába, mikor megnyikkant a csengő, amit Palkó csak az ujja leghegyével ért föl, ha nagyon ágaskodott is. A fején zöldellett valami kerek, arról ki lehetett találni, hogy valamikor kalap volt. Nyakától térdéig szürkéllett valami, ami egykor alighanem kabát gyanánt védett valakit. Hanem hogy mi az, ami a térdétől a lába fejét takaró sárig kékellik, azt nem lehetett kitalálni, azt meg kellett kérdezni:

- Mi az a kék a lábad szárán, te csiripiszli?

- A büröm - mondta Palkó egy kicsit csodálkozva. Nohát, hogy egy úriember még ezt se éri föl ésszel!

- Te mezítláb jársz, te gyerek? Ebben a sárban, latyakban, jegesedő hólében?

- Csakis - hangzott a válasz kérkedés és panaszkodás nélkül.

Annyi eszem már volt, hogy nem firtattam, miért. Inkább a feleségemet kérdeztem meg, nem volna-e egy pár rossz cipő a háznál.

- Rossz mindig akad - mosolygott egy kicsit mélán házam úrnője, lepillantván a tulajdon cipőjére.

- Ide komolyabb cipő kell, fiam, nem olyan, amelyik azt mondja, hogy „csissz-csossz”, hanem amelyik azt mondja, hogy „kopp-kopp”.

Olyan is került, s két pár meleg harisnyával, nyiszlett vászonkendőkkel megbélelve nem is volt túlságosan nagy a dagadó, fagyott kis lábakra. „Kopp-kopp”, keményen és önérzetesen koppantak a cipők a kőlépcsőkön, s nem tudom, a régi gazdájuk nem jobban örült-e nekik, mint az új. Egy hétig nem láttam Palkót, de a kopogását mindig füleltem, ha jött, ha ment.

Egy hét múlva azonban éppen akkor álltam az ablakhoz, mikor a fityfiritty a mi kapunkon kilódulva, átvágott az utca másik oldalára. Palkó az? Annak kell lenni, az újságok ott vannak a hóna alatt, a zöld is rajta fityeg, a szürke is rajta lityeg. De nem Palkó az mégse, hiszen annak cipője van. Ez pedig térdtől lefelé kékbe van öltözve, a tulajdon bőribe. Hívom a feleségem is, nem érti a dolgot ő se. Tegnap még a lábán volt a gyereknek a cipő, rá is szólt, hogy topogja le róla a sarat, mikor bejön a kávéját meginni.

- És ma?

Ma nem látta. Ma a Mari kávéztatta meg. Hát Mari mit tud? De nem tudott semmit, csak morgott. Ő bizony nem szokta nézegetni azt a kis békát; ugyan mit akar vele a tekintetős úr? Mari tanyai eredés, öt évvel ezelőtt ő is ilyen mocskos kis béka volt, mert nagy eső járt ott, hol ő született, de öt év nagy idő, s Mari most már olyan fönt hordja az orrát, mintha ő hajtaná a Göncöl szekerét.

Másnap én kávéztattam Palkót. Be lehetett eresztetni, mert a sárkaparóval leszedte a talpáról a jeges sarat. De nem a cipője talpáról, hanem a tulajdon magáééről. Csakugyan mezítláb volt.

- Hol a cipő, Palkó?

- Lajcsi lábán - rebbent egyet a szeme.

- Ki az a Lajcsi?

- A bátyám.

- Elvette tőled?

- Nem. Odaadtam neki.

- Miért adtad oda?

- Neki jobban köll.

- Miért kell jobban?

- Az új lába jobban fázik, mert nagyobb, mint az enyém.

No, ez olyan igazság, amivel nem lehet vitába szállni. Most már a ház úrnőjének cipője került a Palkó lábára, melyre méla mosollyal nézett. Míg a feleségem a lábát öltöztette a kis emberizinknek, én megráztam a vállát.

- Palkó, ha én még egyszer cipő nélkül látlak a télen, akkor megmondom a gazdának, hogy csupa férges gesztenyével fizessen téged. Megértetted-e?

Megértette. Egész karácsony reggeléig nem volt semmi baj. Akkor se azért, mintha Palkó lábán nem lett volna cipő. Rajta volt, mégpedig szép ünneplősre kifényesítve; sár se fogta be, mert csonttá fagyott a föld.

- Fázol-e, Palkó?

- Nem fázok én.

- Hát az angyal járt-e felétek?

- Nem járt az - vigyorodott el -, de azért neköm van. Kaptam a Mitetszik bótos úrtól.

Egy kis csokoládé angyalt húzott elő az inge derekából, szétlibbentve magán a néhai kabátot. Csak a mosolygás egy kicsit lehervadt az arcáról. Az angyalka szétmászott a meleg bőrön, s több ragadt belőle Palkónak a hasára, mint az ujjaira.

- No, ne búsulj, Palkó, hanem nyisd ki a zsebeidet. Van-e sok zsebed?

Volt, hála istennek, volt, belül több mint kívül, ahol a rongyos bélés elvált a rongyos posztótól, az mind zseb volt, s azt mind teletömködtük angyalfiával. Tréfából még hozzá ezüstroytot is csavargattunk a gyerek nyakába, abból a fajtából, amelyik az angyalok haját jelképezi a karácsonyfán.

- No, Palkó, most már magad is elmehetsz angyalnak! Hány házad van még? Már csak egy volt, de az kétemeletes, soknépű, az utca másik oldalán, szemben a miénkkel.

- No, ha ott is dolgoz végezted, gyere vissza. Majd keresünk még neked valamit a karácsonyfa alatt.

Arra számítottam, hogy akkorra az unokám kezében okvetlen pusztulása lesz vagy egy gipsznyuszinak vagy a posztómackónak, de Palkónak öröm lesz az egy kis csorbával is.

Palkó azonban megcsóválta a fejét.

- Miért, te?

- Csak.

Ha egy kisgyerek azt mondja, hogy „csak”, az majd olyan, mintha egy asszony mondaná. Faggatásnak ott semmi értelme sincs.

- Hát akkor, eredj dolgozdra - nyitottam ki neki az ajtót egy kicsit bosszúsan. De azért csak odaálltam leskelődni az ablakhoz. Ugyan hány perc alatt röpi be Palkó angyal azt a nagy házat?

Beletelt öt perc, míg a gyerek a mi kapunk alól kivágódott. Mégpedig cipő nélkül. Meztelen talpacskáit sebesen kapkodta a hidegtől sötét aszfalton. De azért mégiscsak elkaptam, mielőtt a nagy házba besuttyant volna. Nagyon megrettent, ahogy a vállához értem, s mind a két vörös kézzel odakapott az ezüsthajhoz, az újságok kihullottak a háza alól az aszfaltra.

- Palkó, hová lett a cipőd?

- Lévetöttem.

- Minek vetetted le? Hol vetetted le?

- Ott a - mutatott át a kapunkra. - Imre meg fölhúzta.

- Ki az az Imre?

- A bátyám. Ministrálni mönt a kápolnába, oszt a harangozó megmondta neki, hogy meztláb ne mönjön többet, mert akkor kikergeti.

Hát igen, hogyne, a harangozónak is igaza van. Karácsony napján nem lehet meztláb állni Isten ő szent felsége elé.

- Hány bátyád van neked, kis Törőcsik?

- Csak négy. De húgom is van kettő.

Bizony, annyi lábat nem győztünk meg a magunk rossz cipőivel. Végig kellett sarcolnunk az egész házat, de sehol se csapták be előttünk az ajtót, mert ebben az egyben egyek vagyunk mindnyájan, akármilyen újságot olvasunk. Télvíz idején, ha egyebünk nincs is, rossz cipője mindnyájunknak kerül. Még ha néha a tulajdon lábunkról kell is lehúznunk.

OLVASMÁNYOK KÍVÁNCSIAKNAK

DERÉK JANKÓ

– népmese –

Egyszer volt, hol nem volt, volt a világon egy igen szegény asszony. Anyija volt csak, amennyi a hátán csüngött, akár a csigának. Három kis gyermekét hurcolta a szegény asszony, amerre dologra járt. Letette őket a föld szélén a napraforgó árnyékába, és kapált, kenderet nyűtt, mikor minek a sorja volt. Bizony, elég gond sanyargatta a szegény asszonyt, de odagondolt, hogy majd csak felnőnek a kis pulyák, és még a segítségére lehetnek.

Hát jól van. Felnőtt a három legényke, akár három szál búzakaralász.

– Halljátok-e? – szólt hozzájuk egy napon az anyjuk. – Kinőtt már a bajusztok, jobb, ha elindultok szerencsét próbálni, mert aki nem próbál, nem nyer az semmit.

Hanem amikor a tarisznyaakasztás ideje eljött, igen elbúsulta magát a szegény asszony.

– Három gyermeket neveltem, hárman ráncigálták a szoknyámat eddig, már senki se legyen körülöttem? – gondolta, és végül csak a legnagyobb legényt engedte útnak, hát-ha meghozná a szerencsét.

A legényt hiába marasztalták a faluvégi kertek és síró nádasok, ment hét világ ellen. Ki tudja, meddig ment, míg egyszer csak megéhezett. Leült hát egy árokszélre, ölébe kanyarította a tarisznyáját, hogy falatozzék. De hiába harapta volna az anyja sütött cipóját, bizony, egy falatot sem tudott lekínlódni. Száraz volt az, mint a kemencepadka. Méregbe jött a legény. Kapta, odavágta a csalán közé a cipót, és tovább ballagott.

Talán egy-két nótányi időt ment, amikor nagy ugatva egy kutya szaladt elébe.

– Ahol kutya van, ott embernek is kell lennie – vélte a legény.

Valóban. Egy tanya elé ért. A nagy kutyaugatásra egy vénséges vén anyóka jött ki a tornácra, és hátrazavarta a kutyát.

– Jól készülnek fogadni – gondolta a legény. – Ide bemegyek. Biztosan lágy cipó is akad.

Kapta magát, befordult a tanyára, és beköszönt illő tisztességgel.

– Isten hozott, vándorlegény – szólt az öreganyó –, no, kerülj beljebb. Bizonyosan elfáradtál, megéheztél.

– Ami igaz, az igaz, öreganyám. Megfáradtam és megéheztem. Nagy útról jövök. Amikor belül került a pitvarba, akkor látja csak, milyen virágfiatal és szépséges unokája van az öreganyónak. Bizony, rajta felejtette a szemét.

Na, jól van. Hát aztán úgy evés közben meg utána szóba került a legény vándorlása, szerencsekeresése.

– Hallod-e – mondta az anyóka –, nálam feleségre lelsz, meg hóttig való szép életre, csak hát mihez értesz?

– Mindenhez, öreganyám! – állította a legény.

– Jól van, no – bólogatott az anyó –, majd elvállik. Most előljáróban csak arra kérnék meg, ha már erre vetődtél, tisztítsd ki ezt a kutat, ni! Sok benne a csillag. Azt gondoltam, ha ebből a kútból kimered a csillagokat, hát akkor fiammá fogadlak. A többit meg majd meglátjuk. Kimered-e, hé?

– Ki én, ha addig élek is! – fogadkozott a legény. – Ki, még ha ezerannyi volna is! Mikor a nyári este telehullatta a kutat lobogó csillagokkal, nekigyürkőzött a legény, megkapta a sudárfát, és rajta! Merítette a vedret százszor meg ezerszer, ki tudná azt megszámolni. Curgott, patakokban folyt róla az izzadság, lehányt ujjast, lajbit, inget, de minden hiába, öreg este volt már, tán éjszaka is, amikor megállt a legény, lenézett a kergetőző csillagokra, és nagy indulattal így szólt:

– Bolonddá tett engem ez a vénasszony. Ki győzi kimerni ezt a töméntelen csillagot? Most is annyi van benne, mint amikor elkezdtem. Még kinevettetem magam.

Azzal kapta magát, és szégyenszemre megszökött. No, amikor hazaért, elpanaszolta viselt dolgát. Az anyja csak csóválta a fejét, de semmit sem szólt.

Most a közbülső legény indult el szerencsét próbálni. Ment, mendegélt ő is, megéhezett. Elővette a tarisznyát, belőle a kemény cipót. De biz ő is úgy tett, mint a bátyja. Mérgében az árokmenti bokrok közé hajította a cipót, mert igen keményellette. Ő is elért a tanyához, a vénséges vén anyóhoz meg virágfiatal unokájához, ő is megkezdte

a csillagmerést, de bizony éjfél felé abbahagyta a hasztalan munkát, és szégyenszemre megszökött.

Mikor hazaért, elpanaszolta dolgát. Édesanyja csak csóválta a fejét, de most sem szólt egyet sem.

No, most már a legkisebb legényen volt a sor. Jankót – mert így hívták a kislegényt – feltarisznyálta az anyja.

– Derék ember legyél, fiam, nehogy szégyent valljak veled is – mondta neki a jó-asszony búcsúzáskor.

– Úgy lesz, édesanyám – mondta Jankó, és elindult a hajnallal.

Igencsak dél lehetett, ha több nem, mire Jankó megéhezett. No, nyomban leült egy kisdud dombra, ölébe kanyarította a tarisznyát. Meglelte benne az anyja sütötte cipót. De biz' az olyan száraz volt, mint a kemencepadka, tán még annál is keményebb. Még ilyet soha! Véresre törte a száját, míg belerágott. Hanem akkor megszólalt a cipó:

– Hallod-e, te derék legény! Ember vagy te, mert nem hagytad abba, amit elkezdél. Mert ne hidd, hogy az embert szerencse várja valahol a világon. Munka várja, amiben ki kell tartani! Ki a könnyig, ki a vérig, ki az utolsó leheletig. Most menj utadra, de ne felejtse el soha, amit hallottál!

Elámult a legényke a beszéden. „Hogy mi minden meg nem történik az emberrel a világon” – tűnődött.

No de gyerünk! És elindult újfent. Ment, mendegélt, amíg ő is rálelt a tanyára, benne az anyókára és virágfiatal unokájára. Mikor megvacsoráztak az eperfa alatt, őt is megfogadta az anyóka, őt is elindította csillagokat merni.

Amikor úgy az esti harangszó után telehullott a kút csillagokkal, nekigyürkőzött a me-regetésnek. Ő is lehányt ujjast, mellényt, inget, patakzott róla a sós verejték, lihegett, lohogott, haja a szemébe hullott, szeme tüzes karikákat hányt, de csak nem hagyta abba.

– Nem és nem! Rajta, rajta! Ha felkötöttem a harangot, hát húznom is kell! – így biztatta, ösztökélte magát. – Azt mondta a kemény kenyér, hogy „kitartani, kitartani”.

– És csak mert és mert.

Mikor eljött a hajnal, ott állt a csillagmerő legény a kút előtt verejtékesen és diadalmasan. Nem volt egy fia csillag sem a kútban. A kút körül az udvar és a kert mind-mind telistele volt aranyos-ezüstös csillagos virággal.

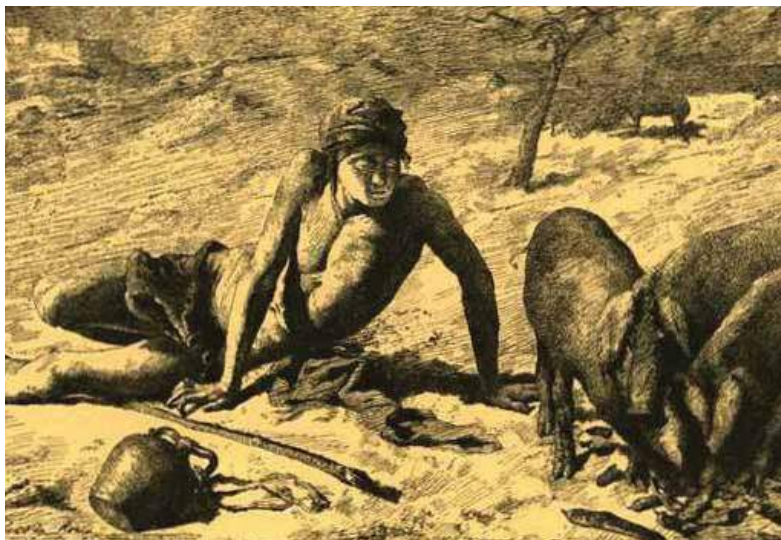
Hát még ilyet sose látott!

No, hát mindent el tudnék én mesélni nektek, csak derék Jankó örömét nem. Örült világszép mátkájának, és hálával gondolt az édesanyja sütötte kemény cipóra.

Nem is várt sokáig, hanem nyomban hintót szalajtott édesanyjáért meg két bátyjáért. Csaptak is olyan, hetedhét országra szóló lakodalmat, hogy szerte a világon még ma is beszélnek.

A tékozló fiú

Azután így folytatta: „Egy embernek volt két fia. A fiatalabb ezt mondta az apjának: Atyám, add ki nekem a vagyon rám eső részét. Erre megosztotta köztük a vagyont. Néhány nap múlva a fiatalabb fiú összeszedett mindent, elköltözött egy távoli vidékre, és ott eltékozolta a vagyonát, mert kicsapongó életet folytatott. Miután elköltötte mindenét, nagy éhínség támadt azon a vidéken, úgymint nélkülözni kezdett. Ekkor elment, és elszegődött annak a vidéknek egyik polgárához, aki kiküldte őt a földjeire disznókat legeltetni. Ő pedig szívesen jóllakott volna akár azzal az eleséggel is, amit a disznók ettek, de senki sem adott neki.” „Ekkor magába szállt és ezt mondta: Az én apámnak hány bérese bővelkedik kenyérben, én pedig itt éhen halok! Útra kelek, elmegyek apámhoz, és azt mondom neki: Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened. Nem vagyok többé méltó arra, hogy fiadnak nevezzenek, tégy engem olyanná, mint béreseid közül egy. És útra kelve el is ment az apjához. Még távol volt, amikor apja meglátta őt, megszánta, elébe futott, nyakába borult, és megcsókolta őt. A fiú ekkor így szólt hozzá: Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened, és nem vagyok méltó arra, hogy fiadnak nevezzenek. Az apa viszont ezt mondta szolgálainak: Hozzátok ki hamar a legszebb ruhát, és adjátok reá, húzzatok gyűrűt a kezére, és sarut a lábára! Azután hozzátok a hízott borjút, és vágjátok le! Együnk, és vigadjunk, mert ez az én fiam meghalt és feltámadott, elveszett és megtaláltatott. És vigadozni kezdtek.” „Az idősebb fiú pedig a mezőn volt, és amikor hazajövet közeledett a házhoz, hallotta a zenét és a táncot. Előhívott egy szolgát, és megtudakolta tőle, hogy mi történik itt. Mire a szolga így felelt: A testvéred jött meg, és apád levágatta a hízott borjút, mivel egészségben visszakapta őt. Ekkor az megharagudott, és nem akart bemenni. De az apja kijött, és kérlelte. Ő azonban ezt mondta az apjának: Látod, hány esztendeje szolgálom neked, soha nem szegtem meg parancsodat, és te sohasem adtál nekem még egy kecskegidát sem, hogy mulathassak barátaimmal. Amikor pedig megjött ez a fiad, aki parázna nőekkel tékozlta el vagyonedat, levágattad neki a hízott borjút. Ő azonban ezt mondta neki: Fiam, te mindig velem vagy, és mindenem a tied. Vigadnod és örülnöd kellene, hogy ez a te testvéred meghalt és feltámadott, elveszett és megtaláltatott.”

Paczka Ferenc: A tékozló fiú

Lotilko szárnyai

– tunguz népmese –

Élt egyszer egy repülő ember, úgy hívták, hogy Lotilko. Két szárnya volt, amelyekkel gyakran magasan az erdő fölött repült, felszállt egészen a fellegekig, sokszor még magasabbra is, és nemegyszer megtörtént, hogy túl messzire repült otthonától.

Történt egyszer, hogy megint csak messzire szállt, és közben ráesteledett.

- Itt kell töltenem az éjszakát valahol. Majd csak reggel szállok haza – gondolta, és egy ismeretlen településen szállt le.

De legalább jó embereknél kopogtatott volna éjjeli szállásért! Szerencsétlenségére éppen Teventejre talált.

Először szívesen fogadta Lotilkót, még meg is vendégelte. De amikor látta, hogy Lotilko leveszi válláról a szárnyait és az ágya mellé helyezi, dühbe gurult.

- Minek neki a szárny? – gondolta. – Van lába, tehát tud járni, van keze, tehát tud dolgozni. Minek neki akkor a szárny?

Amikor aztán Lotilko álomba merült, magához vette és elrejtette a szárnyait.

Felébredt reggel Lotilko, kereste a szárnyait.

- Teventej, hol van a szárnyam? – kérdezte.

- Megmondom, csak előbb elmegyek vadászni.

El is ment Teventej a vadászatra, messzi földre. Nem maradt otthon más, csak a felesége meg a gyerekei.

- Árudd el, hová rejtette férjed a szárnyamat? – kérte Lotilko Teventej feleségét.

- Igazán nem tudom – felelte az asszony. – De ha tudnám, sem mondanám meg!

Nagyon félt az asszony az urától.
Kiment Lotilko az udvarra, és látta,
hogy madarak szálldosnak vígan a le-
vegőben.

- Madárkák, hej, madárkák, nem tud-
játok, hová lett a szárnyam?

- Nem mondhatjuk meg, Teventej
megölne bennünket!

- Áruljátok el, és én egy kövér rénszar-
vast hozok nektek érte! Egész serege-
tek jóllakik belőle!

Mire a madarak:

- Hozzad a rénszarvast, aztán meg-
mondjuk!

Egy kövér rénszarvast ejtett zsákmányul Lotilko, és nagy lakomát rendezett belőle a
madaraknak. Úgy megszállták azok a szarvast, mint a sűrű felleg, rövidesen csak a
csontjai fehérlettek.

- Most aztán mondjátok meg végre, hol van a szárnyam! – kérte ismét Lotilko.

Mire a csókák így feleltek:

- Keresd először a folyó egyik partján, aztán meg a másikon!

No, erre már nagyon megharagudott Lotilko.

- Hogy görbüljön meg a csőrötök örökre! – kiáltott fel haragjában.

Az átok azonnal megfogant. Ezeknek a madaraknak meg egész nemzetségüknek egy-
ből meggörbült a csőrük, és úgy is maradt mind a mai napig. Azóta hívják őket görbe-
csőrű csókáknak.

Megérkezett Teventej a vadászatról, kérlelni kezdte őt Lotilko:

- Most már mondd meg, hol a szárnyam, hogy hazatérhessek!

De Teventej csak nevetett gonoszul:

- Add nekem a csizmádat, aztán visszaadom a szárnyad!

Gondolkodóba esik Lotilko, nézte a jó meleg bőrcsizmáját. Hogy lesz meg nélküle? De
hiszen visszakapja a szárnyát, akkor aztán meglesz csizma nélkül is!

Lehúzta lábáról a csizmát, és odaadta Teventejnek. Az meg elrejtette a csizmát is, aztán
megint nagy vadászatra indult.

- Add vissza a szárnyam! – kiáltott utána Lotilko. De Teventej most is csak nevetett
rajta.

Segítségért ment akkor az emberekhez Lotilko:

- Adjatok nekem egy pár jó csizmát. Láthatjátok, lábbeli nélkül maradtam!

De az emberek csak a fejüket rázták:

- Egyetlen fölösleges pár csizmánk sem maradt!

Nem adtak neki, mert ők is félték Teventejtől.

Látta Lotilko, hogy senkitől sem várhat segítséget, és hogy csak saját maga segíthet magán. Elindult hát az erdőbe madártollat gyűjteni. Sok-sok madártollra volt szüksége, hogy új szárnyat készíthessen magának.

De azért elkészítette.

Éppen felcsatolta a szárnyat a vállára, amikor Teventej megérkezett a vadászatról.

Felszállt Lotilko a magasba, Teventej meg kiabált utána:

- Lotilkooo, Lotilkooo! Hová mész?

- Megyek haza, a szülőföldemre! – hangzott fentről a boldog válasz.

Teventej csak nézte, hogyan lengeti Lotilko a szárnyát a magasban a széles pusztaság fölött, akár egy hatalmas madár... Repül, száll, és egyre kisebbnek látszik. Aztán végleg eltűnt a szeme elől.

Egyszeriben ő is leküzdhetetlen vágyat érzett, hogy a magasba emelkedjék, mint Lotilko.

Szaladt a rejtekhelyhez, ahová Lotilko szárnyát rejtette. Felcsatolta a vállára, meglengette, próbált repülni, de bizony, nem ment. Nem és nem tudott elszakadni a földtől!

Próbálta a felesége, mindhiába. Ő se tudott felemelkedni a levegőbe.

- Nem ér ez a szárny egy fabatkát sem – mondta a férjének. – Vesd a tűzbe, el kell égetni.

Teventej fogta Lotilko szárnyát, tűzre vetette. El is égette. Nem is tanult meg a mai napig sem repülni.

Grimm testvérek
A KRISTÁLYGÖMB

Élt egyszer egy boszorkány, annak volt három fia. Jó testvérek voltak, szerették egymást, jól bántak az anyjukkal is; de az nem bízott bennük, attól tartott, valami rosszat forralnak ellene, meg akarják fosztani a hatalmától. Ezért a legnagyobbikat átváltoztatta sassá, a középsőt meg cethallá. A sasnak egy sziklaormon kellett laknia; néha látni lehetett, amint nagyokat körözve lebeg az égen. A középső, akit cethallá varázsolt, a

tenger mélyén élt, időnként fölúszott a felszínre, és egy-egy hatalmas vízsugarat lövellt a magasba.

A harmadik fiú félt, hogy az anyja végül őt is valamilyen állattá varázsolja, medvévé vagy farkassá talán, azért egy szép napon titokban elment a háztól.

Hallott már róla nemegyszer, hogy az aranynap kastélyában egy elátkozott királylány várja a szabadulását, de aki megpróbálja kiváltani, az az életét teszi kockára. Huszonhárom ifjú már odaveszett. Még egy huszonnegyedik próbát tehet, de utána többé senki. Ha az is kudarcot vall, a királylányon örökre rajta marad az átok.

A fiú nem ismert félelmet.

- Nincs énnekem most már sem apám, sem anyám - mondta -, mit veszthetek ezen a világon?

Azzal útnak indult, hogy megkeresse az aranynap kastélyát.

Jó ideje járt már a világban, de csak nem akadt rá. Vándorútján egyszer betévedt egy rengeteg erdőbe, és sehogyan sem talált kiutat belőle. Ahogy ott tévelygett, egyszer csak megpillantott a távolban két óriást: nagyban veszekedtek, ráncigálták, taszigálták egymást.

- Nem szégyellitek magatokat?! - szólt rájuk mérgesen, amint a közelükbe ért. - Ilyen nagy golyhók, és úgy huzakodnak, mint a vásott kölykök!

Egy kalapért tusakszunk - felelték az óriások -, nem tudjuk eldönteni, melyikünké le-

gyen, egyforma erősek vagyunk, egyikünk sem bírja legyőzni a másikat. Ti, kis emberek, okosabbak vagytok nálunk, azért rád bízunk, te tégy köztünk igazságot.

- Képesek vagytok veszekedni egy ócska kalapon? - kérdezte csodálkozva fiú.

- Ezt csak azért mondd, mert nem tudod, miféle jószág ez! - felelték neki. - Tudd meg, hogy ez csodakalap: aki a fejére teszi, oda kívánkozhatik ahova éppen kedve tartja, s azon nyomban ott is terem.

- Nem bánom, elvállalom a bíraskodást - mondta a fiú. - Adjátok ide azt az ócskaságot; én valamicskét odébb megyek, aztán ha füttyentek, fussatok versenyt hozzám. Aki előbb odaér, azé lesz a kalap.

Az óriásoknak tetszett a dolog, a fiú meg föltette a kalapot, és elindult. Közben azonban egyre csak a királylányon járt az esze. Megfeledkezett az óriásokról, csak ment, ment, és egyre beljebb került a vadonba. Aztán egyszer csak nagyot sóhajtott, mert olyan nehéz volt a szíve, mintha ólmot vinne a mellében, s azt mondta:

- Bárcsak az aranynap kastélyában lehetnék!

Abban a szempillantásban egy nagy hegy tetején találta magát, s ott tündöklött előtte az aranynap kastélyának a kapuja.

A fiú benyitott, átvágott az udvaron, fölsietett a lépcsőn, belépett a palotába, és ment a fényes aranytermeken át, míg csak az utolsó szobában rá nem talált a királylányra.

De hogy megijedt tőle, amikor meglátta! Hogyne ijedt volna meg, hiszen azt hallotta, nincs nála szebb lány a világon; s most mit látott? Egy hamuszürke arcú, ráncos bőrű, zavaros szemű, kócos csúfságot.

- Te volnál az a világhíres, világszép királylány? - kiáltotta.

- Ez, amit láatsz, nem az igazi alakom - felelte a királylány -, de emberfia csak ebben a rút formában láthat. Hanem ha kíváncsi vagy rá, milyen vagyok valójában, nézz ebbe a tükörbe, ez nem hazudik, megmutatja neked az igazi képemet. Azzal egy kis tükröt adott a kezébe. Az ifjú belenézett, és még a lélegzete is elállt attól, amit megpillantott benne. Ott ült előtte a világ legeszebb lánya, kezét ölébe ejtette, és arcán csorogtak a könnyek.

- Minden veszedelmet vállalok érted, csak mondd meg, hogyan szabadíthatlak meg!- kiáltotta az ifjú.

- Aki megszerzi a kristálygolyót, és fölmutatja a varázslónak, megtöri vele az átkot, és én visszanyerem igazi alakomat - felelte a királylány. De ki tudná azt a golyót megszerezni?! Sokan megpróbálták már, de mind rajtavesztettek. Te még fiatal vagy, fáj a szívem érted; inkább tégy le a szándékodról, és élj boldogul!

- Nélküled úgysem volna nekem élet az élet! - felelte az ifjú. - Ne is akarj lebeszélni, hiába volna; inkább azt mondd meg, mit kell tennem.

- Tudj meg hát mindent, ha nem bírhatlak jobb belátásra - mondta a királylány. - Annak a hegynek a tövében, amelyiken ez a kastély áll, van , egy forrás. Mellette lakik egy vadbö lény, azzal meg kell küzdened. Ha sikerül megölnöd, kiszáll belőle egy tüzes madár. A madárban van egy tüzes tojás, annak a tojásnak a sárgája pedig nem más, mint a kristálygolyó. Hanem a madár addig ki nem ejti a tojást, míg rá nem kényszerítik; ha pedig a tojás a földre esik, mindent lángba borít a környéken, s elolvad maga is meg a kristálygolyó is a tűzben. Akkor aztán kárba veszett minden fáradságod.

- Nincs az a fáradság, amit én el nem viselek érted! - szö lt az ifjú, és lesietett a hegyről a forráshoz.

A forrás vize lágyan csobogott, s ott feküdt mellette a lombok alatt a bö lény, és őrizte. Már messziről meglátta a fiút; fölállt, elbödült, és fújtatva nekirontott. Sokáig küzdöttek, míg végül az ifjú markolatig döfte kardját a szörnyeteg szívébe. A bö lény lehanyatlott. Abban a pillanatban fölrepült belőle a tűzmadár. Víjjogott egyet s el akart szállni, de a fiú idősebbik bátyja, a sas lecsapott rá a fellegekből, a tenger fölé űzte, s ott úgy megtépte a csőrével, hogy a tűzmadár ijedtében elejtette a tojást. De a tojás nem a tengerbe esett, hanem a tenger partján egy halászkunyhó tetejére. A nádtető nyomban füstölni kezdett, s már-már lángot fogott. Hanem akkor hirtelen hegynyi hullámokat vetett a tenger, habjai átcsaptak a kunyhón, és eloltották a tüzet. A fiú kisebbik bátyja, a cethal úszott oda, az korbácsolta föl a vizet. Ahogy a tűz kialudt, a fiú szerencsésen megtalálta a tojást. Nem olvadt el; csak egy kicsit felpattogzott, ahogy forró hégjára rázúdult a hideg tengervíz. Az ifjú kivette belőle a kristálygolyót, elment vele a varázslóhoz, és felmutatta neki.

- Megtörted a hatalmamat - mondta a varázsló. - Mostantól fogva te vagy az aranynap kastélyának a királya. És tudd meg, hogy ebben a szempillantásban a két bátyád is visszaváltozott emberré. Az ifjú sietett a királylányhoz. Az már kint várta az aranynap kastélyának tornácán; gyémánthímes aranypalást volt a vállán, gyöngyös koszorú a fején, de sem gyöngy, sem gyémánt, sem arany nem lehetett tündöklőbb a mosolyánál. S ott nyomban gyűrűt is cseréltek.

A KARÁCSONYI ÜNNEPKÖR NÉPSZOKÁSAI

Karácsony évszázadok óta a legszentebb, legmeghittebb ünnep a világ keresztény embereinek életében. Rengeteg néphagyomány kötődik Jézus születésének ünnepéhez a karácsonyhoz. Ide összegyűjtöttük a legfontosabb karácsonyi hagyományokat, hátha kedvetek lesz kipróbálni és ezeknek a hagyományoknak köszönhetően még szebbé tenni az ünnepet.

A karácsonyra való készülődés középpontjában a születő Kisded – várása állt, karácsony a család ünnepe is, hiszen egy házaspár a gyermek születése által válik családdá.

Betlehemállítás és betlehemi játékok

Az első betlehemet Szent Ferenc állította fel az olaszországi Umbria tartományában lévő Greccióban. Többek között Celanói Tamástól tudjuk, hogy Szent Ferenc 1223-ban megkérte egy földbirtokos barátját, hogy Greccióban rendezzen be egy barlangot, készítsen jászolt, hozzon szalmát, szamarat és ökröt, értesítse a pásztorokat, és „alkalmi színészekkel” felelevenítették a szent éjszaka eseményeit. De nemcsak a betlehemállítás, hanem a születéstörténet élő emberekkel való eljátszatása, a betlehemezés, is Szent Ferenc nevéhez fűződik – így akarta hallgatói számára még szemléletesebbé tenni a történelmi eseményt, amelyet egyben az ünnepek ünnepének is tekintett.

A betlehemezés vagy pásztorjáték a magyar paraszti hagyományban is az egyik legismertebb és legnépszerűbb, többszereplős népszokás, azt a történetet meséli el, melyben Jézus születésekor a „három királyok” (a napkeleti bölcsek) meglátogatják a jászolban, barmok közt fekvő

kisdedet és Máriát. A betlehemezők, általában férfiak, legények vagy gyerekek betlehemet visznek magukkal, melybe fából, papírból készült szent család figurákat és állatokat helyeznek. A dramatikus játék részei a bekéredzkedés, a háziak köszöntése, a születéstörténet felolvasása vagy előadása, adománygyűjtés...

Regölés

Egy másik fontos karácsonyi hagyomány a téli ünnepekör legősibb szokása, a regölés. A regölés a téli napforduló ősi, pogánykori szokása. Férfiak jártak házról-házra bőség- és termékenységvarázsló rigmusokkal köszöntötték a háziakat. Általában karácsony másnapján, 26-án került rá sor, amikor különféle népi hangszerekkel (duda, dob, csengő stb.) is kísérték a regölést, a résztvevők pedig kifordított báránybőr bundát viseltek. A regösök a házhoz való megérkezéskor a házigazdától engedélyt kérnek, hogy elmondhassák az éneket, ezután beköszöntőt mondanak, majd következnek a jókívánások a háziaknak és az adománykérés.

Névnapi köszöntések (december 26 – 27.): István és János napja

István napja egészség- és termésvarázsló napnak számított. A legények, férfiak a mise után együtt jártak “istvánolni”, az István nevű barátokat, rokonokat, gazdákat felköszönteni. Van, ahol a bort a köszöntők viszik magukkal, a gazdasszony kötelessége pedig a hájas-, tepertős- sajtos pogácsa elkészítése.

János naphoz a borszentelés szokása kapcsolódott, mely egyes borvidékeken máig él. Régen minden család bort vitt a templomba, amit a pap megáldott. A szentelt bornak mágikus erőt tulajdonítottak, így beteg ember és állat gyógyítására egyaránt alkalmazták. A középkorban szentelt borral kínálták meg azokat, akik bűcsúzkodtak, útnak indultak, hogy Szent János áldása oltalmazza őket.

Aprószentekelés (december 28.)

A bibliai történet szerint a napkeleti bölcsek látogatása után, a hatalmát féltő Heródes megöletett Betlehembben minden két éven aluli fiúgyermeket, abban a reményben, hogy az újszülött Mesiás is közöttük van, ők lettek az apró szentek. A nap legismertebb szokása a korbácsolás vagy vesszőzés (aprószentekelés, odoricolás, suprikálás). A korbáccsal a betegségeket, különösen a keleteket üzték, de több helyen e

szokással kapcsolódott össze a legényavatás ünnepe is. A falu legényei ilyenkor végigjárták a házakat, s énekszó mellett korbáccsal meg-megsuhintották a lányokat, asszonyokat. Ezzel a szokással azt akarták kifejezni, hogy Betlehembben csak a fiúkat ölték meg, ezért most a lányoknak kell szenvedniük. Vesszőzés után a legényeket borral kínálták, a lányok pedig színes szalagot kötöttek a vessző végére.

Az emberi kapcsolatok rendezése

Régen különös gonddal készültek az ünnepre, nemcsak a házat és az istállót rakták rendbe, hanem az emberi kapcsolatokat is. Úgy tartották: a karácsony az új és a régi, a kezdet és a vég találkozója, ezért próbálták meg lezárni a problémás ügyeket, megadni a tartozásokat, teljesíteni az elmaradt ígéreteket. „A karácsonyi napok sokféle, házról házra köszöntő alkalma megújította és átrendezte az egész faluközösség kapcsolatrendszerét a játék, az ajándékozás és a békességszerzés keretei között”(Magyar Katolikus Lexikon).

A karácsony egyik legfontosabb mozzanata az ünnepi lakoma. Az ősi hagyomány szerint december 24-én egészen éjfélig szigorú böjt volt, úgy nevezték, hogy karácsony böjtje. Régen ezt a böjti napot nagy körültekintéssel, szigorúan tartották: egész nap són, kenyéren és vízen éltek. Még este, a karácsonyi

asztalra is csak növényi eredetű táplálék került, halat sem ettek.

Az ünnepi ebédet régen a „tisztaszobába” közepén felállított asztal körül fogyasztották el. Az asztal a családi egység és összetartozás legfőbb szimbóluma volt. Úgy hitték, hogy a karácsonyi asztalon és az alatta elhelyezett tárgyak új életre kelnek és gyümölcsöznek. Éppen ezért az év terméséből szénát, szalmát, diót, magvakat szórtak a karácsonyi abroszra,

az asztal alá pedig szerszámokat helyeztek. Az asztal alá bevitt szénát, szalmát a gazda a vacsora után az állatok alá tette, ezzel biztosítva egész esztendőre az egészségüket. A karácsony ünnepi étrendje az esti istentisztelet után került az asztalra. A disznótoros vacsora (kolbász, kocsonya) szinte mindenütt szokásos volt. De elmaradhatatlan volt a húsleves, a galuska, a töltött káposzta is. Erdővidéken például a karácsonyi lakoma előtt almát (az összetartozás jelképe) és diót (az egészség szimbóluma) fogyasztott a család. A karácsonyi asztalra egész kenyér került, amit, miután az egész család az asztalhoz ült, a családfő szegett meg. A karácsonyi desszert a mákos kalács, mákosguba vagy mákos patkó (beigli) volt. A mák (apró szemeivel) a gazdagság, a bőség, a végtelenség, az ajándékozás jelképe.

A karácsonyfa

A karácsony elképzelhetetlen karácsonyfa nélkül, a karácsonyfa az élet fája, örökzöldje az örökkévalóságra, termékenységre, az állandó megújulásra utal.

Az első írásos feljegyzés a mai értelemben vett karácsonyfáról a 1400-as évek végéről, Strasbourgból származik. Ekkoriban a fákat almával, mézespogácsával díszítették. A gyertyával díszített arácsonyfát elsőként 1660-ból jegyezte le Lisolette pfalzi grófnő egy 1708-ban írt levelében. A karácsonyfa-állítás szokása hazánkban a 19. században jelent meg, főleg a német ajkú városi lakosság körében. Az első

„magyar” karácsonyfát valószínűleg Brunszvik Teréz állította 1824-ben, ez az új szokás pedig gyorsan meghonosodott a városokban.

Az ajándékozás

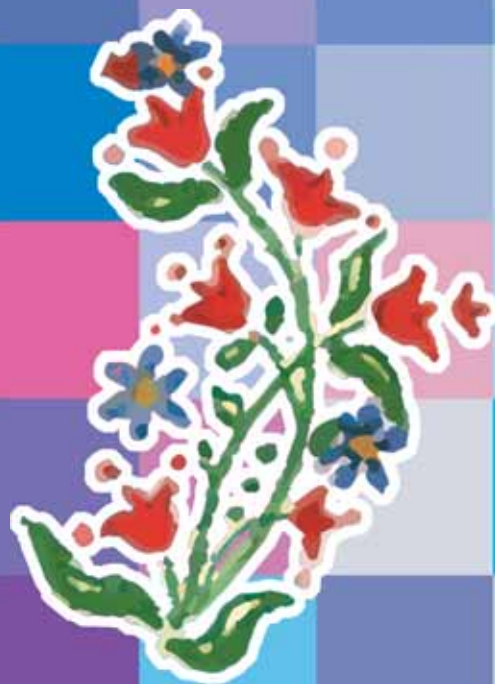
Az ajándékozásnak központi helye van a karácsonyi szokások között. Régen az ajándék apró, minimális anyagi értéket képviselő dolog volt, például valami a természet kincseiből, például gyümölcs, vagy saját kézzel készített tárgy. Mindenki, aki az ünnep folyamán bekapogtatott, ajándéokra számíthatott: egy szem dióra, almára, süteményre. Az ajándékban a megajándékozott önmaga fontosságát tapasztalhatta meg, ez volt az öröme is az ajándéknak. A elődeink példaként szolgálhatnak abban, hogy a karácsony tényleges értékét meglássuk. A lényeg nem az ajándékozás, hanem az együttlét, és az emberi kapcsolatok kiteljesedése.

December 24. – Ádám és Éva napja. Az adventi időszak utolsó napja, de egyben a karácsony kezdete is. Dologtöltő napnak számított, csupán a takarítás és a sütés-főzés volt engedélyezett. Ezen a napon a karácsonyi asztalt ünnepélyesen megterítették, az abroszt csak szenteste használták (a hétköznapokon a parasztasztalra nem került terítő), ugyanis mágikus erőt tulajdonítottak neki. A következő esztendőben pedig ugyanezt az abroszt vetőabroszként vagy sütőabroszként alkalmazták, hogy a termés bő legyen, a kenyér jól sikerüljön vagy pedig – az abrosz mágikus erejének köszönhetően – a beteg embert tekerték be vele.

(Balassa Iván, Ortutay Gyula: Magyar Néprajza nyomán)

RELIGIE Cultul unitarian - manual pentru clasa a IV-a (limba maghiară)

ISBN 978-606-31-0627-9

9 786063 106279